

Begroting 2027

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief	3
Begroting op hoofdlijnen	4
1. Leeswijzer	9
2. Beleidsbegroting	11
§2.0 Programmalijnen	11
Vitale kernen	11
Toekomstbestendig buitengebied	12
Stevige sociale basis	12
§2.1 Portefeuille Algemene Zaken	15
§2.2 Portefeuille Zorg, Welzijn & Onderwijs	24
§2.3 Portefeuille Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën	34
§2.4 Portefeuille Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer	44
§2.5 Portefeuille Wonen & Levendige Dorpscentra	57
§2.6 Beleidsindicatoren	66
3. Paragrafen	69
§3.1 Lokale heffingen	70
§3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	74
§3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	76
§3.4 Financiering	80
§3.5 Bedrijfsvoering	82
§3.6 Wet open overheid (Woo)	88
§3.7 Verbonden partijen	90
§3.8 Grondbeleid	92
§3.9 Investerings	96
4. Financieel overzicht	98
§4.1 Begrotingsuitgangspunten	98
§4.2 Uitgangspunten drie decentralisaties Sociaal Domein	99
§4.3 Gemeentefonds	101
§4.4 Verwerking Kadernota 2027 in Begroting 2027	103
§4.5 Aanpassingen Begroting 2027 na Kadernota 2027	106
§4.6 Financieel overzicht 2027	107
§4.7 Reserves & Voorzieningen	108
§4.8 Algemene dekkingsmiddelen	110
§4.9 Prognosebalans gemeente Gemert-Bakel	111

Bijlagen	112
Bijlage 1: Specificatie lokale heffingen	113
Bijlage 2: Specificatie risico's	114
Bijlage 3: Specificatie onderhoud kapitaalgoederen	122
Bijlage 4: Specificatie incidentele baten en lasten	128
Bijlage 5: Definities streefwaarden en indicatoren	131
Bijlage 6: Begroting naar taakvelden BBV	141
Bijlage 7: Specificatie EMU-saldo	143
Bijlage 8: Specificatie aanpassingen Begroting 2027 na Kadernota 2027	144
Bijlage 9: Specificatie leges, afval en riool	147
Bijlage 10: Kerngegevens	150
Bijlage 11: Specificatie gemeentefonds	152
Bijlage 12: Financiële kengetallen in hun samenhang	153
Bijlage 13: Beleidsindicatoren Gemert-Bakel door de jaren	154
Bijlage 14: Liquiditeitsprognose 2027	156
Bijlage 15: Omschrijving reserves en voorzieningen	157
Bijlage 16: Toepassing financiële kaders	159
Bijlage 17: Afkortingenlijst	164

Aanbiedingsbrief

Op 8 juni 2026 is het coalitieakkoord 2026-2030 *Samenwerken aan resultaat* gepresenteerd. Voor u ligt de Begroting 2027, de eerste Begroting van deze nieuwe raadsperiode.

Gezonde financiën

De financiële positie van gemeente Gemert-Bakel is stabiel en gezond. De Begroting is voor 2027 structureel sluitend. Daarmee zet het college het solide financiële beleid van de afgelopen jaren voort. Hoewel vanaf 2028 financiële uitdagingen worden voorzien, beschikken we over voldoende financiële buffers om deze de eerste jaren op te vangen. Bij deze cijfers zijn in de Begroting 2030 wel keuzes noodzakelijk.

Uitvoeren van plannen

Deze eerste Begroting van de nieuwe coalitieperiode staat in het teken van uitvoering. Gemert-Bakel groeit de komende jaren verder. De vraag naar woningen blijft groot. Daarom werken we aan de realisatie van betaalbare en passende woningen in alle kernen. Daarbij hoort ook een passend niveau van voorzieningen. In de afgelopen jaren zijn veel plannen voorbereid. In deze collegeperiode ligt de nadruk op het realiseren daarvan. Het totale investeringsprogramma voor de komende vier jaar bedraagt circa € 147 miljoen.

Verbetering in opzet Begroting

In de opzet van de Begroting hebben we een aantal verbeteringen doorgevoerd:

- Bij ieder doel in de beleidsbegroting is een opsomming van de relevante punten uit het Coalitieakkoord 2026-2030 opgenomen;
- Bij de nulmeting is het jaar vernoemd (toezegging college);
- Paragraaf Verbonden partijen is versimpeld in lijn advies commissie BBV;
- Lijst met afkortingen toegevoegd.

Samenwerken aan resultaten

De richting is duidelijk. Nu gaan we aan de slag. Samen met de raad, inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties maken we onze ambities waar. Met realistische keuzes, gezonde gemeentelijke financiën en een OZB die alleen met de inflatie stijgt, bouwen we verder aan een leefbaar en toekomstbestendig Gemert-Bakel.

Gemert, 6 oktober 2026

Begroting op hoofdlijnen

Dit is de eerste Begroting van deze coalitieperiode. In de vorige bestuursperiode is een ambitieus investeringsprogramma voorbereid. De komende jaren ligt de nadruk op het realiseren hiervan. Daarmee leggen we een stevig fundament voor de toekomst van Gemert-Bakel.

Sluitende Begroting 2027

De financiële positie is op orde. Er zijn geen bezuinigingen nodig voor 2027. De reserves van de gemeenten zijn goed gevuld. OZB wordt enkel met inflatie opgehoogd.

Begroting 2027	(bedragen * € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Structureel saldo		763V	2.341N	2.332N	6.090N

De jaarschijf 2027 is structureel sluitend. Daarmee valt deze Begroting wederom onder het normale toezicht van de provincie.

Risicoreserve Ravijnjaren als buffer voor de Meerjarenraming 2028-2030

De meerjarenraming laat tekorten zien. Voor de jaren 2028 en 2029 mogen we dat opvangen met de opgebouwde buffers.

Algemene reserves	Risicoreserve ravijnjaren
30,3	15,1
Algemene reserve	Buffer voor de ravijnjaren
Risicoreserve 3d's	
Risicoreserve Bouwgrondexploitatie	

Stand per 1 oktober 2026

X € miljoen

In de Risicoreserve Ravijnjaren zit ruim vijftien miljoen euro. We mogen volgens de provinciale regels daarvan 3,7 miljoen per jaar inzetten om tekorten te dekken. Door de goede financiële resultaten van afgelopen jaren is dat jaarlijks in te zetten bedrag weer wat verder gegroeid.

Bij deze cijfers hoeft pas in de Begroting 2030 bezuinigd te worden. Daarbij kan de raad dan kiezen om die besparingen in de eerste (2030) of in de laatste (2033) jaarschijf door te voeren.

Groei van de gemeente

Gemert-Bakel blijft groeien. Daarom ligt in 2027 een belangrijke nadruk op woningbouw en de ontwikkeling van onze kernen. We willen een toekomstbestendige woningvoorraad: juiste plek, juiste doelgroep, juiste prijsklasse. Zowel binnen MRE als lokaal zetten we daarbij in op woningbouwversnelling.

Groei gaat verder dan woningen alleen. In 2027 investeren we ook in de kwaliteit van de openbare ruimte, ontmoetingsplekken en maatschappelijke voorzieningen. Projecten zoals de verdere ontwikkeling van de centra van Gemert en Bakel, de voorbereidingen voor de MFA Bakel en MFA Milheeze en renovatie van speelplekken in Handel en Gemert-centrum dragen bij aan aantrekkelijke en leefbare kernen.

Ook de bereikbaarheid vraagt aandacht. Daarom werken we samen met de regio aan betere fietsverbindingen, betere openbaarvervoerverbindingen en een goede ontsluiting van onze gemeente. Zo zetten we ons in om samen met de provincie en andere partners in 2027 een voorkeursalternatief te kiezen voor de N279 waarin de belangen van Gemert-Bakel goed gediend worden. We doorlopen in 2027 de ruimtelijke procedures voor de N272 en de snelfietsroutes Gemert-Eindhoven en Gemert.

Begroting op hoofdlijnen

Verduurzamen

We helpen inwoners bij het verduurzamen van hun woning door het lokaal isolatieplan voort te zetten. Daarnaast ondersteunen we door voorlichting te bieden via onder meer het in 2027 geprofessionaliseerde Energiehuis. Betaalbaarheid voor inwoners is een belangrijk uitgangspunt bij verduurzaming.

Van het Rijk is voor 2027 één miljoen euro ontvangen voor uitvoeringskosten klimaat (CDOKE). Het volledige bedrag is voor dit doel geoormerkt in deze Begroting.

Ook werken we verder aan de verduurzaming van ons eigen vastgoed, op basis van de vastgestelde routekaart. In 2027 voeren we maatregelen uit bij de brandweerkazerne in De Rips en sporthal Molenbroek. Daarnaast bereiden we de verduurzaming voor van D'n Eik, De Eendracht en het Kunstlokaal.

Een buitengebied met perspectief

Het buitengebied verandert. Eerst lag de nadruk op landbouw en natuurontwikkeling. Maar bedrijven veranderen of stoppen, gebouwen komen vrij en er ontstaat ruimte voor nieuwe functies zoals natuur, recreatie of wonen. De aanpak is samengebracht in één duidelijke lijn: Buitengebied met Perspectief. In 2027 wordt verder uitvoering gegeven aan dit beleid. Met het vorig jaar opgerichte transitiefonds zijn daarvoor al middelen beschikbaar die verder zullen toenemen door opbrengsten uit woontitels.

We investeren in een gezonde leefomgeving door uitvoering van het beoordelingskader gewasbeschermingsmiddelen, het opstellen van een nieuw omgevingsprogramma milieu en maatregelen op het gebied van biodiversiteit, landschap en natuur.

Stevige sociale basis

Iedereen in Gemert-Bakel moet kunnen meedoen, zich ontwikkelen binnen zijn of haar mogelijkheden en bijdragen aan de samenleving. Dit draagt bij aan het welzijn en de gezondheid van onze inwoners. Daarom investeren we samen met onze maatschappelijke partners in een sterke sociale basis.

We stimuleren een gezonde leefstijl door bewegen, sport en preventie actief te ondersteunen en door een omgeving te creëren waarin gezonde keuzes vanzelfsprekend zijn. Zo gaan we in 2027 het vastgoedbeleid sport en een integraal huisvestingsplan (IHP) sport en bewegen opstellen. Daarmee brengen we meer structuur aan in de planning en worden duidelijke afspraken gemaakt over de volgorde waarin accommodaties voor groot onderhoud in aanmerking komen.

Daarnaast zetten we in op kansengelijkheid door inwoners te ondersteunen bij het versterken van basisvaardigheden, het terugdringen van armoede en het verbeteren van gezondheid en participatie. Bestaande regelingen moeten goed vindbaar zijn om zo meer mensen te bereiken die het nodig hebben. In 2027 zetten we daarnaast meer in op preventie problematische schulden door vroegsignalering en budgetcoaching.

Onderwijs klaar voor de toekomst

Onderwijs vormt nog steeds de grootste investeringsopgave van de komende jaren. Met de realisatie van Kindcentrum Stralijn (voorheen KC Berglaren) is een eerste stap gezet.

In 2027 werken we verder aan de voorbereiding van de nieuwbouw van het Commanderie College, zodat in 2029 een modern gebouw voor voortgezet onderwijs kan worden gerealiseerd. Daarnaast willen we in 2027 een samenwerkingsovereenkomst sluiten voor De Pandelaar en starten met het ontwerpteam. Voor Kindcentrum Doonheide wordt in 2027 een definitief ontwerp opgesteld en een aannemer gecontracteerd.

We indexeren jaarlijks om investeringsbedragen op peil te houden. Zelfs met inhaalindexeringen als blijkt dat de VNG-indexering voor scholen achteraf hoger uitvalt. Dat is ook nu weer gedaan in deze Begroting 2027, met 3,52% extra indexering over 2026.

Begroting op hoofdlijnen

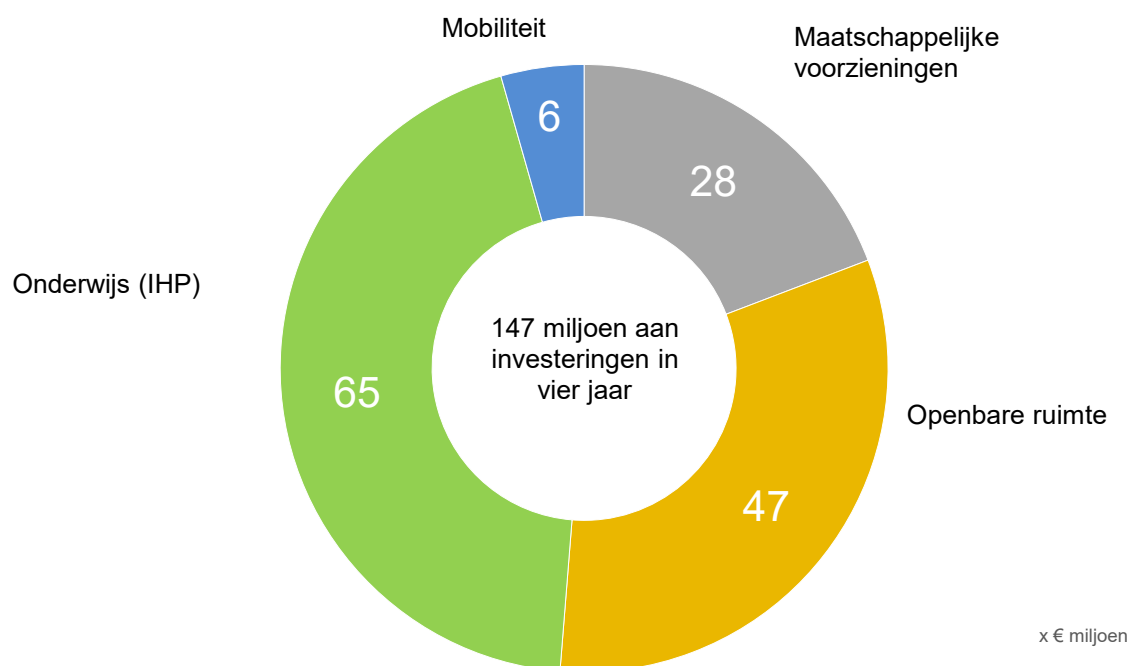
OZB stijgt enkel met inflatie

De onroerendezaakbelasting (OZB) wordt in 2027 alleen gecorrigeerd op basis van de inflatie (2,85%). Het college geeft daarmee invulling aan het coalitieakkoord waarin staat dat de OZB niet wordt verhoogd anders dan de inflatiecorrectie.

Voor de rioolheffing heeft de gemeenteraad in 2018 een besluit genomen over de tarieven. Dat is een jaarlijkse stijging van 5,2% extra bovenop de inflatie van 2,85%. Het tarief afvalstoffenheffing stijgt enkel met de inflatie.

Uitvoeren van het investeringsprogramma

We hebben een totaal investeringsprogramma van 147 miljoen euro voor de komende vier jaar. Dit investeringsprogramma vindt zijn oorsprong in eerdere begrotingen en raadsbesluiten. Deze coalitieperiode staat in het teken van uitvoeren van de investeringen.

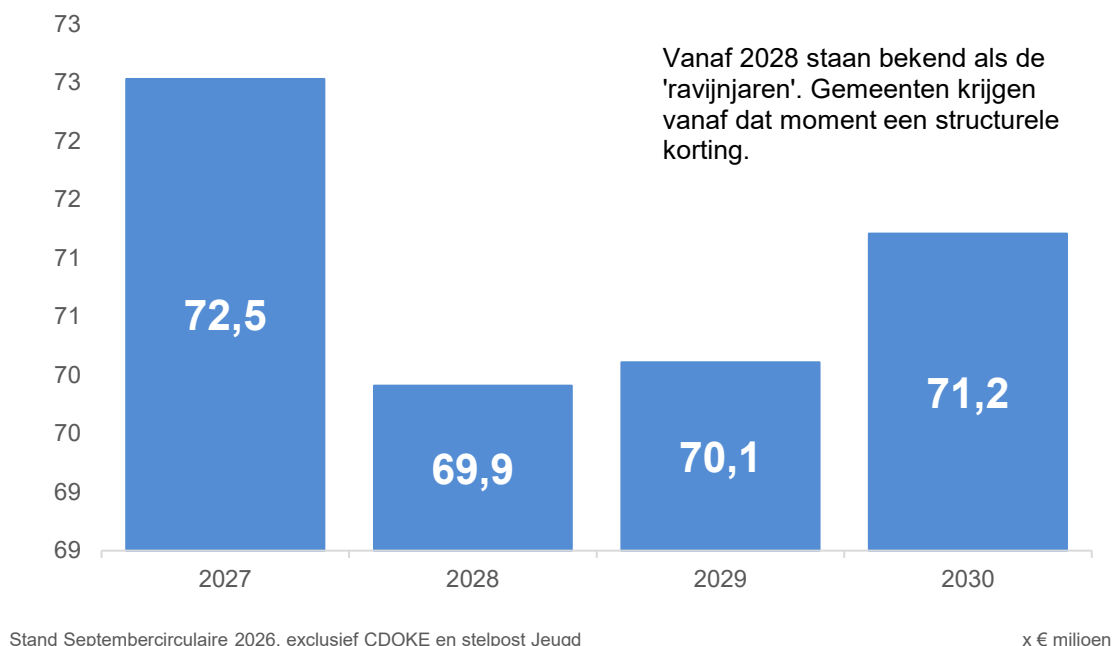

Het investeringsprogramma is met drie miljoen euro gegroeid ten opzichte van de vorige Begroting. Dit komt doordat 2030 is toegevoegd aan het programma en de investeringen zijn geïndexeerd. Aan de andere kant zijn in 2026 al investeringen gerealiseerd, waarvan Kindcentrum Stralijn de grootste is.

Begroting op hoofdlijnen

Verloop van het gemeentefonds -ravijnjaren vanaf 2028-

Het gemeentefonds is veruit de grootste inkomstenpost voor gemeenten. We krijgen de komende jaren de volgende inkomsten daaruit.

VNG is gestopt met de lobby 'ravijnjaren'. De lobby is nu 'taken en middelen in balans'. Het gaat erom welke taken gemeenten hebben, hoeveel ruimte zij hebben om eigen keuzes te maken en of zij daarvoor voldoende geld krijgen van het Rijk.

De eerste hoop is daarbij gevestigd op de commissie van Ark. Begin 2027 komt die met haar tweede advies over de tekorten in de Jeugdzorg. Dit rapport is zwaarwegend en maatgevend. Op het recente VNG congres is door premier Jetten toegezegd de financiële gevolgen hiervan te betrekken bij de besluitvorming van de meicirculaire 2027.

Degelijk financieel beleid de komende jaren

In 2021 zijn financiële kaders vastgesteld. Doel hiervan is om de financiën van de gemeente op langere termijn gezond te houden. Deze blijven van kracht, in de bijlage is een toelichting opgenomen.

De financiële positie van gemeenten staat de komende jaren onder druk, mede als gevolg van landelijke ontwikkelingen en de zogenoemde "ravijnjaren". Zo ook in Gemert-Bakel. In het coalitieakkoord zijn daarom een aantal uitgangspunten opgenomen:

- Nieuw voor oud. Extra structurele uitgaven vragen om herverdeling of het vrijmaken van bestaande middelen;
- De verwachte tekorten richting 2028 worden actief en structureel ingelopen;
- Voor nieuwe initiatieven met structurele lasten geldt dat deze alleen worden gestart nadat een financiële quickscan inzicht heeft gegeven in de haalbaarheid en de benodigde dekking (ook bij onderzoeken);
- De bestaande financiële buffer van vijftien miljoen (Risicoreserve Ravijnjaren) voor de komende jaren blijft behouden, tot meer duidelijkheid is over de effecten van het rijksbeleid;
- Ambitie van de coalitie is om de investeringen komende jaren te realiseren. De al bestaande investeringsplannen worden verder vormgegeven en onverkort voortgezet.

Bij de Kadernota 2027 en bij deze Begroting 2027 is hier al invulling aan gegeven. Er zijn geen nieuwe investeringen opgevoerd. Nieuwe wensen zijn voornamelijk betaald uit bestaande budgetten of Rijksmiddelen volgens het principe "Nieuw voor oud".

Begroting op hoofdlijnen

Van Kadernota 2027 naar Begroting 2027

Na de Kadernota 2027 zijn er aantal ontwikkelingen geweest (v=voordeel, n=nadeel). Die zijn verwerkt in deze Begroting 2027. Daarmee is de Begroting actueel.

Van Kadernota 2027 naar Begroting 2027	(* € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Structureel Saldo Kadernota 2027		200V	2.547N	2.398N	6.289N

Ontwikkelingen gemeentefonds

Uitkomsten meicirculaire 2026 tov Kadernota 2027	130V	105N	218N	4V
Uitkomsten septembercirculaire 2026	853V	795V	852V	874V

Raadsbesluiten

1e Financiële rapportage 2026	31V	31V	31V	31V

Overige aanpassingen

Prognose drie decentralisaties GR Peelgemeenten	468N	468N	468N	468N
Eigen bijdrage Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV)	105V	105V	105V	105V
Toeristenbelasting op basis van realisatie 2024 en 2025	30N	30N	30N	30N
Rente van 3,50% naar 3,75%	0	89N	133N	256N
Diverse doorwerkingen Jaarstukken en ontwikkelingen	33N	33N	48N	61N
Open dag gemeente	25N	0	25N	0

Structureel Saldo	763V	2.341N	2.332N	6.090N

Incidenteel

Integraal Huisvestingsplan (IHP) sport en bewegen	45N	0	0	0

Uit bestaande budgetten of Rijksmiddelen

Samen Ondernemen Gemert-Bakel (SOGB)	60	60	60	60
NOVEX De Peel	20	20	20	20
Uitvoering klimaat (CDOKE) aanvulling Kadernota 2027	7	7	7	7
Cofinanciering VEX aanvulling Kadernota 2027	114	80	272	0

Tot slot

Samengevat een sluitende Begroting 2027, zonder bezuinigingen en zonder OZB verhoging met meer dan de inflatie. Afgelopen jaren hebben we flinke buffers opgebouwd. Daar kunnen we in 2028 en 2029 gebruik van maken. Met deze cijfers hoeft pas in 2030 of 2033 bezuinigd te worden. Dat geeft gelegenheid om tijdig financieel bij te sturen waar nodig.

De komende jaren staan in teken van groei van de gemeente en realisatie van beleid en voorzieningen.

1. Leeswijzer

Alle bedragen * € 1.000

Alle genoemde bedragen in deze Begroting dienen * € 1.000 gelezen te worden behalve waar anders vermeld. Daarbij betekent “N” nadeel en “V” voordeel.

Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2030

De Begroting voor het jaar 2027 en de meerjarenraming voor de jaren 2028-2030 worden in dit document uit eenvoud gezamenlijk aangeduid als ‘Begroting 2027’.

Voor het inzicht in de baten en lasten per portefeuille is een Detailbegroting bijgevoegd. De Detailbegroting kan worden gezien als de werkbegroting van het college van B&W. De Detailbegroting is slechts richtinggevend voor het college en daarbij niet in beton gegoten. Het mag schuiven binnen een portefeuille behalve als dit grote beleidswijzigingen betreft.

Digitaal gebruik van de Begroting

U kunt eenvoudig digitaal schakelen tussen de Begroting en de verdiepende bijlage. De bijlage is vooral bedoeld als verdieping voor de gemeenteraad. Daarnaast is het een naslagwerk voor het college en heeft de provincie de informatie nodig voor hun financiële toezicht.

Meer informatie over het onderwerp in bijlage

Terug van bijlage naar Begroting

Naar een extern document of website

Vertrekpunt voor de Begroting 2027

Een zestal documenten vormen de basis voor de Begroting 2027:

- Het ⇒ Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) met de wettelijke verslagleggingseisen;
- De ⇒ Kaders voor een gezonde en duurzame financiële positie van de gemeente uit 2021;
- De ⇒ Financiële verordening 2025 met financiële afspraken tussen college en raad;
- Het ⇒ Gemeentelijk financieel toezichtkader 2026 van de Provincie Noord-Brabant;
- Het coalitieakkoord 2026-2030 ⇒ Samenwerken aan resultaat;
- De ⇒ Kadernota 2027. Dit bevat de uitgangspunten voor de Begroting 2027.

Hoofdstuk 2: Beleidsbegroting

De Begroting is verdeeld in drie strategische programmalijnen. Vitale kernen, Toekomstbestendig buitengebied en Stevige sociale basis. Dat is uitgewerkt naar de vijf portefeuilles. Daarbij is aangegeven wat we willen bereiken, wat we gaan doen en wat het kost. Voor een beter beeld zijn de staatjes wat het kost nu zonder overhead, post onvoorzien, reserves en algemene baten/lasten.

Onder ieder doel zijn nu de relevante items van het coalitieprogramma opgenomen. Niet alle items leiden tot een resultaat in 2027. Een aantal resultaten komen pas in 2028 of latere jaren aan de orde.

Hoofdstuk 3: Paragrafen

Paragrafen zijn een dwarsdoorsnede van de Begroting op belangrijke financiële onderwerpen en geven daarmee een beeld van de financiële positie van de gemeente. Het ⇒ BBV stelt acht paragrafen verplicht. In Gemert-Bakel is dit aangevuld met een eigen paragraaf investeringen.

Hoofdstuk 4: Financieel overzicht

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de totale baten en lasten. Daarnaast is een prognosebalans opgenomen. Tenslotte wordt verder ingegaan op verschillende financiële begrotingsuitgangspunten.

Leeswijzer

Portefeuilleverdeling

De actuele portefeuilleverdeling binnen het college van B&W is als volgt.

Burgemeester Michiel van Veen

Algemene zaken

Crisisbeheersing en brandweer
Openbare orde en veiligheid
Bestuur en integriteit
Burgerzaken
Personeel & organisatie en dienstverlening
Markten en straathandel
Jaarmarkten en kermissen
Informatievoorzieningen
Toezicht en handhaving
Lijkschouw
Asiel
Samenwerking Raad en College

Wethouder Willeke van Zeeland

Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

Grondzaken en grondexploitatie
Financiën
Belastingen en leges
Archeologie
Natuur en landschap
Biodiversiteit en klimaatadaptatie
Recreatie en toerisme
Milieubeheer
Begraafplaatsen en crematoria
Ruimte en leefomgeving landelijk gebied
Samenwerking Raad en College

Wethouder Laurens van den Berg

Zorg, Welzijn & Onderwijs

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
Cultuur, musea en bibliotheken
Samenkracht en burgerparticipatie
Volksgezondheid
WMO
Jeugdzorg
Jeugdbescherming en -reclassering
Inkomensregelingen
WSW, beschutwerk en arbeidsparticipatie
PGB
Onderwijshuisvesting (nieuw- en verbouw)
Samenwerking Raad en College

Wethouder Toon Coopmans

Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

Gemeentelijke gebouwenbeheer
Inkoop
Verkeer en vervoer
Economische ontwikkelingen en promotie
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
Openbaar beheer
Afval
Energietransitie
Sportbeleid en accommodaties
Samenwerking Raad en College

Wethouder Hanneke Coppens

Wonen & Levendige Dorpscentra

Communicatie en lokale pers
Openbaar vervoer en mobiliteit
Speelvoorzieningen
Centrumontwikkelingen incl. MFA's
Project nieuwbouw Commanderie College
Cultureel erfgoed
Ruimte en leefomgeving stedelijk gebied
Wonen en bouwen
Samenwerking Raad en College
Volkshuisvesting

2. Beleidsbegroting

§2.0 Programmalijnen

Het collegeprogramma is uitgewerkt in drie strategische programmalijnen.

- Vitale kernen;
- Toekomstbestendig buitengebied;
- Stevige sociale basis.

Waarom programmalijnen?

De Brainportregio, waar gemeente Gemert-Bakel deel van uitmaakt, is de afgelopen jaren sterk gegroeid. Dit betekent meer vraag naar mensen, materialen, woon- en werkruimte, leefbaarheid, energietransitie, transitie van het buitengebied en bereikbaarheid.

Ook zaken als gezondheid, onderwijs, milieu, sociale samenhang, persoonlijke ontwikkeling en veiligheid moeten meegroeien. Daarnaast vraagt de Omgevingswet nog steeds aandacht. Programmalijnen helpen ons om doelen te bereiken en veranderingen door te voeren bij complexe vraagstukken. Ze zorgen voor focus, structuur en samenhang.

Vitale kernen

↑ Waar gaat het om?

We leven en werken in een gemeente met zeven mooie kerkdorpen. Dorpen waar de gemeenschapszin groot is en mensen naar elkaar omkijken. Tegelijkertijd staan we voor de uitdaging om deze kerkdorpen (kernen) nu én in de toekomst vitaal te houden. Maar wat maakt onze kernen vitaal?

De Omgevingsvisie, met de bijbehorende gebiedsgerichte uitwerking die we samen met de dorpen hebben gemaakt, helpt ons richting te geven. In het koersdocument en de bouwstenennotitie staat helder beschreven wat we belangrijk vinden:

1. Voldoende groen en (sport)voorzieningen in de buurt;
2. Een woningmarkt die aansluit bij de behoefte;
3. Een openbare ruimte die onze gezondheid en ontmoeting stimuleert.

Op basis van de inbreng vanuit alle dorpen hebben we concrete doelen geformuleerd binnen het programma Vitale kernen. Ook is er een dynamische uitvoeringsagenda per dorp opgesteld. We werken daarbij zo integraal mogelijk, omdat verschillende opgaven elkaar raken.

Door slim aan te haken bij programma's van provincie, Rijk en samenwerkingen binnen De Peel en de Metropoolregio Eindhoven, kunnen we meer van onze eigen doelen realiseren. Dit levert niet alleen inhoudelijke winst op, maar vaak ook financiële voordelen. Bijvoorbeeld via subsidies of bestaande investeringsprogramma's.

Wat willen we bereiken?

De komende jaren staan we voor een belangrijke opgave: de groei van bedrijven en het aantal inwoners (schaalsprong) op een goede en verantwoorde manier vormgeven. We willen groeien naar 35.000 inwoners en houden daarbij rekening met de demografische ontwikkelingen die voorspeld worden. Deze groei maakt deel uit van de bredere schaalessprong binnen Brainport.

Groei biedt kansen: voor een aantrekkelijk woon- en leefklimaat én voor een sterk vestigingsklimaat voor bedrijven. Als we goed inspelen op wat onze inwoners en ondernemers nodig hebben, kunnen we de vitaliteit van onze kernen versterken. We onderscheiden daarbij 3 ambities:

1. Een aantrekkelijkere woongemeente;
2. Aantrekkelijkere centra;
3. Beter economisch vestigingsklimaat.

Een randvoorwaarde voor het slagen hiervan is een goede bereikbaarheid.

Toekomstbestendig buitengebied

↑ Waar gaat het om?

Het buitengebied verandert. Vroeger lag de focus in het buitengebied vooral op landbouw en natuurontwikkeling. Nu verandert het agrarisch gebruik en komen er steeds meer nieuwe andere initiatieven. Dit vraagt om doordachte keuzes. We willen een landelijk gebied creëren waar we trots op zijn en waar we graag zijn. Waar ondernemerschap, natuur en wonen elkaar versterken en zorgen voor een gezonde, duurzame en veilige omgeving.

We willen verschillende uitdagingen in samenhang aanpakken. De Provincie Noord-Brabant en het Rijk hebben programma's voor landbouw, stikstof, voedsel, bodem en water. We werken ook samen met de Metropoolregio Eindhoven en de Peelgemeenten en zijn we onderdeel van Novex De Peel. Deze programma's en samenwerkingen kunnen financiële voordelen bieden, bijvoorbeeld door subsidies en investeringen.

Wat willen we bereiken?

Binnen het programma toekomstbestendig buitengebied werken we aan:

1. Een ondernemender buitengebied;
2. Een gezondere leefomgeving;
3. Een aantrekkelijker landelijk gebied.

Hierbij streven we naar meer economisch gezonde bedrijven voor een levendig en leefbaar buitengebied. Elke ontwikkeling moet een verbetering zijn voor de omgeving en er moet een gezonde balans zijn tussen het kunnen blijven ondernemen en een gezond leefklimaat voor de bewoners van het buitengebied. Ook versterken we de natuurlijke rijkdommen en de biodiversiteit in het buitengebied

Stevige sociale basis

↑ Waar gaat het om?

Er zijn verschillende ontwikkelingen in de samenleving. Mensen wonen steeds langer zelfstandig, er zijn zorgen over bestaanszekerheid en we willen een samenleving waarin iedereen erbij hoort. Deze zaken hangen met elkaar samen en hebben grote gevolgen voor onze gemeente.

Onze inwoners en hun omgeving zijn met elkaar verbonden. De kracht van mensen zelf, hun sociale netwerk, en een gemeenschap die voor elkaar zorgt, staan centraal. Een stevige sociale basis bestaat ook uit activiteiten en voorzieningen die mensen helpen elkaar te ontmoeten en te ondersteunen. Zo zorgen we ervoor dat iedereen kan meedoen. Om dit te versterken, werken we samen met de dorpen en de gebruikers van voorzieningen.

Wat willen we bereiken?

Iedereen in Gemert-Bakel moet kunnen meedoen, zich ontwikkelen binnen zijn of haar mogelijkheden, en iets bijdragen aan de samenleving. Dit bevordert het welzijn en de gezondheid van onze inwoners. Iedereen doet ertoe, ongeacht leeftijd, geslacht, beperking, cultuur of achtergrond. Deze visie vraagt om een aanpak waarin de gemeente en partners in het sociaal domein goed samenwerken. Er zijn drie ambities:

1. Meer focus op gezond en actief leven: We willen mensen aanmoedigen om te bewegen en een omgeving creëren waarin het makkelijk is om gezondere keuzes te maken;
2. Betere kansengelijkheid: We werken aan het verbeteren van basisvaardigheden, het verminderen van armoede en gezondheidsproblemen, en zorgen voor een inclusievere gemeente;
3. Sterker netwerk: We versterken het dorps- en wijkgericht werken. Dit betekent een sterker netwerk rondom de inwoners en de professionals die hen ondersteunen, dichtbij en in kleine groepen.

Verband tussen de programmalijnen en de vijf portefeuilles

De strategische programmalijnen zijn als volgt verbonden aan de doelen in de portefeuilles.

Portefeuille	Doelen	Programmalijnen		
		Vitale kernen	Toekomst- bestendig buitengebied	Stevige sociale basis
Algemene zaken	We zorgen dat binnen de gemeente Gemert-Bakel de aandachtsvelden uit het Veiligheidsplan periodiek geactualiseerd, geborgd en worden uitgevoerd.	0	0	0
	We waarborgen dat handavingsinspanningen op een transparante en eenduidige wijze inzichtelijk zijn.	+	+	0
	De gemeente Gemert-Bakel is voorbereid op crises, ontwrichtingen en onverwachte gebeurtenissen waarin onze inwoners, weerbaar en veerkrachtig zijn.	+	+	++
	Wij zorgen dat het gemeentearchief goed gebruikt blijft. We zetten de kennis en mogelijkheden van de archiefdienst slim en doelgericht in. Zo ondersteunen we de organisatie, het bestuur, inwoners en bedrijven op een duidelijke en effectieve manier.	-	-	-
Zorg, Welzijn & Onderwijs	Betere kansengelijkheid.	0	0	++
	Meer inzet op een gezond en actief leven.	+	0	++
	Steviger netwerk.	+	0	++
	Toekomstbestendiger onderwijs (huisvesting): versterken inclusief onderwijs.	++	-	++
Toekomst- bestendig buitengebied & Financiën	Ondernemender buitengebied	+	++	+
	Gezondere leefomgeving	+	++	+
	Aantrekkelijker landelijke gebied	+	++	+
	Een financiële gezonde balans van de gemeente waarbij de solvabiliteit 15% en schuldenquote 90% bedraagt in 2030	-	-	-
Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer	Beter economisch vestigingsklimaat.	+	++	+
	Versterken ondernemerschap.	++	++	+
	We gaan inwoners en bedrijven en instanties stimuleren tot duurzamer gedrag en handelen.	+	++	+
	We bouwen aan lokale energiesystemen voor meer energiezeekerheid voor woningen, maatschappelijk vastgoed en bedrijven.	++	++	+
	In 2030 is een reductie van minimaal 55% CO ₂ uitstoot gerealiseerd t.o.v. 1990 voor de maatschappelijke gebouwen in eigendom van de gemeente.	0	-	0
	We zorgen voor duidelijke afspraken en een planning om toekomstbestendige sportvoorzieningen te realiseren. Inwoners worden gestimuleerd om te sporten en te bewegen.	++	+	++
Wonen & Levendige dorpscentra	Aantrekkelijke woonomgeving.	++	+	+
	Aantrekkelijke centra.	++	0	+
	Betere bereikbaarheid.	++	0	0
	We zijn beter uitgerust om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen.	++	++	0
Legenda	++	Groot verband		
	+	Beperkt verband		
	0	Wel een verband, maar indirect		
	-	Niet van toepassing		

1

Algemene Zaken

Algemene Zaken

§2.1 Portefeuille Algemene Zaken

Taken Algemene Zaken

- Coördinatie van het beleid;
- Algemene en bestuurlijke zaken;
- Openbare orde en veiligheid;
- Integraal veiligheidsbeleid;
- Coördinatie van handhaving;
- Informatiebeleid (inclusief Wet open overheid);
- Evenementen, kermissen en markten;
- Gemeentearchief;
- Personeel en organisatie;
- Dienstverlening.

Verbonden partijen Algemene Zaken

- Brabant Water NV;
- Dimpact;
- Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO).

Middelen Algemene Zaken

	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Lasten	10.710	9.914	9.860	9.748	9.747	9.738
Baten	4.611	1.036	957	957	957	954
Saldo	-6.099	-8.878	-8.903	-8.791	-8.815	-8.783

Doelen portefeuille Algemene Zaken

De portefeuille kent vier doelen.

Voor ieder doel is benoemd welke prestaties we nastreven en welke kengetallen er zijn. Daarnaast is het bestaande beleid en de bestaande middelen benoemd. Tenslotte is per doel aangegeven wat we in 2027 willen bereiken en welke middelen daar extra voor nodig zijn.

Doelen	1: We zorgen dat binnen de gemeente Gemert-Bakel de aandachtsvelden uit het Veiligheidsplan periodiek geactualiseerd, geborgd en worden uitgevoerd.
	2: We waarborgen dat handavingsinspanningen op een transparante en eenduidige wijze inzichtelijk zijn.
	3: De gemeente Gemert-Bakel is voorbereid op crises, ontwrichtingen en onverwachte gebeurtenissen waarin onze inwoners, weerbaar en veerkrachtig zijn.
	4: Wij zorgen dat het gemeentearchief goed gebruikt blijft. We zetten de kennis en mogelijkheden van de archiefdienst slim en doelgericht in. Zo ondersteunen we de organisatie, het bestuur, inwoners en bedrijven op een duidelijke en effectieve manier.

Algemene Zaken

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 1

We zorgen dat binnen de gemeente Gemert-Bakel de aandachtsvelden uit het Veiligheidsplan periodiek geactualiseerd, geborgd en worden uitgevoerd.

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Uitvoering nieuw Veiligheidsplan Peelland 2027-2030 en lokaal uitvoeringsprogramma;
- Verplaatsing brandweerkazerne Gemert en onderzoek naar mogelijkheid ambulancepost.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
Het huidige aantal brandweerkazernes houden we in stand	3 (2023)	3	3	3	3
De First Responder blijft actief in onze gemeente	1 (2023)	1	1	1	1

Wat weten we nog meer	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal meldingen / incidenten Veilig Publieke Taak	4	6	7	5	8

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇒ Veiligheidsplan 2023-2026 Peelland;
- ⇒ Veiligheidsplan 2023-2026 Gemert-Bakel;
- Uitvoeringsplan 2023-2026 Peelland;
- Uitvoeringsprogramma Veiligheid 2025-2026 Gemert-Bakel;
- Natuurbrandbeheersplan en uitvoeringsplan Gemert-Bakel.

Nieuw of geactualiseerd beleid

Er wordt momenteel gewerkt aan een nieuw veiligheidsplan Peelland 2027-2030. Hierop volgend wordt een lokaal uitvoeringsprogramma gemaakt.

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- We voeren overleg met partners zoals politie, Openbaar Ministerie, Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost en Zorg en Veiligheidshuis Brabant-Zuidoost over de invulling van de thema's;
- We organiseren in samenwerking met onze ketenpartners bewustwordingsacties voor inwoners en medewerkers op gebied van crisisbeheersing & rampenbestrijding, digitale veiligheid en ondermijnende criminaliteit;

Algemene Zaken

- We handhaven de faciliteiten (zoals brandweerkazernes en de First Responder) op ons grondgebied;
- We werken samen met de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, Provincie Noord-Brabant en de terreinbeheerders aan een natuurbrandbeheersplan en uitvoeringsplan;
- We zijn aan de slag met het realiseren van een nieuwe brandweerpost in Gemert

Wat gaat dat kosten?

Er zijn geen extra middelen opgenomen in deze Begroting bovenop de bestaande middelen.

Algemene Zaken

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 2

We waarborgen dat handhavingsinspanningen op een transparante en eenduidige wijze inzichtelijk zijn.

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Meer zichtbaarheid van boa's op straat: minder in de auto, meer tussen de mensen;
- Met centrumondernemers bepalen welke aanvullende maatregelen nodig zijn voor veiligheid in Gemert-centrum;
- Aan de slag met Convenant weerbaar buitengebied voor de risico's van ondermijnende criminaliteit in het buitengebied.
- Meldingsbereidheid verhogen door actief te communiceren waar en hoe meldingen kunnen worden gedaan en door terugkoppeling.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
Er zijn blauwe boa's (domein I) zichtbaar in de kernen en wijken	4 (2026)	4	4	4	4
Er zijn groene boa's (domein II) zichtbaar in het buitengebied	2 (2026)	2	2	2	2
We zorgen voor een afvaardiging vanuit Gemert-Bakel in het Peelland Interventie Team	1 (2026)	1	1	1	1

Wat weten we nog meer	2021	2022	2023	2024	2025
Controle Toezicht Bouw/Ruimtelijke Ordening	-	494	654	502	468
Aantal PIT acties in Gemert-Bakel	8	6	8	10	14

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇨ Omgevingswet;
- ⇨ Verordening uitvoering en handhaving omgevingsrecht Gemert-Bakel;
- Handhavingsarrangement Gemert-Bakel;
- ⇨ Algemene Plaatselijke Verordening (APV).

Nieuw of geactualiseerd beleid

- Uitvoerings- en Handhavingsprogramma Fysieke leefomgeving Gemeente Gemert-Bakel 2026;
- Uitvoerings- en Handhavingsstrategie Fysieke leefomgeving Gemeente Gemert-Bakel 2026-2029.

Wat gaan we doen

Algemene Zaken

Resultaten 2027 met mijlpalen

- Intensieve samenwerking tussen buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) en de politie;
- We zetten de boa's waar nodig zoveel mogelijk in;
- We zetten de gemeentelijke toezichthouders in tijdens de PIT-acties;
- We bestendigen samenwerking tussen toezichthouders handhaving en de toezichthouders ruimtelijk traject;
- We treffen voorbereidingen voor evaluatieonderzoek dat in 2028 plaatsvindt naar de (landelijke) toekomstige ontwikkeling van de boa-functie (met hierin ook aandacht voor de capaciteit).
- Ons situationeel toezicht heeft ertoe geleid dat we conform het uitvoeringsprogramma die zaken hebben opgepakt, uitgevoerd en prioriteit geven die de hoogste risico's hebben en de meeste overlast geven.

Wat gaat dat kosten?

Er zijn geen extra middelen opgenomen in deze Begroting bovenop het bestaande budget.

Algemene Zaken

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 3

De gemeente Gemert-Bakel is voorbereid op crises, ontwrichtingen en onverwachte gebeurtenissen waarin onze inwoners, weerbaar en veerkrachtig zijn.

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Noodsteunpunt Elsendorp als pilot;
- Bijeenkomsten/campagnes over digitale fraude, nepagenten en “Weten wat te doen...”;
- We conformeren ons aan de spreidingswet.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
Elsendorp heeft een noodsteunpunt (pilotkern)	1 (2026)	1	PM	PM	PM
We organiseren bewustwordingscampagnes digitale weerbaarheid	2 (2026)	2	2	2	2

Wat weten we nog meer	2021	2022	2023	2024	2025
Aangiften digitale criminaliteit	221	146	110	144	157

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

Pilot gericht op maatschappelijke weerbaarheid. In Elsendorp wordt binnen deze pilot gewerkt aan de inrichting van een noodsteunpunt bij rampen.

Nieuw of geactualiseerd beleid

Geen.

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- Het noodsteunpunt in Elsendorp is gerealiseerd, op basis van de evaluatie hiervan kiezen we voor een doeltreffende vervolgstategie;
- We sluiten aan bij landelijke campagnes rondom bewustwording op (onverwachte) langdurige uitval van nutsvoorzieningen en kritische processen;
- We zetten ons in om uitvoering te geven aan de spreidingswet 2^e cyclus die loopt van 1 juli 2027 tot 31 december 2028.

Wat gaat dat kosten?

Er zijn geen extra middelen opgenomen in deze Begroting bovenop het bestaande budget.

Algemene Zaken

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 4

Wij zorgen dat het gemeentearchief goed gebruikt blijft. We zetten de kennis en mogelijkheden van de archiefdienst slim en doelgericht in. Zo ondersteunen we de organisatie, het bestuur, inwoners en bedrijven op een duidelijke en effectieve manier.

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Archief actief inzetten voor projecten, cultuureducatie, erfgoed en onderzoeken.
- Eens per twee jaar open dag (kijkje achter de schermen gemeentehuis en gemeentebestuur)

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
Openingstijden zonder afspraak per jaar	900 uur (2025)	950 uur	975 uur	1.000 uur	1.000 uur
Digitaal raadpleegbare bronnen	5.750 (2025)	6.500	7.000	7.500	8.000

Wat weten we nog meer	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal archiefbezoeken (fysiek)	776	1543	1806	2103	2049
Aantal m1 beheerde archieven en collecties	1600	1600	1610	1625	1650
Aantal opgevraagde archiefbronnen	185	403	589	515	527
Aantal verzoeken tot digitalisering	1	1	2	4	79
Aantal schriftelijke informatieverzoeken	-	-	-	-	857

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

Het Gemeentearchief werkt vanuit een missie, visie en doelstellingen die aansluiten op het informatiebeleid. De plannen van aanpak sloten aan op het coalitieakkoord 2022-2026.

Nieuw of geactualiseerd beleid

- Vanaf 1 januari 2027 geldt een nieuwe Archiefwet. Belangrijke informatie moet al na 10 jaar naar de archiefdienst (nu nog 20 jaar). Dit zorgt voor meer openheid en betere bescherming van informatie.
- Deze informatie wordt eerder openbaar, ook zonder WOO-verzoek.
- Het coalitieakkoord "Samenwerken aan resultaat" vraagt dat het gemeentearchief actief meewerkt aan projecten en informatie levert;

Algemene Zaken

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- In 2027 kijken we naar de datasets die ondernemers kunnen gebruiken en maken een plan om dit uit te breiden.
- Vanaf 2027 zorgen we ervoor dat links naar digitale bestanden niet meer verdwijnen. Zo kunnen collega's, onderzoekers, studenten en docenten ze altijd vinden.
- We gebruiken vanaf 2027 nieuwe trefwoorden, zodat informatie makkelijker te zoeken is.
- In 2027-2029 maken we de archieven van Gemert-Bakel (1997-2008) toegankelijk, ook voor inwoners en bedrijven.
- In 2027 bieden we weer snuffelstages en gewone stages aan.
- In 2027 werken we vier onderwerpen van de Canon Gemert-Bakel uit in duidelijke taal (B1). We voegen ook bronverwijzingen toe. Dit helpt onderwijs en toerisme.
- In 2027 maken we een extra zoekfilter, zodat bedrijven sneller de juiste informatie vinden.
- We leveren informatie voor onderzoeken bij woningbouwprojecten en centrumplannen.
- We werken samen met heemkundekringen, gilden en verenigingen aan cultuureducatie. Het gemeentearchief heeft de bronnen voor educatieve projecten;

Gemeentebreed

- We organiseren in 2027 een open dag (totale gemeentelijke en bestuurlijke organisatie).

Wat mag het kosten?

Extra middelen in de Begroting bovenop huidig budget	2027	2028	2029	2030	Huidig budget
Videotulen	25N	25N	25N	25N	0
Open dag (totale gemeentelijke en bestuurlijke organisatie)	25N	0	25N	0	0

2

Zorg, Welzijn & Onderwijs

Zorg, Welzijn & Onderwijs

§2.2 Portefeuille Zorg, Welzijn & Onderwijs

Taken Zorg, Welzijn & Onderwijs

- Onderwijsbeleid en leerlingenzaken;
- Cultuur, musea en bibliotheken;
- Samenkracht en burgerparticipatie;
- Volksgezondheid;
- WMO;
- Jeugdzorg;
- Jeugdbescherming en -reclassering;
- Inkomensregelingen;
- WSW, beschutwerk en arbeidsparticipatie;
- PGB;
- Onderwijshuisvesting (nieuw- en verbouw).

Verbonden partijen Zorg, Welzijn & Onderwijs

- Senzer;
- GR Peelgemeenten;
- Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD);
- GR 10 voor de jeugd.

Middelen Zorg, Welzijn & Onderwijs

	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Lasten	53.864	52.266	56.437	56.232	56.596	61.479
Baten	12.311	11.478	10.457	10.148	10.391	10.490
Saldo	-41.552	-40.788	-45.979	-46.084	-46.205	-50.988

Doelen portefeuille Zorg, Welzijn & Onderwijs

De portefeuille kent vier doelen.

Voor ieder doel is benoemd welke prestaties we nastreven en welke kengetallen er zijn. Daarnaast is het bestaande beleid en de bestaande middelen benoemd. Tenslotte is per doel aangegeven wat we in 2027 willen bereiken en welke middelen daar extra voor nodig zijn.

Doelen	1: Betere kansengelijkheid
	2: Meer inzet op een gezond en actief leven
	3: Steviger netwerk
	4: Toekomstbestendiger onderwijs (huisvesting): versterken inclusief onderwijslijn

Zorg, Welzijn & Onderwijs

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 1

Betere kansengelijkheid

Dit doel is gericht op de bestrijding van armoede en een inclusievere samenleving. Het bevorderen van bestaanszekerheid en gelijke kansen staan daarbij centraal.

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Zorg en ondersteuning toegankelijk, betaalbaar en mensgericht houden;
- Preventie en eigen kracht centraal, met aandacht voor inwoners die extra ondersteuning nodig hebben;
- Vindbaarheid regelingen;
- Onderzoeken effectiviteit van het armoedebeleid;
- Het inzetten van vroegsignalering om inwoners sneller te helpen bij financiële zorgen en schuldenproblematiek;
- Inzetten op kansengelijkheid door het uitvoeren van het meerjarenplan verminderde basisvaardigheden.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
i Meer huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum maken gebruik van de regeling Maatschappelijke Participatie.	36% (2023)	40%	42%	44%	46%
i Meer huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum maken gebruik van de individuele inkomenstoeslag.	21% (2022)	27%	28%	29%	30%
i Aantal bezoeken programma School en mijn kind per jaar neemt toe	429 (2024)	600	650	700	750
Wat weten we nog meer	2021	2022	2023	2024	2025
i Uitgaven per inwoner aan bijzondere bijstand in Gemert-Bakel	€ 15,71	€ 14,43*	€ 17,57*	€20,66	€20,91
i Uitgaven per inwoner aan bijzondere bijstand GR Peelgemeenten	€ 14,04	€ 14,15*	€ 15,10*	€16,33	€15,91
i Aantal inwoners in schuldhulpverlening	56	89	90	106	112
i Aantal ondernemers in schuldhulpverlening	3	17	18	16	17
i Kinderen bereikt door Stichting Leergeld	401	433	470	481	499

Zorg, Welzijn & Onderwijs

*Dit is exclusief uitgaven van de energietoeslag 2022

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇒ Beleidskader Sociaal Domein 2024-2028;
- ⇒ Regionaal beleidsplan integrale Schuldhulpverlening 2024-2027;
- Meerjarenplan Basisvaardigheden 2025-2029;
- Jongeren die 18 jaar worden krijgen informatie over wat er op je af komt als je 18 jaar wordt, om zo hun (financiële) zelfredzaamheid te vergroten en schulden in de toekomst te voorkomen;
- ⇒ Verordening Leerlingenvervoer.

Nieuw of geactualiseerd beleid

Herijking van het Voor- en Vroegschoolse Educatiebeleid en de bijbehorende subsidieverordening

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- In 2027 worden meer kinderen uit huishoudens die leven in bestaansonzekerheid, geholpen door Stichting Leergeld waardoor deze kinderen desondanks volwaardig mee kunnen doen. Jaarlijks presenteert Leergeld haar sociaal en financieel jaarverslag;
- In 2027 zetten we meer in op preventie problematische schulden door vroegsignalering en budgetcoaching. Via halfjaarlijkse rapportage rapporteert Lumens over deze inzet;
- Baby Thuiszorg is structureel onderdeel van de voorliggende en preventieve zorg.

Wat gaat dat kosten?

Extra middelen in de Begroting bovenop huidig budget	2027	2028	2029	2030	Huidig budget
Baby Thuiszorg (BZT)	40N	40N	40N	40N	0
Contracttaak VVE op maat (GGD)	5N	5N	5N	5N	0
Deskundigheid leerlingenvervoer	7N	7N	7N	7N	0

Zorg, Welzijn & Onderwijs

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 2

Meer inzet op een gezond en actief leven

Om ervoor te zorgen dat inwoners gezond kunnen leven, is het nodig om meer in te zetten op preventie, het bevorderen van bewegen en het creëren van een omgeving waarbij het maken van een gezondere keuze makkelijker is.

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Preventie als belangrijke pijler van het sociaal domein;

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
i Overgewicht jongeren (groep 7) neemt af	10% (2020)	10%	9%	9%	9%
i Het aantal kinderen dat voldoet aan de beweegrichtlijn neemt toe	48% (2022)	59%	59%	59%	60%

Wat weten we nog meer	2021	2022	2023	2024	2025
i % inwoners dat vindt dat de buurt aantrekkelijk is om te bewegen	-	-	-	83%	83%

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- GALA en Ontwikkeling AZWA; regionale afspraken en lokale uitwerkingen van ketenaanpakken;
- ⇒ Sportakkoord II;
- ⇒ Cultuurbeleid Gemert-Bakel;
- Groenstructuur- en beleidsplan.

Nieuw of geactualiseerd beleid

- We sluiten aan bij de samenwerking van het Aanvullend Zorg en Welzijn akkoord en de daarbij behorende werkagenda. Deze is eind 2026 opgeleverd.
- In 2027 bieden we het vastgoedbeleid sport aan de gemeenteraad aan.

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- We volgen de prioritering van de regionale werkagenda van het AZWA met de vijf Peelgemeenten en Helmond. De mijlpalen die hier uit voortkomen worden nog vastgesteld;
- Het vastgoedbeleid sport wordt vastgesteld;
- In 2027 ontwikkelen we het Integraal huisvestingplan sport en bewegen;
- We ontwikkelen de STORM-aanpak verder door, om zo goede mentale gezondheid voor alle jongeren op school te stimuleren;

Zorg, Welzijn & Onderwijs

- Met de GGD wordt een regionaal en lokaal plan suïcidepreventie opgesteld.

Wat gaat dat kosten?

Extra middelen in de Begroting bovenop huidig budget	2027	2028	2029	2030	Huidig budget
STORM	14N	14N	14N	14N	29

Zorg, Welzijn & Onderwijs

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 3

Steviger netwerk

Dit doel gaat over een steviger netwerk van de inwoner, rondom de inwoner en van de professionals, en een steviger netwerk van voorzieningen. In andere woorden: het dorps- en wijkgericht werken ontwikkelen we verder door. Waarbij kleinschalig en dichtbij belangrijk zijn en de inwoner centraal staat.

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Herkenbare toegang tot zorg en ondersteuning nastreven en zorglandschap beter in beeld brengen;
- Participatieverordening vaststellen, inclusief uitdaagrecht; vaste contactpersonen per dorp behouden;
- Versterken samenwerking tussen dorpsondersteuners, vrijwilligers, scholen, jongerenwerk, welzijnsorganisaties, culturele instellingen en professionele zorg, door ontmoeting en verbinding;
- Subsidiebeleid opnieuw bezien en waar nodig actualiseren;
- Adviesgroep voor gevraagd en ongevraagd advies;
- Acties lokale inclusieagenda uitvoeren;
- Inzet vrijwilligersondersteuner uitbreiden en verenigingen ondersteunen bij regeldruk en WBTR.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
% inwoners 18-64 jaar dat vrijwilligerswerk doet	33% (2025)	33%	40%	41%	42%
% inwoners 65+ dat vrijwilligerswerk doet	37% (2022)	37%	40%	40%	40%
Betrokkenheid bij de buurt neemt toe (18-64 jarigen)	65% (2020)	65%	66%	66%	66%

Wat weten we nog meer	2021	2022	2023	2024	2025
Vergrijzing inwoners 65+	20,4%	20,8%	21,2%	21,7%	22,1%
aantal mantelzorgers 15+	14%	14%	14%	14%	14%
Aantal mantelzorgers 65+	18%	18%	17%	17%	17%
Kosten Gemert-Bakel Wmo	€5.283.000	€5.398.000	€6.195.000	€6.531.000	€6.619.000
Kosten Gemert-Bakel Jeugd	€6.167.000	€5.612.000	€6.223.000	€7.863.000	€9.399.000

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇒ Beleidskader Sociaal Domein 2024-2028;
- ⇒ Regionaal beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2024-2027;
- ⇒ Vrijwilligersbeleid Gemert-Bakel;

Zorg, Welzijn & Onderwijs

- ⇒ Gemeenschapshuizenbeleid Gemert-Bakel;
- Sportvisie Gemert-Bakel;
- ⇒ Cultuurbeleid Gemert-Bakel;
- Verordening Adviesgroep SD.

Nieuw of geactualiseerd beleid

- In 2027 actualiseren we de Lokale Educatieve Agenda;
- In 2027 leggen we de participatieverordening voor de raad;
- In 2027 starten we met de uitvoering van een regionale Adviesraad Peelgemeenten (met een vertegenwoordiging vanuit Gemert-Bakel) voor uniforme advisering van het beleid dat wordt voorbereid door de GR Peelgemeenten.

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- We werken aan de doorontwikkeling van het dorps- en wijkgericht werken. In Q1 2027 is er een concretisering op de aanpak voor buurt- en wijkgericht werken vastgesteld. Voor ieder wijkteam en het gebiedsteam zijn jaarlijkse bijeenkomsten gericht op minimaal 3 prioritaire thema's. Waarvan één thema specifiek richt op de samenwerking tussen (in)formele en formele netwerken;
- In 2027 stellen we nieuwe subsidieregelingen op voor vrijwilligersorganisaties.

Wat gaat dat kosten?

Extra middelen in de Begroting bovenop huidig budget	2027	2028	2029	2030	Huidig budget
Tijdelijke expositieruimte	10N	0	0	0	0
Indexeren subsidie gemeenschapshuizen	5N	5N	5N	5N	226

Zorg, Welzijn & Onderwijs

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 4

Toekomstbestendiger onderwijs (huisvesting): versterken inclusief onderwijs

Dit doel is gericht op het realiseren van voldoende kwalitatief goede onderwijshuisvesting en zorgen voor een spreiding van de onderwijshuisvesting, inclusief het bewegingsonderwijs, over de gemeente.

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Door te investeren in de ontwikkeling en vernieuwing van onderwijshuisvesting versterken we een toekomstbestendig en inclusief onderwijsaanbod binnen de gemeente;
- Tijdig starten IHP Onderwijs in overleg met onderwijsinstellingen.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
i Realisatie van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP)					
Aantal geplande projecten	5 (2024)	3	3	1	1
Aantal lopende projecten	2 (2024)	3	3	1	1
Aantal afgeronde projecten	0 (2024)	2	2	4	4
Wat weten we nog meer					
i Voortijdige schoolverlaters	2021	2022	2023	2024	2025
	1,4%	1,7%	2,1%	1,5%	1,1%

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇨ Verordening Voorziening huisvesting Onderwijs 2015;
- ⇨ Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Gemert-Bakel 2024 - 2040 (IHP).

Nieuw of geactualiseerd beleid

- In 2026 is het nieuwe verhuurbeleid onderwijshuisvesting vastgesteld;
- In 2026 is het verhuurbeleid vastgoed onderwijs vastgesteld.

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- In 2027 wordt het IHP Onderwijs geactualiseerd;
- In 2027 hebben we een samenwerkingsovereenkomst met de partners binnen het project van de Pandelaar en zijn we gestart met het ontwerpteam;
- In 2027 wordt een definitief ontwerp vastgesteld voor het nieuwe kindcentrum in Doonheide;
- Voor Doonheide II is eind 2027 de aannemer gecontracteerd voor de bouw van het Kind Centrum.

Zorg, Welzijn & Onderwijs

Wat mag het kosten?

Extra middelen in de Begroting bovenop huidig budget	2027	2028	2029	2030	Huidig budget
IHP 2028-2043	20N	0	0	20N	0

3

Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

§2.3 Portefeuille Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

Taken Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

- Grondzaken en grondexploitatie;
- Financiën;
- Belastingen en leges;
- Archeologie;
- Natuur en landschap;
- Biodiversiteit en klimaatadaptatie;
- Recreatie en toerisme;
- Milieubeheer;
- Begraafplaatsen en crematoria;
- Ruimte en leefomgeving landelijk gebied.

Verbonden partijen Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

- Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB);
- Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB);
- BNG Bank;
- Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB);
- Metropoolregio Eindhoven (MRE).

Middelen Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

De portefeuille heeft de volgende baten en lasten:

	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Lasten	13.375	11.798	12.250	11.850	16.068	11.495
Baten	12.345	8.345	9.824	9.814	13.879	9.276
Saldo	1.031	3.453	2.426	2.036	2.189	2.218

Doelen Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

De portefeuille kent vier doelen.

Voor ieder doel is benoemd welke prestaties we nastreven en welke kengetallen er zijn. Daarnaast is het bestaande beleid en de bestaande middelen benoemd. Tenslotte is per doel aangegeven wat we in 2027 willen bereiken en welke middelen daar extra voor nodig zijn.

Doelen	1: Ondernemender buitengebied
	2: Gezondere leefomgeving
	3: Aantrekkelijker landelijk gebied
	4: Een financieel gezonde balans van de gemeente waarbij de solvabiliteit 15% en de schuldenquote 90% bedraagt in 2030

Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 1

Ondernemender buitengebied

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Buitengebied met Perspectief en transitiefonds uitvoeren;
- Beeldkwaliteitsplan actualiseren;
- Deelnemen aan NOVEX De Peel.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
i We begeleiden 10 bedrijven naar een toekomstbestendige bedrijfsvoering	10 (2026)	10	10	10	10
i Het aantal bedrijven dat ons benadert voor het realiseren van een toekomstbestendige invulling	15 (2026)	15	25	25	25

Wat weten we nog meer	2022	2023	2024	2025	2026
i Aantal veehouderijen	326	316	314	309	309
i Aantal agrarische bedrijven	420	415	415	405	405

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇒ Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Gemert-Bakel 2013;
- ⇒ Beleidsregel ruimtelijke ontwikkelingen en geurhinder gemeente Gemert-Bakel 2013;
- ⇒ Verordening geurhinder en veehouderij verkleining afstanden melkrundvee 2016;
- ⇒ Omgevingsvisie Gemert-Bakel 2040;
- Buitengebied met Perspectief;
- Beeldkwaliteitsplan buitengebied;

Nieuw of geactualiseerd beleid

Geen

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- In 2027 wordt verder uitvoering gegeven aan het beleid Buitengebied met Perspectief met daarbij het transitiefonds;
- We monitoren de ontwikkelingen in het buitengebied waarbij iedere ontwikkeling bijdraagt aan een gezondere leefomgeving;

Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

- Agrarische ondernemers weten de gemeente Gemert-Bakel via de agrarisch contactfunctionaris te vinden waardoor de verstandhouding met de ondernemers binnen de gemeente verbeterd is;
- Het beeldkwaliteitsplan Buitengebied wordt geactualiseerd;
- We starten met het herijken van de kaart voor bebouwingsconcentraties;
- We blijven ons inzetten voor en geven uitvoering aan Novex de Peel;
- De voorbereidingen starten voor het gebiedsdekkend omgevingsplan buitengebied;
- We blijven lobby voeren met provincie en andere partners om lokale initiatieven opwek groen gas mogelijk te maken.

Wat gaat dat kosten?

Extra middelen in de Begroting bovenop huidig budget	2027	2028	2029	2030	Huidig budget
NOVEX De Peel	20N	20N	20N	20N	0

Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 2

Gezondere leefomgeving

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Elke ontwikkeling is een verbetering van de bestaande situatie voor fijnstof, geur en ammoniak;
- Actieprogramma om waar mogelijk teelt van voedingsgewassen boven sierteelt te stimuleren;
- Onderzoeken welke aanvullende maatregelen mogelijk zijn voor gewasbeschermingsmiddelen.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
i Verbeteren omgevingskwaliteit in Gemert-Bakel: Aantal geurgevoelige objecten/woningen dat niet voldoet aan de gemeentelijke geurnormen achtergrondbelasting (ernstig gehinderden) verminderen	44 (2026)	42	40	38	36
Wat weten we nog meer	2021	2022	2023	2024	2025
i Totale ammoniakemissie (kg/jr) uit stallen voor het houden van dieren	741.000	674.000	644.000	640.000	622.000
i Ingetrokken ammoniakemissies (kg/jr)	-	67.000	30.000	4.000	18.000

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇒ Kaderrichtlijn water;
- Beoordelingskader gewasbeschermingsmiddelen
- Aanpak Stikstof
  - ⇒ Nationale Omgevingsvisie Extra De Peel (NOVEX De Peel);
  - ⇒ Gebiedsgerichte Aanpak De Bult;
- ⇒ Aanpak Landelijk Gebied.
- Omgevingswet

Nieuw of geactualiseerd beleid

Geen

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- Kaderrichtlijn Water (Europese wetgeving). Opzetten van een meetsysteem. Dit om inzicht te verkrijgen op de kwantiteit en uiteindelijk de kwaliteit van overstorten van stedelijk water naar het buitengebied. Dit in samenwerking met de peelmunicipaliteiten en het waterschap;

Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

- In 2027 wordt verder uitvoering gegeven aan het beleid Buitengebied met Perspectief met daarbij het transitiefonds;
- We monitoren de ontwikkelingen in het buitengebied waarbij iedere ontwikkeling bijdraagt aan een gezondere leefomgeving;
- Verder uitvoering geven aan en evalueren van Beoordelingskader gewasbeschermingsmiddelen;
- Er wordt een aanzet gemaakt voor een actieprogramma voor het stimuleren van voedingsgewassen;
- We onderzoeken welke aanvullende maatregelen mogelijk en wenselijk zijn op het gebied van bufferzones en gewasbeschermingsmiddelen om de gezondheid van onze inwoners te beschermen.
- Het omgevingsprogramma Milieu wordt opgesteld.

Wat mag het kosten?

Er zijn geen extra middelen opgenomen in deze Begroting bovenop het bestaande budget.

Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 3

Aantrekkelijker landelijk gebied

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Biodiversiteit nadrukkelijk onderdeel van transitie buitengebied;
- Recreatieve fietspaden krijgen extra impuls in kwaliteit en uitbreiding;
- Randvoorwaarden hondenbos uitwerken en concrete locatie zoeken
- Aanpak Kanthoeve;
- Aantrekkelijke en herkenbare recreatieve profilering van onze gemeente;
- Toerisme en recreatie ontwikkelen in balans met leefbaarheid.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
i Aanleg natuurgebieden en landschapselementen	2 ha (2026)	2ha	2ha	2ha	2ha
i Realiseren ontbrekende gedeelten ecologische verbindingzones (EVZ) en natuurvriendelijke oever (NVO)	500m (2026)	500m	500m	500m	500m
i Aantal erven dat bijdraagt aan de verbetering van het leefgebied van erfbewonende soorten	3 (2026)	5	5	5	5

Wat weten we nog meer	2021	2022	2023	2024	2025
i Aantal overnachtingen (toeristenbelasting)	154.300	111.700	155.400	143.600	146.200
i Aantal gebruikers regionale website	182.000	342.000	418.000	399.000	434.000

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇒ Omgevingsvisie Gemert-Bakel 2040
- ⇒ Landschapsontwikkelingsplan de Peel (LOP);
- ⇒ Groenstructuur- en beleidsplan 2023;
- ⇒ Bomenbeleid 2025;
- ⇒ Perspectief Vrijtijdseconomie De Peel 2030;

Nieuw of geactualiseerd beleid

- In 2026 is de Groene Kaart geactualiseerd;
- Beleidsplan Geopark Peelhorst en Maasvallei.

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- Opzetten van een meetsysteem. Dit om inzicht te verkrijgen op de kwantiteit en uiteindelijk de kwaliteit van

Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

overstorten van stedelijk water naar het buitengebied.

- Uitvoering van kaderrichtlijn Water. Dit in samenwerking met de peelmeeenten en het waterschap;
- We voeren bestaand beleid uit zoals aanleggen elementen en beheermaatregelen om het insectenleven te bevorderen, de Stimuleringsregeling Landschap (Stila) en erfbeplantingen/beeldkwaliteit;
- We stimuleren om deel te nemen aan ErvenPlus om de biodiversiteit op erven te stimuleren;
- We evalueren de bomen en struiken uitdeelactie en bij een positief resultaat zetten we dit door;
- We geven uitvoering aan het plan van aanpak aanleg nieuwe natuur en versterking biodiversiteit;
- We vergroten de toegankelijkheid van de natuurpoort;
- Vaststelling Verordening Beschermd Groen en actualisatie Groene Kaart;
- We werken verder aan de ontwikkeling van Geopark Peelhorst en Maasvallei en het verkrijgen van de UNESCO-status;
- We blijven Gemert-Bakel recreatief profileren in regionaal en lokaal verband. We zoeken hierbij de verbinding met stichting Land van de Peel en Toeristisch Gemert-Bakel;
- We verkennen de mogelijkheden voor Nationaal Park De Peel;
- De bestaande recreatieve fietspaden, in eigendom van de gemeente, worden beheerd en onderhouden. Hierin worden extra impulsen gegeven, waaronder de aanleg en verbetering van de Peeldijk in Milheeze.
- Er wordt een plan van aanpak opgesteld voor de aanpak Kanthoeve;
- Verkenning locatie hondenbos.

Wat gaat dat kosten?

Er zijn geen extra middelen opgenomen in deze Begroting bovenop het bestaande budget

Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

Wat willen we bereiken?

Een financieel gezonde balans van de gemeente waarbij de solvabiliteit 15% en de schuldenquote 90% bedraagt in 2030

↑ Doel 4

In 2021 zijn nieuwe financiële kaders opgesteld. Dit was een opvolging van het herstelplan eigen vermogen uit 2012. In de nieuwe financiële kaders is als doel gesteld de financiën verder te verbeteren en blijvend goed te houden op langere termijn.

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Financiële buffer van €15 miljoen behouden zolang structurele effecten van rijksbeleid onzeker zijn;
- Nieuwe structurele uitgaven volgens “Nieuw voor oud”;
- Voor nieuwe initiatieven met structurele lasten eerst een financiële quickscan, ook voor onderzoeken;
- OZB in principe alleen aanpassen met inflatiecorrectie;
- Investeringsambitie uit 2026 voortzetten binnen haalbare planning.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
Weerstandsratio	1,23 (2021)	3,63	3,63	3,63	3,63
Solvabiliteitspercentage	7,6% (2021)	31,3%	30,4%	21,0%	20,8%
Schuldenquote	125% (2021)	42,9%	54,9%	127,8%	136,5%
OZB verhoging bovenop inflatie	0% (2027)	0%	0%	0%	0%
Risicoreserve ravijnjaren (* € 1.000)	15.153 (2026)	15.153	Afhankelijk Rijksbeleid	Afhankelijk Rijksbeleid	Afhankelijk Rijksbeleid
Wat weten we nog meer	2022	2022	2023	2024	2025
Aanwezig weerstandsvermogen	15.227	21.946	23.080	24.117	27.842
Benodigd weerstandsvermogen	15.640	13.244	13.910	15.486	16.852
Aanwezige weerstandsratio	1,95	3,31	3,32	3,11	3,30
Vaste geldleningen	96.271	86.519	77.401	68.194	61.452
Belastingcapaciteit	114%	110%	113%	107%	105%
Investeringsquote	0,3%	1,1%	1,9%	2,2%	n.n.b.

Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇒Nota Risicomanagement 2014;
- ⇒Kaders voor een gezonde en duurzame financiële positie 2021;
- ⇒Nota Reserves en voorzieningen 2021;
- ⇒Nota Treasury 2022;
- ⇒Controleverordening 2023;
- ⇒Nota Grondbeleid 2023.
- ⇒Financiële verordening 2025;
- ⇒Nota Activering, waardering en afschrijving 2025.

Nieuw of geactualiseerd beleid

Voor de raadsvergadering van december 2026 staan in de planning actualisatie van de nota risicomanagement, reserves en voorziening en de financiële verordening

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- In 2027 rapporteren we over solvabiliteit en schuldenquote in ieder document van de P&C-cyclus;
- We rapporteren over de toepassing van de benoemde uitgangspunten uit de financiële kaders in de Begroting 2027 en Jaarstukken 2026;
- We passen de financiële kaders toe in advisering over college- en raadsvoorstellen;
- In 2026 ontvangt de nieuwe gemeenteraad een advies over de indeling van de Begroting 2027 en verder. Dit naar aanleiding van het rekenkameradvies over de Begroting;
- Bij nieuwe initiatieven met structurele lasten voeren we eerst een financiële quickscan uit, ook voor onderzoeken.

Wat gaat dat kosten?

Er zijn geen extra middelen opgenomen in deze Begroting bovenop het bestaande budget.

4

Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

§2.4 Portefeuille Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

Taken Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

- Gemeentelijk gebouwenbeheer;
- Inkoop;
- Verkeer en vervoer;
- Economische ontwikkelingen en promotie;
- Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen;
- Openbaar beheer;
- Afval;
- Energietransitie;
- Sportbeleid en accommodaties;
- Samenwerking Raad en College.

Verbonden partijen Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

- Blink;
- Beheerstichting Golfbaan Stippelberg;

Middelen Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Lasten	16.873	20.084	19.037	19.293	19.504	19.479
Baten	6.591	6.160	6.398	6.693	6.847	6.702
Saldo	-10.282	-13.925	-12.639	-12.600	-12.656	-12.778

Doelen Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

De portefeuille kent zes doelen. Voor ieder doel is benoemd welke prestaties we nastreven en welke kengetallen er zijn. Daarnaast is het bestaande beleid en de bestaande middelen benoemd. Tenslotte is per doel aangegeven wat we in 2027 willen bereiken en welke middelen daar extra voor nodig zijn

Doelen	1: Beter economisch vestigingsklimaat
	2: Versterken ondernemerschap
	3: We gaan inwoners, bedrijven en instanties stimuleren tot duurzamer gedrag en handelen
	4: We bouwen aan lokale energiesystemen voor meer energiezekerheid voor woningen, maatschappelijk vastgoed en bedrijven
	5: In 2030 is een reductie van minimaal 55% CO₂ uitstoot gerealiseerd t.o.v. 1990 voor de maatschappelijke gebouwen in eigendom van de gemeente
	6: We zorgen voor duidelijke afspraken en een planning om toekomstbestendige sportvoorzieningen te realiseren. Inwoners worden gestimuleerd om te sporten en te bewegen

Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 1

Beter economisch vestigingsklimaat

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Evenwichtige verdeling bedrijventerreinen over kernen;
- Langetermijnvisie van 20 jaar op ruimte voor bedrijvigheid;
- Regionale afsprakenkader arbeidsmigranten uitwerken in lokaal beleid;
- Actieve regionale en provinciale positionering voor groei van werken, wonen en voorzieningen.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
i Behoeftte aan werklocaties bij ondernemers	16,25 ha (2026)	15,75	13,25	12,00	10,75
Wat weten we nog meer	2021	2022	2023	2024	2025
i Oppervlakte uitgegeven werklocaties	101 ha	106 ha	106 ha	108 ha	109 ha
i Aantal arbeidsplaatsen (per 1.000 inwoners)	525	544	551	538	542
i Aantal bedrijfsvestigingen (per 10.000 inwoners)	1.196	1.250	1.286	1.317	1.325

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇒Afsprakenkader arbeidsmigranten regio De Peel 2025-2028 inclusief uitvoeringsagenda;
- ⇒Brainport Agenda;
- ⇒Brainport Nationale Actieagenda;
- ⇒Regionale Programmering Werklocaties - Visie;
- ⇒Regionale Programmering Werklocaties - Uitvoeringsstrategie;
- ⇒Ontwikkelstrategie Zuidoost Brabant;
- Economische Agenda De Peel 2022-2027;
- ⇒MRE Samenwerkingsakkoord 2023-2026;
- ⇒Regionaal arbeidsmarktplan Helmond-De Peel 2023-2027;
- ⇒Perspectief Vrijtijdseconomie De Peel 2030;
- Omgevingsvisie Gemert-Bakel 2040;
- Peelakkoord.

Nieuw of geactualiseerd beleid

Geen

Wat gaan we doen

Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

Resultaten 2027 met mijlpalen

- Operationeel systeem hebben met CRM-gegevens van ondernemers in de Peelgemeenten over behoeften naar werklocaties (1 loket De Peel);
- In 2027 starten met een evaluatie met ondernemersverenigingen over het aanbesteding- en inkoopbeleid binnen de wettelijke kaders en verbeteren waar dit nodig is en mogelijk is;
- In 2027 starten met inrichten van een regeldrukloket (mogelijk digitaal) waarbij overbodige of belemmerende regels gemeld kunnen worden;
- In 2027 starten met een intensiveringsaanpak van bedrijventerreinen waarbij ook oog is duurzaamheid en continuïteit in energievoorziening;
- In 2027 beginnen met het ontwikkelen van een lange termijnvisie op ruimte voor bedrijvigheid;
- Actieve deelname aan regionale economische overleggen in De Peel en MRE, waar ook waterschap en provincie aan deelnemen, waarmee we een verbindende rol vervullen tussen ondernemers, verenigingen en inwoners.

Wat gaat dat kosten?

Er zijn geen extra middelen opgenomen in deze Begroting bovenop het bestaande budget.

Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 2

Versterken ondernemerschap

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Brede uitvraag onder ondernemers en concreet verbeterplan dat periodiek wordt geëvalueerd;
- Aanbestedings- en inkoopbeleid samen met ondernemersverenigingen evalueren;
- Regeldrukloket inrichten en zichtbaar communiceren over signalen en acties;
- Structureel € 70.000 van innovatiehuis doelgericht investeren in innovatie;
- Meet & greets, meeloopdagen en stages stimuleren.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2026	2027	2028	2029
Deelnemers aan Samen Ondernemen Gemert-Bakel (SOGB)	650 (2025)	700	725	750	800

Wat weten we nog meer	2025
Leden BIZ Gemert (Bedrijven Investeringszone)	150
Leden BKG (Bedrijven Kontakt Gemert-Bakel)	225
Leden OVB (Ondernemersvereniging Bakel)	131
Leden OVM (Ondernemersvereniging Milheeze)	84
Leden OVE (Ondernemersvereniging Elsendorp)	55
Leden OBdM (Ondernemersbelang De Mortel)	50
Leden ROV (Ripse Ondernemersvereniging)	29
Leden HOK (Handelse Ondernemers Klub)	100
Leden JOGB (Jonge Ondernemers Gemert-Bakel)	57
Leden ZLTO (Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie)	375
Leden Horeca (afdeling Gemert-Bakel & Laarbeek) *daarvan 37 Gemert-Bakel	50*

Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇒Afsprakenkader arbeidsmigranten regio De Peel 2025-2028 inclusief uitvoeringsagenda;
- ⇒Brainport Agenda;
- ⇒Brainport Nationale Actieagenda;
- ⇒Regionale Programmering Werklocaties - Visie;
- ⇒Regionale Programmering Werklocaties - Uitvoeringsstrategie;
- ⇒Ontwikkelstrategie Zuidoost Brabant;
- Economische Agenda De Peel 2022-2027;
- ⇒MRE Samenwerkingsakkoord 2023-2026;
- ⇒Regionaal arbeidsmarktplan Helmond-De Peel 2023-2027;
- Omgevingsvisie Gemert-Bakel 2040;
- Peelakkoord.

Nieuw of geactualiseerd beleid

Geen

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- Stimuleren ondernemers om deel te nemen bij SOGB;
- Tweejaarlijkse monitor ontwikkelen om personeelstekorten in kaart te brengen in samenwerking met driehoek Ondernemers, Onderwijs en Overheid (triple helix).
- Overleg op kwartaalbasis initiëren om werkgelegenheidsaanbod kenbaar maken bij onderwijs.
- Actualiseren beleid rondom arbeidsmigranten door het regionale afsprakenkader uit te werken naar eigen beleid in 2027.

Wat gaat dat kosten?

Extra middelen in de Begroting bovenop huidig budget	2027	2028	2029	2030	Huidig budget
Samen Ondernemen Gemert-Bakel (SOGB)	60	60	60	60	0

In de Begroting 2027 is nu structureel € 60.000 opgenomen voor Samen Ondernemen Gemert-Bakel (SOGB) gedekt uit de middelen Innovatiehuis van € 130.000. Dit in lijn met het ⇒ amendement “Samen Ondernemen Gemert-Bakel” welke de gemeenteraad in november 2025 heeft aangenomen.

De resterende € 70.000 aan middelen innovatiehuis zijn in de detailbegroting herbenoemd tot “Lokale innovatie”.

Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 3

We gaan inwoners, bedrijven en instanties stimuleren tot duurzamer gedrag en handelen

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Betaalbaarheid voor inwoners centraal bij woningverduurzaming;
- Actieve ondersteuning bij isolatie en toegankelijke informatie;
- Onderzoeken mogelijke gebiedsgerichte verduurzamingskaarten;
- Voortzetten isolatieprogramma met lokale ondernemers.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
Woningen die zijn geïsoleerd met gemeentelijke subsidie	517 (juni 2026)	917	1.217	1.417	1.630

Wat weten we nog meer	2020	2021	2022	2023	2024
Energieverbruik (TeraJoule)	2213	2040	1945	-	-
CO ₂ uitstoot (kiloton)	140	127	113	110	-

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- CO₂ bespaarprogramma Transitievisie Warmte;
- ⇨ Koersdocument duurzaam Gemert-Bakel: van strategie naar uitvoering;
- ⇨ Transitievisie warmte 2021.
- Subsidieverordening lokale isolatieaanpak
- Regionale warmtebronnenstrategie (MRE).

Nieuw of geactualiseerd beleid

- Eind 2027 heeft het college een actueel warmteprogramma vastgesteld, de verplichte opvolging van de transitievisie warmte;
- In 2027 zijn we gestart met opzetten omgevingsprogramma Energie.

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

Energie besparen

- In 2027 organiseren we de tweede Klimaatweek Gemert-Bakel om bewustwording te stimuleren onder onze inwoners, bedrijven en instellingen om energie te besparen samen met klimaatadaptatie/groen/circulair
- We gaan de uitvoering van ons lokaal isolatieplan voortzetten en verder onder de aandacht brengen bij onze inwoners.

Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

- In 2027 wordt nog besloten of we een soortenmanagementplan (SMP) gaan opstarten om de biodiversiteit te behouden/verbeteren. Met dit hulpmiddel kunnen we inwoners stimuleren woningen te isoleren zonder aantasting van biodiversiteit (o.a. vleermuizen);
- In 2027 gaan we een professioneel energiehuis invullen voor onze inwoners. Daarbij wordt de informatievoorziening voor onze inwoners voor hulp bij verduurzaming compleet wordt gemaakt (verduurzamingskaarten).
- In 2027 is er een plan opgezet en is de uitvoering gestart om inwoners in energiearmoede te helpen met subsidie om de woning te verduurzamen.
- Onderzoeken mogelijke gebiedsgerichte verduurzamingskaarten.

Warmte

- Eind 2027 is het warmteprogramma vastgesteld door het college.

Wat gaat dat kosten?

In de meicirculaire 2026 is € 992.000 ontvangen aan capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) middelen voor 2027. Dit bedrag is volledig geormerkt voor duurzaamheid.

Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 4

We bouwen aan lokale energiesystemen voor meer energiezekerheid voor woningen, maatschappelijk vastgoed en bedrijven

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Energiezekerheid als expliciet speerpunt;
- Initiatieven voor groen gas actief mogelijk maken;
- Netbewust bouwen en lokale samenwerking bij netcongestie;
- Positieve grondhouding bij aanvragen voor kleinschalige duurzame opwek;
- Kwaliteit landschap bewaken; geen grootschalige zonneparken op landbouwgrond als uitgangspunt.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2026	2027	2028	2029
Hernieuwbare elektriciteit	5 pilots (2021)		-Nieuwe doelen in RES 2.0-		

Wat weten we nog meer	2021	2022	2023	2024	2025
Hernieuwbare elektriciteit	249	309	311	-	-

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇒ Regionale Energiestrategie (RES) 1.0;
- ⇒ Afwegingskader zonnenvelden 2024;

Nieuw of geactualiseerd beleid

- Eind 2027 wordt Regionale EnergieStrategie 2.0 voorgelegd aan de raad. Hierin worden nieuwe doelen voor duurzame opwek en CO₂ besparing bepaald.

Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

Energie opwekken

- In 2027 zijn de ontvangen initiatieven voor zonnevelden voorgelegd aan de raad.

Om energiezekerheid te vergroten werken we aan energiesystemen:

- De eerste buurtanpak van Enexis is afgerond: het laagspanningsnetwerk van Bakel is uitgebreid met een dertigtal kleinere trafo's (ca. 31m²) en extra kabels. Het netwerk is daarmee klaar voor de toekomstige warmtepompen en laadpalen;
- Het middenspanningsnetwerk wordt ook versterkt voor de toekomst. Er zijn omgevingsplannen verleend voor de middenspanningsstations (ca. 1860m² per trafo exclusief groen) in Gemert (2x) en Bakel;
- We nemen initiatief om met inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners een energiegemeenschap te bouwen. Op deze manier kunnen we lokale energie opwekken, opslaan en delen;
- Samen met de regio werken we aan een nieuwe standaard voor netbewust bouwen, waardoor meer woningen gebouwd kunnen worden met de beperkte capaciteit van het stroomnet. De start is een regionale strategie netbewuste installaties in de MRE;
- Samen met ondernemers onderzoeken we daarnaast of aanvullende maatregelen nodig zijn om bedrijventerreinen weerbaarder te maken op het gebied van energiezekerheid;
- We onderzoeken de voorwaarden voor het plaatsen van kleine windmolens op terrein van ondernemer;.
- We zoeken naar mogelijkheden om binnen de provinciale omgevingsverordening een initiatief groen gas mogelijk te maken in het buitengebied.

Wat gaat dat kosten?

In de meicirculaire 2026 is € 992.000 ontvangen aan capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) middelen voor 2027. Dit bedrag is volledig geormerkt voor duurzaamheid.

Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 5

In 2030 is een reductie van minimaal 55% CO₂ uitstoot gerealiseerd t.o.v. 1990 voor de maatschappelijke gebouwen in eigendom van de gemeente

Voor dit doel is in 2023 een routekaart vastgesteld door de gemeenteraad

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Verduurzaming maatschappelijk vastgoed is onderdeel van duurzaamheid en klimaat.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
CO ₂ reductie in ton	1.492 ton (1990)	664 ton	737 ton	797 ton	870 ton
CO ₂ reductie in % tov nulmeting	0% (1990)	45%	49%	53%	58%

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- Beleidsplan Gebouwen 2017;
- Routekaart Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed;
- Beheerplan Gebouwen 2026.

Nieuw of geactualiseerd beleid

- Visie gebouwbeheer (2026)

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- In 2027 wordt geïnvesteerd op duurzaamheid door:
  - Technische voorbereiding op Verduurzaming Dorpshuis D'n Eik. Uitvoering gepland Q4 2027 t/m Q2 2028;
  - Technische voorbereiding op Verduurzaming van De Eendracht en Kunstlokaal. Uitvoering gepland 2028-2029;
  - Dakrenovatie en plaatsen zonnepanelen hal 2 Sporthal Molenbroek. Uitvoering gepland Q2-3 2027;
  - Verduurzaming Brandweerkazerne De Rips. Uitvoering gepland Q2-3 2027;
- Herziening routekaart. De routekaart uit 2023 is gebaseerd op de sectorale routekaart van de VNG. Door de VNG is een nieuwe sectorale uitgebracht waarin de doelstellingen zijn aangescherpt. De Gemeentelijke routekaart wordt hierop aangepast in 2027 en aangeboden aan de Raad ter besluitvorming.

Wat gaat dat kosten?

Er zijn geen extra middelen opgenomen in deze Begroting bovenop het bestaande budget.

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 6

We zorgen voor duidelijke afspraken en een planning om toekomstbestendige sportvoorzieningen te realiseren. Inwoners worden gestimuleerd om te sporten en te bewegen

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Eerste accommodaties in deze collegeperiode daadwerkelijk aanpakken;
- Transparante prioriteitenlijst; VV Gemert, SV De Middenpeel, Omnisportvereniging Geneneind Bakel, HC Gemert en GHSV staan hoog op de lijst;
- Onderzoek zwemlessen laagdrempelig houden.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2026	2027	2028	2029
i Behoud bovengemiddelde aantal sportende inwoners	57% (2025)	≥ 57%	≥ 57%	≥ 57%	≥ 57%

Wat weten we nog meer	2021	2022	2023	2024	2025
i Percentage inwoners is aangesloten bij een sportvereniging					
0-11 jaar	84%	-	-	-	68%
12-18 jaar	80%	-	89%	-	-
18-64 jaar	-	-	-	37%	-
65 en ouder	-	-	-	26%	-
i Aantal inwoners sport wekelijks					
0-11 jaar	-	-	-	-	58%
12-18 jaar	90%	-	89%	-	-
18-64 jaar	-	55%	-	61%	-
65 en ouder	-	39%	-	47%	-
i Aantal inwoners voldoet aan bewegingsrichtlijn					
0-11 jaar	48%	-	-	-	30%
12-18 jaar	19%	-	18%	-	-
18-64 jaar	-	48%	-	46%	-
65 en ouder	-	41%	-	48%	-

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇒ Sportakkoord II (onderdeel van Plan van aanpak 2024 - 2026 gemeente Gemert-Bakel - Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026);

Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

- ⇒ Sportvisie 2025;
- ⇒ Omgevingsvisie Gemert-Bakel 2040.

Nieuw of geactualiseerd beleid

- Nieuw vastgoedbeleid sport;
- Nieuw Integraal Huisvestingsplan Sport en bewegen (IHP Sport en bewegen).

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- We gaan de afspraken rondom sportvastgoed uniform maken en zetten het lopende traject van het sportvastgoedbeleid voort. Het resultaat is een vastgesteld plan 'Vastgoedbeleid sport'. De overeenkomsten met de verenigingen worden in 2027 geüniformeerd tijdens de looptijd van het vastgoedbeleidsplan;
- We ontwikkelen een Integraal Huisvestingsplan Sport en bewegen om te voorzien in de benodigde sportvoorzieningen nu en in de toekomst en zorgen er samen met de clubs voor dat deze toekomstbestendig worden.
- We behouden de structurele inzet van de verenigingsondersteuner. De verenigingsondersteuner jaagt, samen met de GGD, initiatieven aan vanuit het Lokaal Beweeg- en preventieakkoord en voert de administratie voor de Stuurgroep;
- We behouden de buurtsportcoaches en maken daarin combinaties met sociale doelen zoals ouderenzorg en zorg voor mensen met beperkingen. Denk aan valpreventie, aanpak jongeren op gewicht en bestrijding eenzaamheid. We blijven aangehaakt bij Uniek Sporten;
- We laten onze basisschoolleerlingen kennismaken met het (complete) sport- en cultuuraanbod bij hen in de buurt. Dat is belangrijk, want zo worden ze gestimuleerd om zich te ontwikkelen. Maar ook voor de organisaties/verenigingen is dit een kans. De ervaring leert namelijk dat 15% van de kinderen na de kennismakingslessen lid wordt (landelijke cijfers). Dit doen we door in september 2026 kleurrijke Sjors Sportief boekjes te verspreiden op alle basisscholen in Gemert-Bakel;
- We geven volwassenen en nieuwkomers met onvoldoende financiële middelen de kans om te sporten of zwemles te volgen. Dit doen we door de Sportondersteuning 18+ in 2026 te continueren. Via Stichting Leergeld kunnen kinderen en jongeren meedoen aan vrijetijdsactiviteiten zoals sport of zwemles.

Wat gaat dat kosten?

Extra middelen in de Begroting bovenop huidig budget

	2027	2028	2029	2030	Huidig budget
IHP Sport en Bewegen	45N	0	0	0	0

5

Wonen & Levendige Dorpscentra

Wonen & Levendige Dorpscentra

§2.5 Portefeuille Wonen & Levendige Dorpscentra

Taken Wonen & Levendige Dorpscentra

- Communicatie en lokale pers;
- Openbaar vervoer en mobiliteit;
- Speelvoorzieningen;
- Centrumontwikkelingen incl. MFA's;
- Project nieuwbouw Commanderij College;
- Cultureel erfgoed;
- Ruimte en leefomgeving stedelijk gebied;
- Wonen en bouwen;
- Volkshuisvesting.

Verbonden partijen Wonen & Levendige Dorpscentra

Binnen deze portefeuille wordt regionaal samengewerkt in de GR Metropoolregio Eindhoven op de thema's Mobiliteit en Ruimte & Wonen.

Middelen Wonen & Levendige Dorpscentra

De portefeuille heeft de volgende baten en lasten:

	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Lasten	8.770	6.550	7.071	6.067	6.749	5.660
Baten	3.532	2.458	4.210	3.225	3.698	2.595
Saldo	-5.238	-4.092	-2.861	-2.842	-3.052	-3.065

Doelen portefeuille Wonen en Levendige Dorpscentra

De portefeuille kent vier doelen.

Voor ieder doel is benoemd welke prestaties we nastreven en welke kengetallen er zijn. Daarnaast is het bestaande beleid en de bestaande middelen benoemd. Tenslotte is per doel aangegeven wat we in 2027 willen bereiken en welke middelen daar extra voor nodig zijn.

Doelen	1: Aantrekkelijke woonomgeving
	2: Aantrekkelijke centra
	3: Betere bereikbaarheid
	4: We zijn beter uitgerust om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen

Wonen & Levendige Dorpscentra

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 1

Aantrekkelijke woonomgeving

Het realiseren van woonmogelijkheden die zorgen voor een toekomstbestendige woningvoorraad (juiste plek, juiste doelgroep, juiste prijsklasse) in een goede leefomgeving.

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- In iedere kern blijven bouwen;
- Gemeentebreed 75% betaalbare woningen; 30% van alle nieuwbouw sociale huur;
- Sturen op 55+, woningsplitsing, nieuwe woonvormen en doorstroming;
- Invzetten voor de afspraken uit de Regionale Woondeal;
- Eenvoudige bouw- en verbouwaanvragen waar mogelijk binnen één dag beoordelen en vergunning verlenen;
- Onveilige situaties in de openbare ruimte actief laten melden en waar nodig verbeteren.
- Nieuwe concepten mogelijk maken rond parkeren, groen, klimaatadaptatie, speelruimte en waar passend hoogte.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
Omvang aantal inwoners	32.080 (2026)	32.275	32.450	32.610	32.765
Aantal woningen	12.649 (2022)	13.740	13.935	14.115	14.290
Woondeal 2022 t/m 2030: minimaal 1.750 woningen					
Wat weten we nog meer	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal inwoners	30.760	31.040	31.383	31.435	31.541
Aantal woningen	12.649	12.859	12.989	13.110	13.239
Aantal huishoudens	13.101	13.288	13.444	13.460	13.612

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇒ Beleid permanente bewoning;
- ⇒ Groennorm 2.0;
- ⇒ Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant;
- ⇒ Regionale woondeal Zuidoost-Brabant 2025;
- ⇒ Regionale begrippenlijst wonen 2026;•
- ⇒ Tijdelijke huisvesting Tiny Houses uitgangspunten;
- ⇒ Verordening doelgroepen sociale woningbouw Gemert-

Wonen & Levendige Dorpscentra

Bakel;

- ⇨ Verordening middenhuur Gemert-Bakel;
- ⇨ Woonzorgvisie 'Samen thuis in Gemert-Bakel';
- ⇨ Bomenbeleid 2025;
- ⇨ Omgevingsvisie Gemert-Bakel 2040;
- ⇨ Beleidsregel bijwonen met zelfstandige voorzieningen;
- ⇨ Beleidsregel anti-speculatiebeding en zelfbewoningsplicht.

Nieuw of geactualiseerd beleid

- In 2026 is de Groene Kaart geactualiseerd

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- We stellen een omgevingsprogramma op voor Volkshuisvesting & Voorzieningen waarbij de eerste invulling bestaat uit de verplichte onderdelen uit de Wet versterking regie volkshuisvesting. De woonzorgvisie is hiervoor de basis;
- We zetten in MRE verband en lokaal in op woningbouwversnelling; Dit doen we door te prioriteren en afspraken te maken met Rijk en Provincie (woondeal). We werken hierin samen op MRE-niveau;
- We maken prestatieafspraken met Goed Wonen en stichting huurdersbelang Gemert-Bakel;
- We stellen een huisvestingsverordening op;
- We voeren een campagne uit voor het vraaggericht uitvoeren van wijkschouwen;
- We realiseren samen met inwoners groen in versteende gebieden. Dit doen we door zoveel mogelijk aan te sluiten bij activiteiten van Stichting Steenbreek;
- We delen bomen uit aan onze inwoners om meer groen in tuinen voor elkaar te krijgen;
- We voeren de boomplantdag uit;
- We renoveren de speelplekken in Handel en Gemert-centrum.

Wat gaat dat kosten?

Extra middelen in de Begroting bovenop huidig budget	2027	2028	2029	2030	Huidig budget
Cofinanciering Beethoven Wonen VEX-regeling	1.570	600	1.088	0	0

75% van de € 1.570.000, € 600.000 en € 1.088.000 wordt betaald uit de Beethoven Wonen VEX-regeling. 25% wordt betaald uit de ontvangst Realisatiestimulans. Daarmee zijn deze uitgaven geen last voor de Begroting.

Wonen & Levendige Dorpscentra

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 2

Aantrekkelijke centra

Dit doel is erop gericht om bezoekers te trekken naar onze centra en leegstand te voorkomen

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Centrumplannen Gemert en Bakel onverminderd voortzetten; Elisabethplaats herontwikkelen;
- MFA Huiskamer van Bakel en MFA De Schans Milheeze realiseren, inclusief aantrekkelijke openbare ruimte;
- Visie op functieverandering centrumgebieden/overgangszones ontwikkelen met aandacht voor horeca;
- Behoud van cultureel erfgoed en dorpsidentiteit;
- Molenbiotopen beschermen en rond De Volksvriend aantrekkelijke verblijfsplek ontwikkelen;
- Parochiehuis Bakel behouden als beeldbepalend pand en voorstel voor invulling voorbereiden;
- Vervolg geven aan MKB-toegankelijke route;
- Meerjarige evenementenvergunningen tot maximaal vijf jaar mogelijk maken en één vast aanspreekpunt bieden.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
Leegstand winkelvloeroppervlakte Gemert centrum	3,5% (2019)	-	-	-	-
Leegstand winkelvloeroppervlakte Bakel centrum	18,9% (2019)	-	-	-	-

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇒Centrumvisie Gemert;
- ⇒Centrumplan Bakel;
- ⇒Omgevingsvisie Gemert-Bakel 2040.

Nieuw of geactualiseerd beleid

Geen

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- Samenwerken met de partners (BIZ en De Stem van Bakel) aan toekomstbestendige centra van Bakel en Gemert;
- Verdere stappen zetten voor de realisatie van de MFA Bakel; Dit betekent voor 2027 dat we de ruimtelijke procedure volgen en een definitief ontwerp maken
- Nieuwe parkeergelegenheid creëren in het centrum van Bakel. Dit loopt mee met de realisatie van de MFA Bakel;

Wonen & Levendige Dorpscentra

- In Boskant in Handel doen we een pilot met het weghalen van asfalt om het centrum verder te vergroenen.
- We vervangen de evenementenkasten;
- We realiseren nieuwe watertappunten zodat deze in alle kernen aanwezig zijn.

Wat gaat dat kosten?

Er zijn geen extra middelen opgenomen in deze Begroting bovenop het bestaande budget

Wonen & Levendige Dorpscentra

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 3

Betere bereikbaarheid

We zorgen ervoor dat onze kernen, voorzieningen en bedrijventerreinen goed bereikbaar zijn per fiets, auto of openbaar vervoer.

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- N272, N279, Beekse Brug en Noord-Om actief agenderen en projecten voortzetten.
- OV-verbindingen richting Helmond, Deurne, Veghel en Boxmeer verbeteren; volwaardige halte Bronlaak nastreven; vanuit alle dorpen OV-optie richting Gemert;
- Knelpuntenkaart Mobiliteitsvisie vertalen naar vierjarig maatregelenpakket;
- Snelfietspaden richting uitvoering; losliggende fietspaden waar mogelijk behouden;
- Pilot dubbelgebruik parkeren en deelmobiliteit doorontwikkelen;
- Wegenbouwversneller onderzoeken en waar haalbaar invoeren.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
Uitrol van deelmobiliteit in Gemert-Bakel: aantal deelauto's	3 (2025)	7	9	-	-

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇒Bereikbaarheidsagenda Zuid Oost Brabant;
- ⇒Richtlijnen CROW;
- ⇒Wegenbeheerplan 2024-2027;
- Ontwikkelstrategie Zuidoost Brabant;
- Omgevingsvisie Gemert-Bakel 2040;
- Regionale mobiliteitsvisie MRE 2040;
- Mobiliteitsvisie Gemert-Bakel 2026-2040;
- Nota Parkeernormen 2017;

Nieuw of geactualiseerd beleid

- Laadvisie

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- We maken samen met partners het definitieve ontwerp voor de snelfietsroute Gemert-Eindhoven en Gemert-Helmond en starten de ruimtelijke procedures (2026-2027), realisatie (2028-2030);
- De inzet van deelauto's in Gemert-Bakel loopt al via een kleinschalige pilot. In 2027 blijven we deze pilot actief monitoren en doorontwikkelen. We hebben de mogelijkheid om de deelauto's in te zetten bij een bredere doelgroep en de kosten zo laag mogelijk te houden

Wonen & Levendige Dorpscentra

- verkend;
- In 2027 is er een pilot dubbelgebruik parkeerplekken uitgevoerd;
- We doorlopen de ruimtelijke procedure voor de verbetering van de doorstroming en de veiligheid op de N272 (2026-2027); realisatie (2028-2029);
- We zitten in de stuurgroep N615. Hier wordt de provincie geadviseerd op de korte termijn oplossing voor de Beekse Brug;
- Actieve inbreng in de stuurgroep en regiegroep om realisatie van een robuuste en toekomstbestendige N279 te bereiken. We zetten ons in om samen met de provincie en andere partners in 2027 een voorkeursalternatief te kiezen waarin de belangen van Gemert-Bakel goed gediend worden; Ontwerp-projectbesluit ter inzage (2028); Vastgesteld projectbesluit (2028-2029). Start realisatie (2029-2030);
- We werken aan een omgevingsprogramma Mobiliteit (2027) waarin een prioriteringslijst met maatregelenpakketten is opgenomen op basis waarvan we de komende jaren aan de slag gaan (uitvoering 2027-2030). Ook actualiseren we het wegenbeleid en de parkeernota als onderdelen van het omgevingsprogramma;
- We realiseren een mobiliteitsfonds.

Wat gaat dat kosten?

Er zijn geen extra middelen opgenomen in deze Begroting boven op het bestaande budget.

Wonen & Levendige Dorpscentra

Wat willen we bereiken?

↑ Doel 4

We zijn beter uitgerust om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen

Onze inwoners en bedrijven zijn beter voorbereid op weersextremen. De openbare ruimte is beter bestand tegen weersextremen:

- Onze modellen berekenen in stedelijk gebied een kleinere kans op wateroverlast bij extreme regenval;
- We verlagen in stedelijk gebied de maximum- en nachttemperaturen tijdens hitte;
- Groenstructuren zijn beter bestand tegen langdurige droogte.

Koppeling met coalitieakkoord 2026-2030

- Sterk versteende plekken vergroenen en Stichting Steenbreek actiever benutten;
- Groenstructuur- en beleidsplan uitvoeren en beter communiceren over groen/biodiversiteit en groeneducatie.

Hoe gaan we dat meten?

Streefwaarden bij dit doel	Nulmeting	2027	2028	2029	2030
i Aantal aanvragen subsidieregeling Waterschap Aa en Maas (afkoppelen en groene daken particulieren)	20* (2026)	20	20	20	20
i m ² Hemelwater afkoppelen bij reconstructies	Geen nulmeting	1 - 3 ha	1 - 3 ha	1 - 3 ha	1 - 3 ha

*De nulmeting is gebaseerd op het aantal aanvragen van de subsidieregeling van Waterschap Aa en Maas in de periode januari 2026 - april 2026.

Wat weten we nog meer	2021	2022	2023	2024	2025
i Subsidie groene daken	€ 17.850	€ 7.015	€ 1.850	€ 9.508	€ 1.950
i Subsidie afkoppelen hemelwater	€ 11.940	€ 14.049	€ 1.920	€ 3.291	€ 0

Hoe gaan we dat bereiken?

Bestaand beleid

Huidige beleid

- ⇒ Groenstructuur en groenbeleidsplan 2023;
- ⇒ Gemeentelijk Watertakenplan 2019-2023.

Nieuw of geactualiseerd beleid

- Beheerplan riolering 2027-2030

Wat gaan we doen

Resultaten 2027 met mijlpalen

- Bewustwordingsacties uitvoeren (vergroening en afkoppelen hemelwater);
- Actieve deelname aan het NK-Tegelwippen door zoveel mogelijk verharding te vervangen door groen en inwoners hierbij te betrekken;

Wonen & Levendige Dorpscentra

- Uitvoeren Groenstructuur- en Beleidsplan
- Communicatie en informatie naar de inwoners versterken, aanhaken bij campagnes van partners (zoals, Waterschap Aa en Maas en Stichting Steenbreek);
- Bij reconstructies voorzien in voldoende ruimte voor hemelwater;
- Bij rioolvervanging de openbare ruimte en voorkant van de woningen afkoppelen van de gemengde riolering en aansluiten op een regenwatersysteem;
- Zo veel mogelijk regenwater lokaal vasthouden en infiltreren in de bodem;
- Samenwerking doelmatig waterbeheer en klimaatadaptatie Brabantse Peel stelt voor 2027 een jaarplan op;
- We dragen financieel bij aan de regeling 'Subsidie Klimaatadaptieve Maatregelen' van Waterschap Aa en Maas op basis van 50/50.

Wat gaat dat kosten?

Er zijn geen extra middelen opgenomen in deze Begroting boven op het bestaande budget

Beleidsindicatoren

§2.6 Beleidsindicatoren

Het BBV schrijft voor dat de gemeente een aantal voorgeschreven beleidsindicatoren opneemt in de Begroting. Dat wordt gedaan in deze paragraaf. Daarnaast zijn er extra financiële kengetallen opgenomen.

↑ Beleidsindicatoren kunnen vergeleken worden met andere gemeenten

Door het opnemen van de indicatoren in de Begroting kunnen deze vergeleken worden met buurgemeenten, gemeenten met dezelfde sociale structuur, provincie enzovoort. Dit kan via www.waarstaatjegemeente.nl.

In deze Begroting zijn de indicatoren van Gemert-Bakel vergeleken met Nederland (NL), Noord-Brabant, Helmond en de overige vier Peelgemeenten Asten, Deurne, Laarbeek en Someren. Opnamedatum van de cijfers is augustus 2026.

Beleidsindicatoren Gemert-Bakel vergeleken met anderen

Niet van alle jaren of gemeenten is het cijfer gepubliceerd. Als dit het geval is staat er een (-) teken.

Indicator-eenheid-jaar	Gemert-Bakel	Helmond	Peel (4)	Noord-Brabant	NL
Formatie - fte per 1.000 inwoners-2025	7,56	9,16	7,47	-	-
Bezetting – fte per 1.000 inwoners-2025	6,85	8,65	6,62	-	-
Apparaatskosten –kosten € per inwoner-2025	762	1369	930	-	-
Externe inhuur – kosten als % totale loonsom -2025	20,57%	14,8%	16,51%	-	-
Overhead - % van de totale lasten-2025	8,46%	10,0%	12,40%	-	-
Aantal verwijzingen Halt-2025 *	17	-	-	-	-
Winkeldiefstallen-per 1.000 inwoners-2025	0,5	1,7	0,9	1,7	2,1
Geweldsmisdrijven-per 1.000 inwoners-2025	2,9	5,7	2,9	4,5	4,6
Diefstallen uit woning-per 1.000 inwoners-2025	0,8	1,0	1,0	1,4	1,2
Vernielingen-per 1.000 inwoners-2025	3,2	6,4	3,3	5,6	5,7
Functiemenging-%-2025	49,5	53,8	52	55,4	54,6
Bedrijfsvestigingen-per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar-2025	197,7	167,8	214	191,4	196,1
Absoluut verzuim-per 1.000 leerlingen-2025	10,6	11,2	11,4	14,3	7,4
Relatief verzuim-per 1.000 leerlingen-2025	7	17	11	20	28
Vroegtijdig schoolverlaters (vsv-ers)-%-2025	1,1%	2,7%	1,4%	2,2%	2,3%
Niet-sporters-%-2024	43,5%	46%	46,4%	42,2%	42,5%
Banen-aantal per 1.000 inwoners van 15-74 jaar-2025	662,4	790,5	775,4	877	858,8

Beleidsindicatoren

Indicator-eenheid-jaar	Gemert-Bakel	Helmond	Peel (4)	Noord-Brabant	NL
Jongeren met een delict voor de rechter-%-2023	1%	1%	1%	1%	1%
Kinderen in uitkeringsgezin-%-2024	4%	6%	4%	5%	6%
Netto arbeidsparticipatie-%-2025	74,6%	72,5%	74,7%	73,7%	73,2%
Werkloze jongeren-%-2024	1%	2%	1%	2%	2%
Bijstandsuitkeringen-per 10.000 inwoners-2025	152,2	324,2	129,3	222,9	281,2
Lopende re-integratievoorzieningen-per 10.000 inwoners van 15-64 jaar-2025	97	160,4	101	176,1	217,8
Jongeren met jeugdhulp-%-2025	12,7%	15,4%	12,4%	14,2%	13,7%
Jongeren met jeugdbescherming-%-2025	0,5%	1,1%	0,7%	0,9%	1%
Jongeren met jeugdreclassering-%-2025	0%	0,4%	0,1%	0,3%	0,4%
Cliënten maatwerk Wmo-per 10.000 inwoners-2025	680	790	678	755	720
Omvang huishoudelijk restafval-kg per inwoner-2024	58	103	58	113	148
Hernieuwbare elektriciteit-%-2024	41,5%	14,3%	43%	32,7%	42,8%
Gemiddelde WOZ waarde-x €1.000-2026	470	392	493	450	439
Nieuw gebouwde woningen-per 1.000 woningen-2024	11,7	8,1	6	8,9	8,4
Demografische druk-%-2026	78,3%	65,1%	81,6%	71,9%	71,3%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonhuish -€-2026	1110	1035	1011	916	993
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonhuish-€-2026	1155	1085	1102	1003	1091

Beleidsindicatoren Gemert-Bakel door de jaren heen

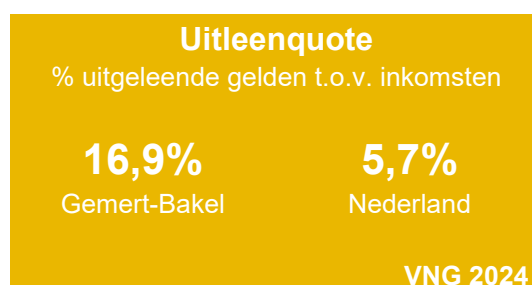
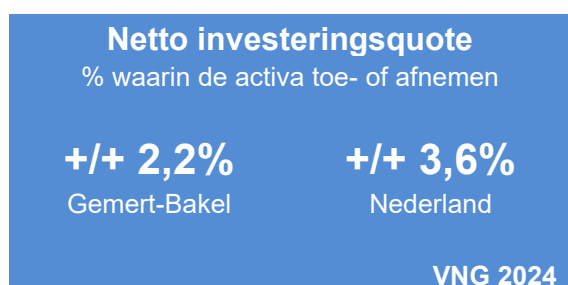
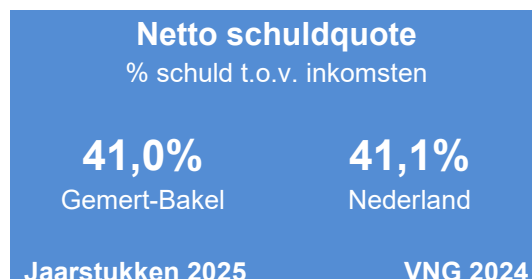
De beleidsindicatoren zijn sinds 2017 verplicht en worden daarom door het Rijk verzameld. Hierdoor kan er inzicht worden gegeven in de ontwikkeling van de beleidsindicatoren door de jaren heen.

In [i](#) bijlage 13 is hiervan een overzicht opgenomen

Beleidsindicatoren

Financiële kengetallen

Op waarstaatjegemeente.nl staan nog een aantal extra financiële kengetallen. Deze zijn niet verplicht maar worden voor het inzicht hier vermeld. In de paragraaf weerstandsvermogen van deze Begroting staan daarnaast de zes verplichte kengetallen opgenomen.

3. Paragrafen

Sommige informatie staat versnipperd in de Begroting over de verschillende portefeuilles. Met de paragrafen krijgt de gemeenteraad deze informatie op één plek aangeboden. Het BBV stelt een aantal paragrafen verplicht. Daarnaast staat het een gemeente vrij daar eigen paragrafen aan toe te voegen. In Gemert-Bakel is de paragraaf investeringen toegevoegd als niet verplichte paragraaf.

De paragrafen staan de komende pagina's toegelicht. Hieronder een overzicht van de hoofdpunten.

Lokale heffingen

We indexeren de lokale heffingen enkel met inflatiestijging van 2,85%. Uitgezonderd hierop zijn de riool- en afvalstoffenheffing. De rioolheffing stijgt met 5,2% extra, zoals eerder door de gemeenteraad in 2018 besloten.

Onderhoud kapitaalgoederen

De voorzieningen zijn afdoende voor het onderhoud. Bij wegen is er sprake van achterstallig onderhoud, hiervoor is geld apart gezet. Het watertakenplan is ouder dan 5 jaar maar in december 2026 krijgt de gemeenteraad een nieuw plan aangeboden.

Bedrijfsvoering

De krapte op de arbeidsmarkt maakt het lastig om functies structureel en kwalitatief goed te vervullen. Dit vraagt om een andere benadering van de inzet van personeel en middelen. Het doel is een toekomstbestendige organisatie die wendbaar is en in staat blijft maatschappelijke opgaven te realiseren.

Verbonden partijen

39% van onze uitgaven in de Begroting verlopen via verbonden partijen. De meeste partijen hebben voldoende of bijna voldoende weerstandsvormogen om risico's af te dekken.

Investerings

Er is een investeringsagenda van 147 miljoen euro in vier jaar. Dit betreft ondermeer scholen, MFA's, duurzaamheid gebouwen, riool en wegen.

Weerstandsvormogen en risicobeheersing

Ten opzichte van de Jaarstukken 2025 en Begroting 2026 doen zich geen nieuwe grote risico's voor. Er zijn voor 8,4 miljoen euro aan risico's aanwezig welke driedubbel zijn afgedekt in het weerstandsvormogen.

Financiering

Gezien het investeringsprogramma moeten we de komende jaren gaan lenen. We houden rekening met 3,75% rente op die nieuwe leningen, dat is het huidige markttarief. Verder voldoen we ook in 2027 aan de wettelijke FIDO normen.

Wet open overheid (Woo)

De uitvoering van de Woo is niet eenvoudig. Het vraagt investeringen in systemen, tijd voor scholing en voldoende capaciteit. In 2026 zetten we verdere stappen om het principe "openbaar, tenzij" stevig in te bedden in onze manier van werken.

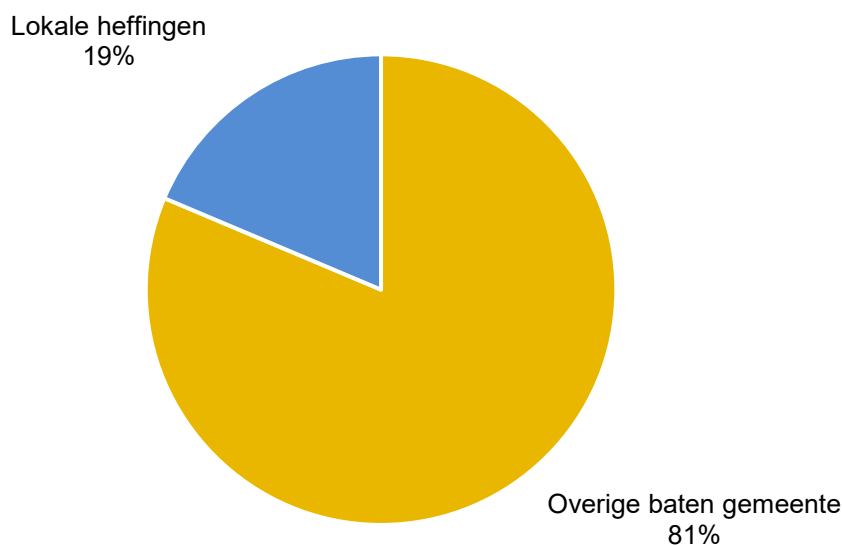
Grondbeleid

Wij rekenen in deze Begroting niet met de verwachte toekomstige winsten van 4,8 miljoen euro. Die boeken we pas in bij realisatie in de Jaarstukken. We voeren verder een dynamisch grondbeleid. De risico's daarbij zijn afgedekt met twee reserves (bouwgrond en strategische gronden).

Lokale heffingen

§3.1 Lokale heffingen

↑ In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de opbrengsten uit heffingen en belastingen en wat dit betekent voor burgers en bedrijven. De lokale heffingen zijn 1/5^e van de gemeentelijke inkomsten.

De afgelopen jaren gerealiseerde en nu begrote lokale heffingen zijn als volgt.

Opbrengsten (x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Afvalstoffenheffing	3.330	3.234	3.507	3.829	3.829	3.829	3.829
Rioolheffing	3.161	3.396	3.557	3.844	3.844	3.844	3.844
Totaal heffingen	6.491	6.630	7.064	7.673	7.673	7.673	7.673
Onroerendezaakbelasting	9.623	10.362	10.698	11.178	11.592	12.013	12.443
Hondenbelasting	229	183	184	188	194	199	205
Toeristenbelasting	227	234	241	249	256	263	271
Bedrijveninvesteringszone	52	52	58	58	58	58	58
Totaal belastingen	10.131	10.831	11.181	11.673	12.100	12.533	12.977
Totaal leges	2.389	2.030	2.747	2.924	3.047	3.175	3.308
Totaal kwijtscheldingen	-138	-141	-140	-140	-140	-140	-140
Saldo	18.873	19.350	20.852	22.130	22.680	23.241	23.818

Toelichting

In [bijlage 1](#) is per categorie aangegeven welke tarieven er gehanteerd worden. Heffingen en leges zijn gebonden aan maximaal 100% kostendekkendheid. Voor de belastingen mag de gemeente zelf de tarieven bepalen. Daarbij staat 1% OZB voor een jaarlijkse opbrengst van afgerond € 112.000.

Lokale heffingen

Wat merkt de inwoner ervan?

De gemeenteraad stelt in december 2026 de tarieven van de gemeentelijke belastingen 2027 vast. In de begroting is rekening gehouden met de volgende wijzigingen:

- Stijging met 2,85% inflatie voor alle heffingen en belastingen in 2027 en verder;
- Stijging met 4,2% inflatie voor leges, omdat leges voornamelijk uit loonkosten bestaan;
- Stijging met 2,85% inflatie voor de afvalstoffenheffing;
- De rioolheffing stijgt extra met 5,2% boven op de inflatie. Zie ⇒ raadsbesluit watertakenplan;
- Areaaluitbreiding OZB van € 175.000 per jaar. Dit heeft geen invloed op het tarief.

Voor de inwoners en bedrijven van Gemert-Bakel zijn dit de gemiddelde kosten.

Eigen woningen	2023	2024	2025	2026	2027
Ø WOZ per woning	€ 385.000	€ 407.000	€ 427.000	€ 470.000	NNB
OZB eigenaar	€ 458	€ 475	€ 494	€ 504	€ 518
Rioolheffing	€ 210	€ 228	€ 245	€ 263	€ 284
Afvalstoffenheffing	€ 245	€ 251	€ 243	€ 259	€ 266
Totaal	€ 913	€ 954	€ 982	€ 1.026	€ 1.068

Niet-woningen	2023	2024	2025	2026	2027
OZB eigenaar	€ 1.438	€ 1.379	€ 1.409	€ 1.424	€ 1.465
OZB gebruiker	€ 934	€ 859	€ 878	€ 931	€ 958
Rioolheffing	€ 210	€ 228	€ 245	€ 263	€ 284
Afvalstoffenheffing	€ 245	€ 251	€ 243	€ 259	€ 266
Totaal	€ 2.827	€ 2.717	€ 2.775	€ 2.877	€ 2.973

Huurwoningen	2023	2024	2025	2026	2027
Rioolheffing	€ 210	€ 228	€ 245	€ 263	€ 284
Afvalstoffenheffing	€ 245	€ 251	€ 243	€ 259	€ 266
Totaal	€ 455	€ 479	€ 488	€ 522	€ 550

Overige	2023	2024	2025	2026	2027
Hondenbelasting	€ 61,65	€ 64,05	€ 65,45	€ 66,84	€ 68,76
Toeristenbelasting (overnachting)	€ 1,50	€ 1,55	€ 1,60	€ 1,65	€ 1,70

De gemiddelde kosten zijn afkomstig uit actuele cijfers van Belastingensamenwerking Oost-Brabant (BSOB). De gemiddelde WOZ-waarde per woning is geactualiseerd op basis van de beschikbare informatie per juni 2026. Bron hiervoor is het CBS. De WOZ-waarde van 2026 heeft als waardepeildatum 1-1-2025, zoals voorgeschreven.

Gemert-Bakel vergeleken met anderen

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks een overzicht van alle lokale lasten in Nederland. De laatste versie is hier te vinden ⇒ overzicht lokale lasten in 2026. In dit overzicht zijn alle tarieven van de Nederlandse gemeenten opgenomen. De gegevens over 2027 zijn nog niet beschikbaar

Lokale heffingen

Kostendekkendheid leges

Leges zijn vergoedingen die inwoners en bedrijven betalen voor gemeentelijke dienstverlening.

De legestarieven worden op basis van begrotingscijfers, voorafgaand aan het begrotingsjaar vastgesteld. De tarieven mogen maximaal 100% kostendekkend zijn.

Leges		Taakveld	Overhead	Lasten	Baten	Dekking
Hoofdstuk 1	Algemene dienstverlening	728	198	926	876	95%
Hoofdstuk 2	Omgevingswet	1.260	807	2.067	2.002	97%
Hoofdstuk 3	Europese dienstenrichtlijn	60	38	98	46	47%
Totaal		2.048	1.043	3.091	2.924	94%

De baten en lasten zijn inclusief de leges die wij voor het Rijk innen. In [i](#) bijlage 9 is een toelichting gegeven met welke uitgangspunten de kostendekkendheid leges zijn doorerekend.

Hoofdstuk 3 leges horeca, standplaatsen en evenementen heeft een lage kostendekkendheid. Dit komt voornamelijk door lage leges bij evenementen, die vanwege de maatschappelijke betekenis van evenementen niet kostendekkend zijn.

3. Europese dienstenrichtlijn		Taakveld	Overhead	Lasten	Baten	Dekking
Horeca		14	9	23	22	99%
Evenementen		43	27	70	19	27%
Standplaatsen		3	2	5	5	100%
Totaal		60	38	98	46	47%

Kostendekkendheid heffingen

De gemeente zorgt voor onderhoud en instandhouding van het rioolstelsel en het beheer van grond- en regenwater. Daarvoor betalen inwoners, bedrijven en instellingen rioolheffing. Voor de inzameling en verwerking van afval wordt afvalstoffenheffing betaald.

De tarieven worden op basis van begrotingscijfers, voorafgaand aan het begrotingsjaar vastgesteld. Beide heffingen mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Voor de afvalstoffenheffing geldt dat er voor de matiging van tarieven in 2026 € 100.000 uit de voorziening afvalstoffenheffing is onttrokken.

Heffingen	Lasten	Baten	Dekking
Afvalstoffenheffing	3.829	3.829	100%
Rioolheffing	3.844	3.844	100%

In [i](#) bijlage 9 is een toelichting op de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing en rioolheffing opgenomen.

Lokale heffingen

Beleid lokale heffingen

Per belasting of heffing wordt kort het beleid van de gemeente Gemert-Bakel aangegeven.

Algemene belastingen

De onroerendezaakbelasting (OZB) behoort tot de algemene middelen en kent drie tariefgroepen: eigenaren van woningen, gebruikers van niet-woningen en eigenaren van niet-woningen. Huurders van woningen krijgen geen OZB-aanslag.

De hondenbelasting is eveneens een algemene belasting en vanaf 1 januari 2025 zijn hondenbezitters in het buitengebied vrijgesteld van deze heffing.

De toeristenbelasting wordt geheven voor personen die tegen vergoeding of vanwege werk tijdelijk in de gemeente overnachten zonder daar ingeschreven te zijn. De Begroting is gebaseerd op eerdere jaren en houdt geen rekening met toekomstige nieuwe locaties.

Bestemmingsbelastingen

Afvalstoffenheffing is een bestemmingsbelasting en mag uitsluitend gebruikt worden voor de afvalinzameling en -verwerking. Deze geldt voor huishoudens en bepaalde kleinschalige bedrijven die onder gemeentelijke inzamelplicht vallen. Wij gaan uit van 100% kostendekkende tarieven.

Rioolheffing is eveneens een bestemmingsheffing en dient ter dekking van taken zoals de afvoer van afval- en hemelwater en het beheer van grondwater, conform het gemeentelijk watertakenplan. Wij gaan uit van 100% kostendekkende tarieven.

De BIZ-bijdrage is een bestemmingsbelasting die op verzoek van ondernemers wordt geïnd binnen een specifiek gebied, in dit geval Gemert-Centrum. Het geld wordt als subsidie uitgekeerd aan een uitvoeringsorganisatie van ondernemers voor extra voorzieningen in de openbare ruimte. Daarbij verdubbelen wij die bijdrage als gemeente ten laste van de Begroting.

Heffingen

Leges worden geheven voor gemeentelijke diensten en mogen niet leiden tot winst. De kostendekkendheid wordt op het niveau van de gehele verordening beoordeeld.

De legesverordening bestaat uit drie hoofdstukken: algemene dienstverlening zoals paspoorten en huwelijken, vergunningverlening onder de Omgevingswet zoals bouwactiviteiten, en diensten die onder de Europese dienstenrichtlijn vallen zoals horeca- en evenementenvergunningen. In de regel zijn onze tarieven 100% kostendekkend.

Kwijtschelding

Indien een belastingplichtige niet of over te weinig financiële middelen kan kwijtschelding verleend worden. Uitvoering hiervan vindt plaats door de BSOB. Voor kwijtschelding komen de volgende heffingen in aanmerking:

- Onroerendezaakbelasting;
- Afvalstoffenheffing vastrecht;
- Rioolheffing.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

§3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

↑ Aan beleid uitvoeren en investeringen doen voor maatschappelijke doelen zijn risico's verbonden. Deze paragraaf geeft inzicht in de risico's voor de gemeente en de benodigde financiële buffer.

Risicomatrix

In totaal zijn er tien risico's opgenomen in het risicoprofiel van de gemeente. In deze paragraaf worden ze toegelicht. De matrix geeft aan hoe de risico's zich tot elkaar verhouden.

Hoge impact		2, 3, 4, 5, en 8	1
Gemiddelde impact		7	
Lage impact	9	6 en 10	
	25%	50%	75% Kans

Belangrijkste financiële risico's gemeente Gemert-Bakel

Risico	Kans	Incidenteel	Structureel
1 Projectrisico's bouwgrondexploitatie	n.v.t.	1.908	
2 Decentralisatie taken Rijksoverheid	50%	836	38
3 Stijgende bouwkosten	50%		365
4 Gemeentefonds regulier	50%		350
5 Rentestijging	50%		300
6 Golfbaan	50%		50
7 (Voormalige) wethouders pensioenen	50%		123
8 Informatiebeveiliging en datalekken	50%	625	
9 Verbonden partijen	25%	38	
10 Verstrekte geldleningen en hypotheek	50%	84	
Overige en vervallen risico's			
Totaal incidenteel		3.491	-
Totaal structureel (impact x vier jaren)		-	4.904
Benodigd weerstandsvermogen		8.395	

Percentages en bedragen zijn indicatief. Waar 'n.v.t.' staat ingevuld is een andere berekening gevolgd.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De risico's zijn stabiel de afgelopen jaren

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
8.115	5.774	6.527	8.028	6.973	7.820	6.622	7.095	7.743	8.426	8.426	8.395

Risico's blijven stabiel, zeker rekening houdend met de inflatie door de jaren heen.

Het aanwezige weerstandsvermogen wordt conservatief berekend

Het weerstandsvermogen bestaat uit het geld en de mogelijkheden om risico's te kunnen afdekken.

In de ⇒ financiële kaders zoals vastgesteld op 18 maart 2021 is aangegeven hoe het aanwezige weerstandsvermogen wordt berekend. Deze berekening is conservatief en bestaat enkel uit de algemene reserves (inclusief risicoreserves) en een eventueel begrotingsoverschot van het komende jaar. Dit betekent dat post onvoorzien, onbenutte belastingcapaciteit, bestemmingsreserves en stille reserves niet betrokken worden bij de berekening van het aanwezige weerstandsvermogen.

Er is meer weerstandsvermogen aanwezig dan benodigd

Het weerstandsvermogen is op (meer dan) het gewenste peil zoals vastgesteld in de financiële kaders. De risico's bedragen bijna achtenhalf miljoen euro, waar dan bijna zeventien miljoen euro voor aanwezig dient te zijn. Aanwezig is ruim dertig miljoen euro. De risico's zijn daarmee ruim driedubbel afgedekt.

Benodigd weerstandsvermogen	=	8.395	aan risico's	maal factor twee	=	16.790
Aanwezig weerstandsvermogen per 1 oktober 2026						
Stand Algemene reserve						23.754
Risicoreserve Bouwgrond						4.033
Risicoreserve Drie decentralisaties						2.500
Totaal aanwezig weerstandsvermogen						30.287

Bovenstaand weerstandsvermogen is exclusief de Risicoreserve ravijnjaren van afgerond vijftien miljoen euro. Hierin worden overschotten gestort in afwachting op duidelijkheid over de ravijnjaren. Eventueel niet benutte delen vallen na verloop terug naar de Algemene reserve.

Financiële kengetallen

De basis voor goede gemeentefinanciën is een meerjarenbegroting die structureel en reëel in evenwicht is. De volgende (verplichte) kengetallen geven een breder beeld van de financiële positie van de gemeente.

In de financiële kaders is vastgelegd dat de gemeente stuurt op twee kengetallen: een stijging van de solvabiliteit naar 15% en een daling van de netto schuldquote naar 90%.

Kengetal	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto schuldquote (maximaal 90%)	59%	51%	41%	55%	56%	67%	138%	146%
Netto schuldquote zonder doorleningen	39%	34%	26%	45%	43%	55%	128%	137%
Solvabiliteitsratio (minimaal 15%)	26%	32%	36%	26%	31%	30%	21%	21%
Structurele exploitatieruimte	2%	8%	7%	7%	1%	-2%	-2%	-5%
Grondexploitatie	7%	13%	10%	14%	12%	11%	10%	9%
Belastingcapaciteit	113%	107%	105%	105%	105%	105%	105%	105%

In bijlage 12 zijn de kengetallen met elkaar in verband gebracht.

Onderhoud kapitaalgoederen

§3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

↑ Het onderhouden van straten, groen, verlichting en gebouwen is een van de belangrijkste taken van de gemeente. Dit kost veel geld, maar het is nodig om onze leefomgeving op orde te houden. Een financieel gezonde gemeente beschikt over voldoende middelen hiervoor. Goed onderhoud voorkomt kapitaalvernietiging.

In deze paragraaf wordt daarom het onderhoud van de kapitaalgoederen toegelicht. De provincie beoordeelt deze paragraaf jaarlijks aan de hand van de daarvoor geldende ⇒ handreiking.

Soorten onderhoud

Het BBV kent drie soorten onderhoud:

1. Dagelijks onderhoud;
2. Groot onderhoud;
3. Vervanging.

Voor dagelijks onderhoud wordt jaarlijks een bedrag opgenomen in de Begroting. Een overschot of tekort aan het einde van het jaar resulteert in een voordeel of nadeel in de Jaarstukken. Door de groei van de gemeente neemt het areaal in de openbare ruimte toe. Om het gewenste onderhoudsniveau te behouden, wordt het onderhoudsbudget voor 2027 structureel verhoogd met 1,5% voor areaalgroei en 2,1% voor de verwachte inflatie. Dit leidt tot een totale budgetbijstelling van € 69.000.

Om schommelingen in de begroting door groot onderhoud te voorkomen, zijn voor diverse kapitaalgoederen voorzieningen gevormd. De onderliggende beheerplannen worden periodiek geactualiseerd en mogen volgens de financiële kaders maximaal vier jaar oud zijn. Daarnaast bevatten zij een doorkijk van minimaal tien jaar, zodat tijdig middelen kunnen worden gereserveerd voor toekomstig groot onderhoud.

Vervangingsonderhoud en levensduurverlengend onderhoud worden volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) als investeringen beschouwd. Deze investeringen leiden tot structurele kapitaallasten (afschrijvings- en rentelasten) waarvoor dekking opgenomen is in de Begroting.

Beheerplannen

Met beheerplannen borgen we dat het onderhoud gestructureerd en planmatig wordt uitgevoerd.

Storting voorziening	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Vastgesteld	Raming
Riool en water	782	1.185	697	987	837	754	708	⇒ 14-12-2023	100%
Wegen	945	945	945	945	945	945	945	⇒ 19-09-2024	100%
Sportparken	120	97	122	122	122	122	122	⇒ 20-11-2025	100%
Gebouwen*	603	281	665	665	665	665	662	⇒ 11-12-2025	100%

* In 2023 is de ⇒ 'Routekaart Duurzaam maatschappelijk vastgoed' vastgesteld door de gemeenteraad. Dit is een omvangrijk investeringsprogramma voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. Dit wordt gecombineerd met het reguliere onderhoudsprogramma gebouwen.

Overige beheerplannen

Groen	Dagelijks onderhoud, geen voorziening	⇒ 05-02-2024	100%
Bomen	Dagelijks onderhoud, geen voorziening	20-11-2025	100%
Openbare verlichting	Vervangingsonderhoud, geen voorziening	⇒ 04-06-2026	100%
Spelen	Vervangingsonderhoud, geen voorziening	⇒ 06-07-2023	100%

Onderhoud kapitaalgoederen

We werken met een integrale meerjarenplanning.

De uitwerking van beleidsplannen gebeurt in beheerplannen; de uitvoering verloopt via uitvoeringsprogramma's, onderhoudsbestekken en investeringsprojecten.

Investeringsprojecten worden zoveel mogelijk gebiedsgericht en integraal aangepakt. Vanuit technisch onderhoud als basis besteden we ook aandacht aan bewonersparticipatie en klimaatadaptatie.

Te actualiseren beleids- beheerplannen 2027-2030

Als we de plannen voor het onderhoud van de openbare ruimte vernieuwen, letten we goed op hoe alle onderdelen met elkaar samenhangen. Beheerplannen die voor actualisatie in aanmerking komen, worden daarom integraal opgepakt.

Het in 2025 opgestelde nieuwe beleidsplan (opvolger Gemeentelijk Watertakenplan) voor water en riolering wordt in 2026 aan de raad voorgelegd. Afgelopen jaren zijn de beheerplannen wegen, sportparken, gebouwen en openbare verlichting vernieuwd. Dit zijn belangrijke onderhoudsplannen binnen de begroting. Bij een actualisatie wordt beoordeeld of de bestaande financiële middelen toereikend zijn of dat aanvullend budget nodig is.

In 2027 staan de volgende plannen gepland voor actualisatie:

- Beleidsplan voor water en riolering;
- Beleids- en beheerplan wegen;
- Routekaart duurzaam maatschappelijke vastgoed.

Hieronder een toelichting op de belangrijkste kapitaalgoederen waarbij sprake is van een gevormde voorziening voor groot onderhoud. Dit zijn riolering, wegen en gebouwen:

Riolering

De aanleg en het beheer van riolering behoren tot de gemeentelijke taken en zijn vastgelegd in het Gemeentelijk Watertakenplan. Sinds de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is het opstellen van een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) of het opvolgende Water- en Rioleringsprogramma niet langer verplicht. Wel blijft een onderbouwing van de kosten voor de rioleringszorg en de daaraan gekoppelde rioolheffing noodzakelijk.

Beleid

Door het herhaaldelijk uitstellen van de Omgevingswet is ook de vaststelling van een nieuw beleidskader uitgesteld. Het doel is namelijk om dit beleidskader af te stemmen op de nieuwe wetgeving. Om ondertussen te voldoen aan de vereisten van het Besluit Begroting en Verantwoording is het Gemeentelijk Watertakenplan 2019-2023 eerder verlengd tot en met 2025. In december 2026 wordt een nieuw beheerplan met een bijbehorend kostendekkingsplan voorgelegd. De eerste ambtelijke berekeningen laten zien dat dit nieuwe kostendekkingsplan financieel gezien in lijn ligt met het vorige. Het beleid wordt opgenomen in het Omgevingsprogramma Milieu.

Beheer

De levensduur van riolering bedraagt gemiddeld 60 tot 80 jaar, waarbij de eerste vervangingspiek rond 2030 wordt verwacht. Om de kwaliteit goed te monitoren worden jaarlijks camera-inspecties uitgevoerd volgens een inspectiecyclus van tien jaar. Op basis van deze resultaten wordt de vervangingsplanning waar nodig aangepast. Waar mogelijk combineren we de vervanging van riolering met wegwerkzaamheden, omdat riolering doorgaans de grootste kostenpost vormt binnen reconstructies. Het vervangingsprogramma riolering loopt achter op de planning. Er is sprake van uitgesteld onderhoud. Het vervangingsprogramma wordt komende jaren opgepakt in reconstructieprojecten.

Investering in gemalen drukriolering

De gemeente gaat vanaf 2027 de verouderde mini gemalen van de drukriolering vervangen. Deze investering is opgenomen in de paragraaf investeringen van deze begroting en bedraagt circa € 2,52 miljoen over de periode 2027 tot en met 2031. De uitvoering vindt per kern gefaseerd plaats. Met deze renovatie wordt de continuïteit en bedrijfszekerheid van de drukriolering gewaarborgd. Het aantal storingen zal naar verwachting op termijn sterk afnemen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Naast vervanging wordt op basis van de inspectieresultaten ook jaarlijks planmatig onderhoud uitgevoerd.

Uitvoering onderhoud

Binnen het beschikbare begrotingsbudget voeren we noodzakelijke herstelmaatregelen uit. Daarnaast worden jaarlijks terugkerende onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd, zoals het reinigen van kolken en gemalen, inspecties, het maaien van wadi's (waterafvoer, drainage en infiltratie), en het onderhoud van pompen, randvoorzieningen en mechanische riolering.

Meten en monitoren

Om beter inzicht te krijgen in de grondwaterstanden is in 2022 een basismetnet ingericht. Het beheer hiervan vindt plaats in samenwerking met Brabant Water.

Wegen

De gemeente Gemert-Bakel beheert circa 2,2 miljoen m² aan verhardingen en 0,4 miljoen m² aan onverharde oppervlakken. De verhardingen vertegenwoordigen een vervangingswaarde van circa € 110 miljoen. Volgens de Wegenwet is de gemeente verantwoordelijk voor het onderhoud en de staat van de wegen, zodat deze veilig en functioneel blijven.

Beleid

Het beleidsplan wegen uit 2018 is in 2022 geëvalueerd en blijft actueel; bij het beleidsplan in 2027 wordt rekening gehouden met wensen voor meer visie en detail.

Beheer

Voor het Wegenbeheerplan heeft een herijking plaatsgevonden voor de periode 2024-2027. Elke twee jaar worden inspecties volgens de CROW-methodiek gehouden, voor het laatst in 2026. Deze wordt gebruikt voor de uitvoeringsplanning en actualisering van het beheerplan wegen in 2027.

Het wegennet bestaat uit 38% asfalt, 44% elementenverharding, 3% beton en 15% half-verharding/zandwegen. Uit de meest recente inspectie blijkt dat 92,2% van het areaal voldoet aan de landelijke basisbeeldkwaliteit (A+B). Dit is een duidelijke verbetering ten opzichte van de vorige inspectieronde in 2024, toen 84,1% van het areaal aan deze kwaliteitsnorm voldeed.

Inspectie 2024:

Beeldkwaliteit	Omschrijving beeld	Asfalt	Elementen	Beton	Totaal
A+/A	zeer goed tot goed	68,3%	70,6%	95,9%	75,9%
B	voldoende	23,3%	5,9%	< 0,1%	8,2%
C	matig	1,4%	1,8%	< 0,1%	2,4%
D	slecht	7,0%	21,6%	4,1%	13,5%
Totaal		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Inspectie 2026:

Beeldkwaliteit	Omschrijving beeld	Asfalt	Elementen	Beton	Totaal
A+/A	zeer goed tot goed	82,1%	83,6%	96,0%	83,5%
B	voldoende	12,5%	6,0%	<0,1%	8,7%
C	matig	0,7%	1,7%	<0,1%	1,7%
D	slecht	4,7%	8,7%	3,5%	6,6%
Totaal		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

De hoeveelheid verhardingen met kwaliteitsniveau D is de afgelopen jaren afgenomen. Dit is het resultaat van de extra aandacht hiervoor en de gerichte maatregelen die zijn uitgevoerd.

Onderhoud kapitaalgoederen

In de voorziening Wegen zijn middelen opgenomen om achterstanden (kwaliteitsniveau D) in te lopen. Naar verwachting blijven deze middelen de komende jaren nodig om het areaal op het gewenste kwaliteitsniveau te houden.

Uitvoering onderhoud

Het reguliere onderhoud omvat kleinschalig onderhoud aan elementenverhardingen, bermen en half- en onverharde wegen, met als doel de openbare ruimte veilig en in goede staat te houden. In combinatie met reconstructieprojecten draagt dit bij aan het verbeteren van de beeldkwaliteit van het wegennet. De afgelopen jaren zijn meerdere slechte elementenwegen vervangen en ook de komende jaren staan diverse vervangingsopgaven gepland.

Gebouwen

De gebouwen in de gemeente Gemert-Bakel worden intensief gebruikt. Het is daarom van belang dat zij blijvend aansluiten bij de behoeften van de gebruikers en hun functionele kwaliteit behouden.

Beleid

In april 2017 is de Beleidsnota Gebouwen 2017 vastgesteld, waarin wet- en regelgeving en beleid zijn vertaald naar het operationeel beheer van gebouwen.

Beheer

Op basis van de Beleidsnota Gebouwen is het Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) Gebouwen opgesteld. Dit plan geeft inzicht in het benodigde onderhoud, de investeringen in de gebouwen en de daarbij horende financiële consequenties. Bij meerdere gebouwen is er sprake van uitgesteld onderhoud. Eind 2025 is het nieuwe "Beheerplan Gebouwen 2026" vastgesteld.

Naast regulier onderhoud om de panden in goede technische staat te houden, wordt er ook geïnvesteerd in de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. Hiervoor is op 13 april 2023 de Routekaart Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed vastgesteld. De investeringen uit deze routekaart zijn eveneens verwerkt in het onderhoudsplan.

Sportparken

In 2025 is een geactualiseerd beheerplan sportparken door de gemeenteraad vastgesteld. Het Beheerplan sportparken 2026-2029 geeft aan op welke wijze de gemeente het onderhoud en de renovatie van de buitenaccommodatie samen met de verenigingen uitvoert. De accommodaties van deze verenigingen vormen de basisvoorziening sport. De gebouwen op de sportparken zijn niet opgenomen in het beheerplan sportparken, hiervoor wordt het vastgoedbeleid sport vastgesteld.

In het beheerplan is naast groot onderhoud waarvoor een voorziening is gevormd, ook rekening gehouden met te activeren vervangingsinvesteringen die leiden tot kapitaallasten.

In 2027 staan een aantal toplaagrenovaties natuurgras gepland, waaronder bij MVC De Mortel, SV De Middenpeel (sportpark De Rips) en VV Gemert. Bij VV Handel staat een toplaagrenovatie natuurgras en veldrenovatie inclusief vervanging drainage gepland.

Spelen

De gemeente investeert in speellandschappen en stimuleert daarmee buiten spelen en bewegen voor jong en oud. Het merendeel van de speelvoorzieningen bevindt zich in de openbare ruimte. Een kleiner deel staat op gemeentegrond bij scholen, waarvan de buitenruimte openbaar toegankelijk is.

De kaders voor onderhoud en vervanging zijn vastgelegd in het in 2023 vastgestelde Beleidsplan Speel- en beweegvriendelijke ruimte 2024-2033. In dit plan is, naast het reguliere onderhoud, ook financiële ruimte opgenomen voor het verbeteren van speelplekken en de bijbehorende openbare ruimte. De gemeente is verantwoordelijk voor de veiligheidsinspecties van alle speeltoestellen. Het onderhoudsbudget binnen de exploitatie en met te activeren vervangingsinvesteringen. Er is geen voorziening voor groot onderhoud.

In 2027 worden diverse speelplekken gerenoveerd. De speelplekken in Bakel worden afgerond en het de voorbereiding voor Gemert-Centrum en Handel wordt gestart.

Financiering

§3.4 Financiering

↑ In deze paragraaf worden de verwachtingen voor de geldleningen toegelicht. De gemeente moet altijd voldoende geld op de bank hebben staan om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Denk aan het op tijd betalen van aflossingen, salarissen en facturen.

De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) bepaald de regels voor de financiering van gemeenten. Uitgangspunt van de wet is dat een gemeente voorzichtig omgaat met publieke middelen en daarom niet te veel risico neemt. Er zijn drie wettelijke normen voor gemeenten:

1. Renterisiconorm;
2. Kasgeldlimiet;
3. Schatkistbankieren.

Renterisiconorm: geen overschrijding in 2027

Aflossingen van leningen moeten zoveel mogelijk gelijk gespreid worden over de jaren. Dan ben je bij herfinanciering van die leningen niet afhankelijk van één rentemoment. Dit geeft minder risico.

Renterisiconorm	2027	2028	2029	2030
Begrotingstotaal	119	118	123	123
Renterisiconorm (20% van begrotingstotaal)	24	24	25	25
Renterisico op de vaste schuld	4	4	3	3
Ruimte onder de renterisiconorm	20	20	22	22

In 2027 is er geen overschrijding van de renterisiconorm en biedt de risiconorm nog veel ruimte. Hierdoor kan de gemeente niet alleen leningen met een langere looptijd aantrekken maar ook leningen met een looptijd van beperkt een aantal jaren.

Kasgeldlimiet: de gemeente mag gemiddeld voor € 10,1 miljoen per jaar kort lenen

De gemeente mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren. Dat wordt door de wetgever als te risicovol gezien. Daarom is er een kasgeldlimiet voor gemeenten.

Met kort geld wordt bedoeld leningen met een looptijd korter dan één jaar. De limiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal van afgerond € 119 miljoen. Per saldo kan gemiddeld tot € 10,1 miljoen in een jaar kort geleend worden door de gemeente.

Bij een structurele overschrijding van deze limiet is het verplicht nieuwe lange leningen aan te trekken. Wij hebben deze norm in 2026 niet overschreden en verwachten dat ook niet in 2027 te doen.

Schatkistbankieren: de gemeente ontvangt ongeveer 2,4% rente van het Rijk

Gemeenten zijn verplicht om overschotten op de bank bij het Rijk of bij andere decentrale overheden weg te zetten. Het belangrijkste doel daarvan is het (op papier) beperken van de staatsschuld.

Het drempelbedrag hiervoor bedraagt 2,00% van het begrotingstotaal. Alle bankoverschotten boven het drempelbedrag van € 2,4 miljoen dienen wij daarom te stallen bij het Rijk. De rente die het Rijk daarover verstrekt is in de loop van 2026 wat opgelopen van 1,9% naar c.a. 2,4% (oktober 2026). De gemeente verwacht in 2027 geen structurele liquiditeitsoverschotten.

De gemeente heeft voor € 16,8 miljoen geld doorgeleend aan derden

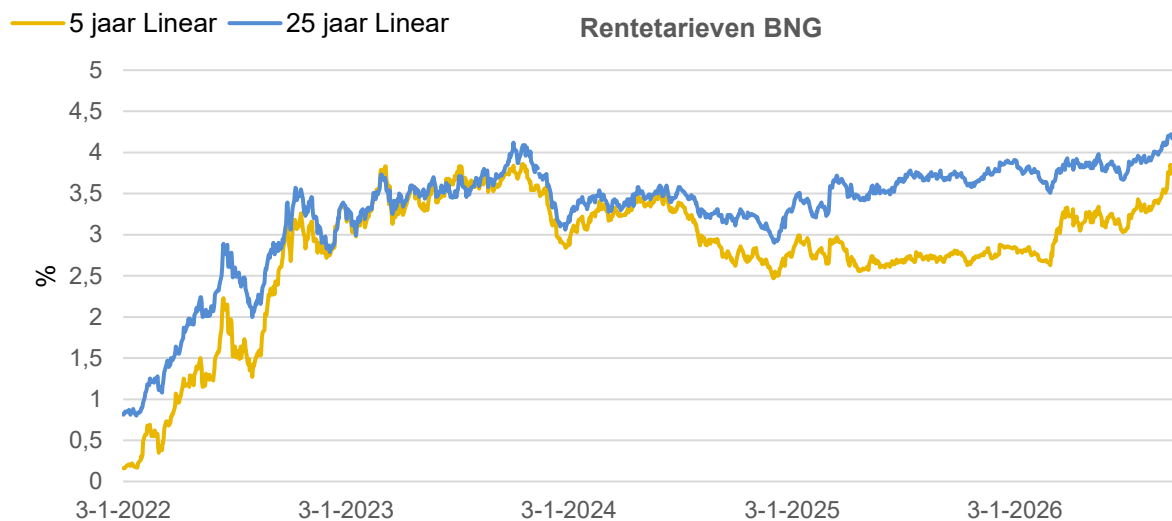
Ruim een kwart van de aangetrokken leningen van de gemeente zijn weer doorgeleend aan andere partijen. Dit gaat over afgerond € 16,8 miljoen per 31 december 2026. De gemeente loopt daarover altijd risico dat die leningen niet terugbetaald worden. Daarom is in de financiële kaders bepaald dat er geen nieuwe garantstellingen of geldleningen worden verleend.

De rentelasten in de begroting bedragen € 2,2 miljoen

Voor 2027 zijn de rentekosten € 2,2 miljoen. Eind 2026 hebben we naar schatting € 54,7 miljoen aan leningen op de balans staan tegen een gemiddelde rente van 3,96%. Van deze € 54,7 miljoen is een bedrag van € 16,8 miljoen doorgeleend (zorginstelling, corporatie, werknemers, startersleningen woningmarkt, verenigingen, stichtingen). Deze doorleningen geven een opbrengst van € 0,52 miljoen. De netto rentelasten bedragen daarmee afgerond € 1,7 miljoen.

Financiering

Het rentepercentage is weer verder gestegen het afgelopen jaar

BNG is niet de enige marktaanbieder. De huidige percentages voor een 5-jarige lening, 25-jarige lening en 50-jarige lening bij een andere aanbieder liggen op respectievelijk 3,66%, 4,11% en 3,98% (oktober 2026). We rekenen in de deze Begroting met 3,75%.

Liquiditeitsprognose 2027

In de financiële kaders is opgenomen dat er in de Begroting een liquiditeitsprognose wordt opgenomen. Zo ontstaat er beter inzicht in de kasstromen van het aankomende jaar en de ontwikkeling van de schuldenpositie. De prognose is opgenomen in [i](#) bijlage 14.

Renteschema BBV

Het BBV adviseert het onderstaande renteschema op te nemen in de Begroting. Daarmee is er meer inzicht voor de gemeenteraad. Daarnaast kan beter worden vergeleken met andere gemeenten.

Renteschema BBV		2026
De externe rentelasten over de korte en lange financiering		2.191
De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-/-	489
Totaal door te rekenen externe rente		1.702
De rente doorberekend aan de grondexploitatie	-/-	127
De rente van projectfinanciering richting het taakveld	-/-	999
De rentebaat van doorverstrekte leningen richting het taakveld		357
Saldo aan taakvelden toe te rekenen externe rente		933
Rente over eigen vermogen		0
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		933
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	938
Renteresultaat op het taakveld Treasury		5

Bedrijfsvoering

§3.5 Bedrijfsvoering

↑ In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de bedrijfsvoering van de gemeente.

Dienstverlening

Wij werken klant- en servicegericht voor onze inwoners en ondernemers en bewegen in onze dienstverlening met onze doelgroepen mee.

Resultaten 2027

- Wij zijn 5 dagen per week geopend en bereikbaar via de kanalen telefonie, receptie, balie en chatfunctie. Aanvullend daarop hebben wij twee avondopenstellingen per week;
- Om een goede dienstverlening te leveren zorgen wij voor een optimale personele bezetting aan de receptie, balie en telefonie;
- Actuele thema's staan uitgelicht op onze website;
- Wij ontwikkelen verder digitaal maar verliezen de menselijke maat en het persoonlijk contact niet uit het oog. Digitaal waar kan, persoonlijk waar nodig.
- Bezoekers van het gemeentehuis kunnen zich tijdens openingsuren aanmelden via de aanmeldzuil maar kunnen ook terecht bij onze receptie en op afspraak voor een persoonlijk gesprek.

Communicatie

In 2027 blijven we inzetten op het verder versterken van strategische communicatie binnen onze organisatie. We ondersteunen collega's om vanuit één helder verhaal, in begrijpelijke taal en met een herkenbare visuele stijl te communiceren met inwoners, samenwerkingspartners en andere overheden. De basis die we in 2026 hebben gelegd, onder andere met het B1-project, is er een waar we op voort kunnen bouwen. In 2027 gaan we verder met de uitrol van de vernieuwde huisstijl en begeleiden collega's bij het goed en consequent toepassen hiervan. We houden aandacht voor heldere, toegankelijke en inclusieve communicatie. Het versterken van de B1-vaardigheid van collega's blijft onderdeel van onze reguliere inzet.

Resultaten 2027

- We werken verder aan de strategische communicatievisie en maken, samen met het nieuwe college, een start met het verder richting geven aan de communicatiekoers voor de komende jaren. Zo blijft communicatie een belangrijk onderdeel van beleid, uitvoering en dienstverlening;
- We blijven inzetten op heldere en toegankelijke communicatie. De basis die in 2026 is gelegd met het project 'Schrijven op B1-niveau' gebruiken we om collega's blijvend te ondersteunen in begrijpelijk en inwonergegericht communiceren.
- We gaan verder met de uitrol van de vernieuwde huisstijl. Daarbij begeleiden we collega's bij het goed toepassen van de huisstijl in middelen, kanalen en projecten. Zo werken we aan communicatie die herkenbaar, duidelijk en digitaal toegankelijk is.

Informatisering en Automatisering

Een goede informatievoorziening is van belang om een gedegen en continu niveau van dienstverlening te bieden. Er zijn steeds veranderende wetgevingen en trends en ontwikkelingen volgen elkaar in een sneltreinvaart op. Deze zijn van invloed op onze (digitale) informatievoorziening.

Met vijf ontwikkellijnen werken we aan een toekomstgerichte ICT-dienstverlening.

1. Servicedesk. We zetten in op een verdere professionaliseringsslag van onze interne dienstverlening waarbij serviceverlening aan de gebruiker hoog in het vaandel staat.
2. Beheer van systeem- en netwerkbeheer (hosting). Ons doel is vermindering van de kwetsbaarheid en toename van de kwaliteit. ICT in deze tijd vraagt meer kennis, flexibiliteit en specialisme dan dat wij in onze organisatie kunnen garanderen. Daarom werken we actief aan het op orde brengen van ons ICT-landschap.
3. Ontwikkelen informatiemanagement. We werken aan het vergroten van kennis over informatiemanagement. Dit doen we door goed samen te werken met de teams/afdelingen en kennis te delen.

Bedrijfsvoering

4. Ontwikkelen functioneel beheer. Functioneel beheer is een belangrijke spil tussen de verschillende teams in de organisatie en het team ICT. De rol van functioneel beheerder wordt verder vormgegeven met als doel om (nog) beter te kunnen anticiperen op de wensen en behoeften van de gebruikers.
5. Ontwikkelen digitale vaardigheden organisatie. We ondersteunen medewerkers bij het effectief en veilig gebruik van digitale middelen en stimuleren de verdere ontwikkeling van digitale vaardigheden.

Resultaten 2027

- In 2027 wordt de transitie naar de nieuwe IT-partner afgerond en is het systeem en netwerkbeheer volledig uitbesteed.
- Het nieuwe zaakstelsel en het nieuwe MOR-systeem worden in gebruik genomen om de gemeentelijke dienstverlening verder te verbeteren.
- We investeren in de verdere ontwikkeling van het team Informatievoorziening en Regie om medewerkers sneller en beter te ondersteunen bij de informatievoorziening en de regie op de IT-partner en SaaS-leveranciers te versterken.

Informatiebeveiliging en privacy

Informatiebeveiliging en privacy vragen continue aandacht. De wereld om ons heen verandert dagelijks.

Eind 2026 moet het strategisch informatiebeveiligingsbeleid zijn vastgesteld. Bestaand beleid zal worden geactualiseerd zodat het voldoet aan de Europese NIS2 richtlijn voor cybersecurity. In begin 2027 zal de doorvertaling worden gemaakt in het tactisch informatiebeveiligingsbeleid.

Het komende jaar gaat er veel veranderen. Met uitbesteding van de IT-infrastructuur wordt verbetering doorgevoerd op het gebied van informatiebeveiliging en privacy. Bijvoorbeeld door het toevoegen van een netwerk monitoring (SIEM/SOC) waardoor we eerder mogelijke incidenten detecteren.

Daarnaast zullen door de uitbesteding van de IT-infrastructuur huidige werkwijzen veranderen. Dit helpt om het volwassenheidsniveau van onze organisatie te vergroten.

Privacy speelt een belangrijke rol binnen de gemeente omdat het staat voor de bescherming van persoonsgegevens van inwoners en collega's. De opkomst van AI speelt een grote rol hierin; het kan werkprocessen efficiënter maken voor medewerkers maar er zijn ook risico's aan verbonden. Het is belangrijk dat we ons bewust zijn van deze risico's en in kaart brengen zodat we naar een constructief AI-beleid toe kunnen werken, met respect voor de wettelijke kaders die hiermee gemoeid zijn.

Het strategisch privacybeleid is medio 2025 geactualiseerd en vastgesteld tot 2028. Het is van belang dat we blijven voldoen aan de wetgeving vanuit de (U)AVG en de Wet politie gegevens (Wpg) en daarmee het volwassenheidsniveau in balans met het ambitieniveau van onze organisatie kunnen brengen.

Resultaten

- Vaststellen tactisch beleid
- Implementatie netwerkmonitoring met IT-partner
- Bevorderen bewustwording Informatieveiligheid/privacy
- Wpg-verbeterplan uitvoeren
- Trainingen AI-act

Menselijk kapitaal/ HR

De organisatie blijft investeren in een robuuste, wendbare en toekomstbestendige inrichting om ambities en maatschappelijke opgaven te realiseren. Vitaliteit, werkplezier en duurzame inzetbaarheid vormen daarbij belangrijke randvoorwaarden.

De blijvende krapte op de arbeidsmarkt vraagt om een strategische benadering van personeel en organisatie. De focus ligt op het behouden, ontwikkelen en optimaal inzetten van medewerkers, ondersteund door gerichte keuzes in capaciteit en prioritering. Daarnaast wordt actief deelgenomen aan de regionale arbeidsmarktstrategie (RAS). In samenwerking met regionale partners wordt ingezet

Bedrijfsvoering

op thema's zoals opleiden, stages en arbeidsmarktprofilering, met als doel de instroom en beschikbaarheid van talent te vergroten en de positie op de arbeidsmarkt te versterken.

In 2027 wordt verder gewerkt met strategische personeelsplanning (SPP) en strategische personeelsontwikkeling (SPO), waarmee de personele inzet in samenhang met organisatiedoelen wordt vormgegeven. Het functiehuis HR21 biedt hierbij een uniform en transparant kader voor functiewaardering en loopbaanontwikkeling.

Parallel hieraan wordt in 2027 opvolging gegeven aan het lopende traject rond de doorontwikkeling van de organisatiestructuur. Afhankelijk van de uitkomsten kan dit leiden tot aanpassingen in de inrichting en werkwijze van de organisatie, en heeft dit mogelijk ook een financiële impact. De implementatie hiervan vraagt aandacht op het gebied van personele inzet, positionering en begeleiding van medewerkers en wordt in samenhang met SPP en SPO vormgegeven.

De inzet op vitaliteit en arbobeleid wordt voortgezet, met nadruk op preventie en duurzame inzetbaarheid. Leidinggevendenden vervullen een centrale rol in de uitvoering, ondersteund door HR.

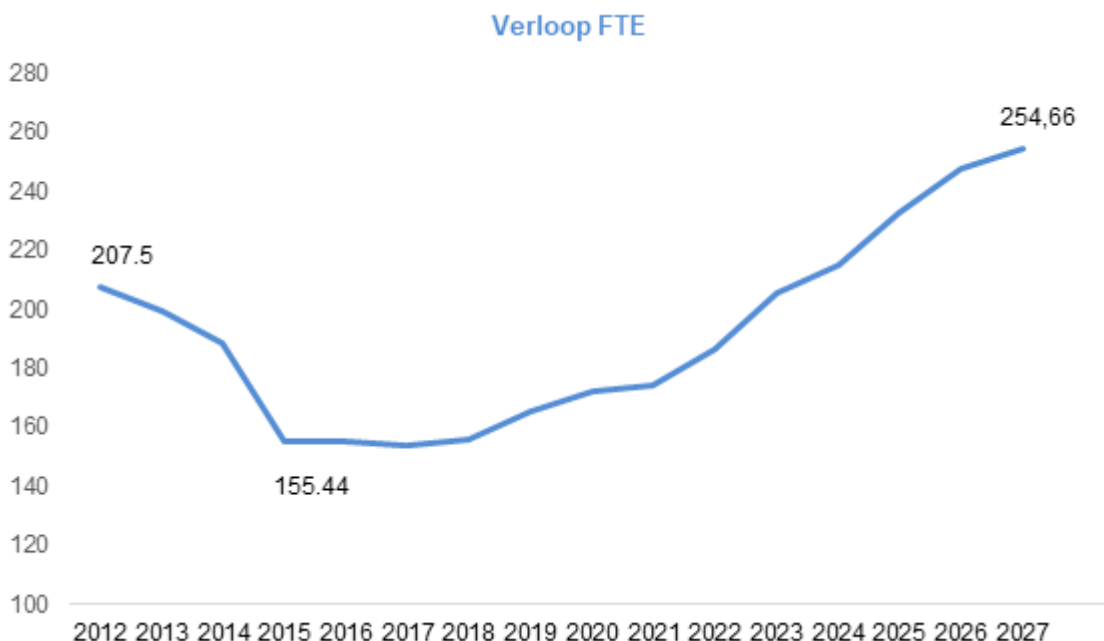
Daarnaast wordt, afhankelijk van de in 2026 gerealiseerde randvoorwaarden, een stap gezet in de ontwikkeling van HR-analytics ter versterking van datagedreven sturing.

Resultaten

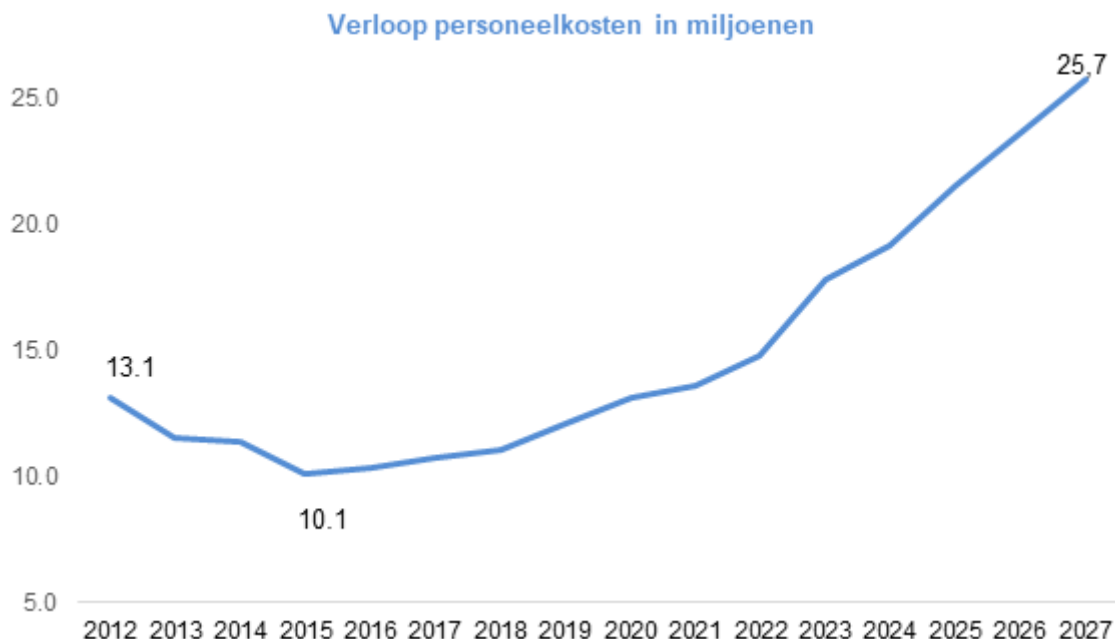
- Structurele toepassing van het goede gesprek
- Bijdragen aan initiatieven vanuit de RAS
- Implementatie en toepassing van HR21
- Inzet van SPP en SPO als sturingsinstrument
- Organisatieontwikkeling: voorbereiding en, indien van toepassing, implementatie van aanpassingen in de organisatiestructuur
- Versterking van vitaliteit en duurzame inzetbaarheid
- Ontwikkeling van HR-analytics

Ontwikkeling fte en personeelskosten

De ontwikkeling van het aantal fte en de personeelskosten is als volgt.

Bedrijfsvoering

Stijging van formatie en de kosten ten opzichte van 2026 betreft met name een doorwerking van personele stijging bij informatievoorziening. Daarnaast stijgen de personeelskosten door reguliere CAO stijgingen in 2026 en 2027.

Kalender Planning & Controlcyclus 2027

De Planning & Controlcyclus geeft inzicht in hoeverre de gemeente haar doelstellingen bereikt en welke middelen daarbij nodig zijn. De kalender daarvan is als volgt:

November 2026 Behandeling Begroting 2027
Juni/Juli 2027 Behandeling Jaarstukken 2026, 1 ^e financiële rapportage 2027, 1 ^e rapportage bouwgrondexploitatie 2027 en Kadernota 2028.
November 2027 Behandeling Begroting 2028.
December 2027 Behandeling 2 ^e financiële rapportage 2027 en 2e rapportage bouwgrondexploitatie 2027.
Juli 2028 Behandeling Jaarstukken 2027

Goedkeurings- en rapporteringstolerantie van de Jaarstukken zijn gelijk aan eerdere jaren

Goedkeuringstolerantie

In 2027 wordt voorgesteld de wettelijk maximale toegestane goedkeuringstolerantie van 2% van de omvangsbasis te hanteren.

Rapporteringstolerantie

Om te voorkomen dat kleine afwijkingen gerapporteerd moeten worden, wordt voorgesteld voor 2027 de rapporteringstolerantie wederom op 10% van de goedkeuringstolerantie te stellen. Dit betekent dat 10% van 1%, oftewel 1 ‰, van de begrote lasten (primitieve begroting) vóór resultaatbestemming, gebruikt wordt als rapportagegrens.

Bedrijfsvoering

Verantwoordingsgrens rechtmatigheidsverantwoording college

In 2027 bedraagt de verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) met een rapportagetolerantie grens van 1‰. Deze grenzen zijn ook vastgelegd in de financiële verordening van de gemeente.

In het kader van de Single Information en Single Audit (SiSa) zijn door het ministerie de volgende rapporteringtoleranties per specifieke uitkering voorgeschreven ten aanzien van fouten:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

We vallen voor 2027 onder het normale toezicht van de provincie

Voor het begrotingsjaar 2027 voldoet de gemeente aan de drie criteria om onder het gebruikelijke repressieve toezicht van de provincie te vallen:

- Er is een positieve algemene reserve;
- De Begroting 2027 is structureel sluitend voor jaarschijf 2027;
- De Begroting 2027 wordt tijdig (voor 15 november 2026) ingezonden.

De provincie zal dit toetsen na inzending van de Begroting. Gebruikelijk is dat gemeenten in december 2026 of januari 2027 een brief krijgen onder welke vorm van toezicht zij vallen (normaal of preventief).

Nota's en verordeningen

De gemeenteraad stelt de financiële spelregels vast via verordeningen, beleidsnota's en beheerplannen. Hieronder een overzicht daarvan, met daarbij de datum van actualisatie.

Nota of verordening	Besluit gemeenteraad	Nieuw besluit
Nota Activering, waardering en afschrijving	12-12-2024	2029
Nota Risicomanagement	11-12-2014	2026
Nota Reserves en voorzieningen	16-12-2021	2026
Financiële kaders	18-03-2021	2030
Financiële verordening	30-10-2025	2026
Nota Treasury	10-11-2022	2027
Nota Grondbeleid	21-09-2023	2027
Controleverordening	26-10-2023	2027

Beheerplannen	Besluit gemeenteraad	Nieuw besluit
Beheerplan Groen	25-09-2025	2029
Beheerplan Wegen	19-09-2024	2027
Beheerplan Riolerig (watertakenplan)	13-12-2018	2026
Bomenbeleidsplan	25-09-2025	2036
Beleidsplan Openbare verlichting	12-12-2019	2028
Beheerplan Sportparken	20-11-2025	2029
Beheerplan Gebouwen	11-12-2025	2029
Beheerplan Spelen	06-07-2023	2027

Bedrijfsvoering

Onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid

In artikel 213a van de gemeentewet is vastgelegd dat het college periodiek onderzoek verricht naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur. Toetsing en onderzoek op doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid is van belang voor de algemene oordeelsvorming over het gevoerde beleid. Met de instelling van de onderzoeken wordt de transparantie van gemeentelijk handelen vergroot. De publieke verantwoording wordt hierbij versterkt.

In 2027 gaan wij onderzoeken:

- Effect inzet energiecoaches / duurzaamheidsprogramma.

Fiscaliteiten

In december 2023 is met de Belastingdienst een convenant Horizontaal Toezicht gesloten voor een periode van drie jaar, gebaseerd op wederzijds vertrouwen en gericht op de aangiften btw, btw-compensatiefonds (bcf), loonheffingen en vennootschapsbelasting (vpb).

In het doorontwikkelde toezichtskader van de Belastingdienst ligt de nadruk op de kwaliteit van de interne beheersing en het risicomanagement. De gemeente draagt zorg voor een aantoonbaar werkend systeem van interne beheersing, monitoring en externe controle en verstrekt de Belastingdienst actief inzicht in haar fiscale strategie en relevante ontwikkelingen. De Belastingdienst stemt haar toezicht hierop af, behandelt aangiften en vooroverleg voortvarend en deelt haar strategisch behandelplan, inclusief gesignaleerde risico's, met de gemeente. Jaarlijks vindt hierover overleg plaats.

In december 2026 loopt het convenant af. De gemeente zet zich in het overleg met de Belastingdienst in voor verlenging van het convenant. Om de basis hiervoor verder te versterken, blijven wij onze processen rondom de loonheffingen, btw en vpb verder optimaliseren. Daarnaast continueren wij de zorgvuldige werkwijze bij de inzet van zelfstandigen, gericht op het voorkomen van schijnzelfstandigheid conform de Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (Wet DBA).

In 2027 ligt de nadruk op het volledig uitvoeren van de fiscale beheersing op de periodieke controleprocessen op het gebied van de btw en het bcf. Hoewel op dit onderdeel momenteel sprake is van een achterstand, wordt prioriteit gegeven aan het inlopen hiervan, zodat de afspraken hierover worden nageleefd en de fiscale beheersing verder wordt versterkt.

Wet open overheid

§3.6 Wet open overheid (Woo)

↑ Sinds 1 mei 2022 geldt de Wet open overheid (Woo).

Deze wet verplicht overheden om informatie openbaar te maken, uit zichzelf en op verzoek. De invoering gebeurt stap voor stap in vier tranches.

Wij voldoen aan de eisen van de eerste tranche. Van de tweede tranche publiceren we al veel informatie, zoals ingekomen stukken van de raad, vergaderstukken van de raad en besluitenlijsten van het college. Adviezen van commissies, jaarplannen, begrotingen (als deze niet al als raadsstuk openbaar zijn) en Woo-verzoeken publiceren we nog niet actief.

Van de derde tranche maken we convenanten, subsidieverplichtingen, onderzoeksrapporten en klachten nog niet actief openbaar. Beschikkingen uit de vierde tranche publiceren we al wel actief. Ook onderzoeken we hoe we deze informatie beter via onze website kunnen aanbieden. Door nu al rekening te houden met toekomstige eisen, kunnen we nieuwe stappen later makkelijker uitvoeren.

De kern van de Woo is dat openbaarheid de norm wordt. Gemeenten moeten informatie actief openbaar maken, tenzij er sprake is van zwaarwegende uitzonderingen. Dit vraagt om een andere manier van denken: van *"nee, tenzij"* naar *"ja, tenzij"*. Dat vraagt om goede begeleiding en training, zodat openheid vanzelfsprekend wordt binnen de organisatie.

Een belangrijke voorwaarde hiervoor is een goed georganiseerde informatiehuishouding. Informatie moet vindbaar, digitaal beschikbaar en duurzaam toegankelijk zijn. De Woo eist dat gemeenten dit serieus oppakken. Het doel is dat inwoners informatie makkelijk kunnen vinden, waardoor er minder verzoeken op basis van de Woo nodig zijn en er meer ruimte komt voor open gesprek en vertrouwen.

De uitvoering van de Woo is niet eenvoudig. Het vraagt investeringen in systemen, tijd voor scholing en voldoende capaciteit. Vooral het opsporen van informatie in verschillende systemen en het zorgvuldig anonimiseren of redigeren ervan is specialistisch werk. De Woo is dan ook geen puur juridische opgave, maar een brede organisatieverandering die vraagt om een overheid die vanuit zichzelf open en betrouwbaar wil zijn.

In 2027 zetten we verdere stappen om het principe *"openbaar, tenzij"* stevig in te bedden in onze manier van werken. We hebben hierin al belangrijke stappen gezet: de taken en rollen rond de Woo zijn duidelijk belegd en bewustwording over het belang van openheid blijft een vast onderdeel van onze organisatieontwikkeling. Tegelijkertijd staat onze informatiehuishouding niet stil: met de invoering van het nieuwe zaakstelsel PodiumD komt er het nodige op de organisatie af. Dit raakt ook onze Woo-werkprocessen en vraagt zorgvuldige afstemming, omdat er meerdere veranderingen tegelijk lopen. De ontwikkeling van een nieuw publicatiemodule volgt naar verwachting bij de implementatie van PodiumD.

We zijn aangesloten op de Woo-index en via onze eigen website kunnen inwoners gemakkelijk bij openbare informatie. De ontwikkeling van een generiek publicatieplatform waarmee we de informatie nog overzichtelijker en gebruiksvriendelijker kunnen aanbieden volgt naar verwachting eveneens bij de implementatie van PodiumD.

Samenwerking en ontwikkeling

In 2027 werken we nauw samen met het intergemeentelijk team Gemert-Bakel en Laarbeek, en binnen het Dimpact-netwerk. Deze samenwerking helpt ons om kennis te delen, slimme oplossingen te ontwikkelen en efficiënt met middelen en tijd om te gaan.

Wat we in 2027 willen bereiken

- Informatie uit de tweede tranche wordt actief gepubliceerd volgens de wet. De Woo-verzoeken en klachten worden hierbij volgens dezelfde systematiek behandeld. We bereiden ons voor op de derde en vierde tranche;
- Documenten worden openbaar gemaakt op een manier die is gekoppeld aan de WOO-INDEX; een gebruiksvriendelijk publicatieplatform volgt zodra PodiumD is ingevoerd;
- Er is een praktische leidraad beschikbaar die medewerkers helpt om te werken vanuit openheid en transparantie;

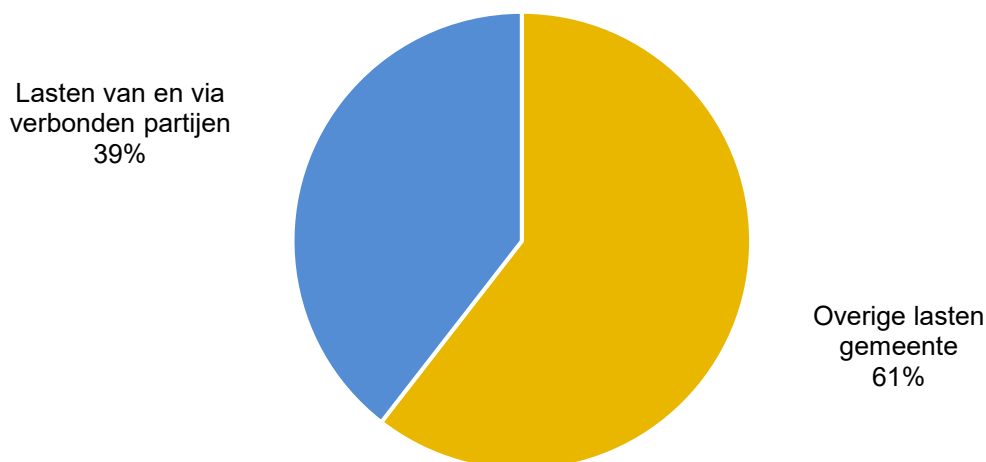
Wet open overheid

- Het uitgangspunt “*openbaar, tenzij*” is zichtbaar in onze werkprocessen, besluiten en werkwijze;
- Alle openbare informatie voldoet aan toegankelijkheidseisen niveau B;
- Woo-taken zijn ingebed in onze reguliere werkprocessen voor kwaliteitszorg en Informatiebeheer:
- Ten minste 80% van de Woo-verzoeken wordt door de Woo-contactfunctionarissen binnen twee weken duidelijk afgebakend en binnen de wettelijke termijn van vier weken afgehandeld;
- We richten onze website verder in op een duidelijke clustering van informatie voor inwoners en bedrijven.

Verbonden partijen

§3.7 Verbonden partijen

↑ Er gaat veel geld naar de verbonden partijen. Daarnaast loopt de gemeente risico's bij de verbonden partijen. Daarom is er een verplichte aparte paragraaf over dit onderwerp.

Opzet paragraaf vernieuwd

De commissie BBV heeft gemeenten geadviseerd de paragraaf Verbonden partijen te beperken tot een overzichtelijke compacte tabel. Dit advies is opgevolgd in deze Begroting.

We zijn gebonden aan collectieve besluitvorming bij gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regelingen voeren namens de gemeente taken uit. Daarvoor stellen zij eigen Begrotingen op. De gemeenteraad kan een zienswijze op die Begrotingen geven. Uiteindelijk is de gemeenteraad gebonden aan de gezamenlijke besluitvorming van een gemeenschappelijke regeling.

Risico's op verbonden partijen zijn in de meeste gevallen beperkt

De risico's voor verbonden partijen zijn vanwege hun karakter als uitvoeringsorganisatie vaak beperkt tot zaken als personeel en databeveiliging. De meeste verbonden partijen hebben een eigen weerstandsvermogen, maar niet altijd genoeg. Sommige verbonden partijen hebben geen eigen weerstandsvermogen, eventuele tekorten in een jaar komen dan ten laste van de deelnemers.

Verbonden partijen met onvoldoende eigen weerstandsvermogen in Begroting 2027

- GGD;
- MRE;
- VRBZO;
- Golfbaan Stippelberg.

Verbonden partijen zonder eigen weerstandsvermogen

- Blink;
- BSOB.

Nieuwe gemeenschappelijke regeling regionale bedrijventerrein Brainport-Oost

De voorbereiding van RBT Brainport Oost gaan we met de zes Peelgemeenten voortzetten op basis van een nieuw handelingsperspectief/plan van aanpak. Inzet is dat in 2028 de uitwerking gereed is voor bestuurlijke besluitvorming over een omgevingsprogramma. Ook kunnen we dan de bestuurlijke afspraken vastleggen voor de realisatie. De nadruk zal niet liggen op het op een zo'n kort mogelijke termijn starten van een gemeenschappelijke regeling en het openen van een grondexploitatie. Voor deze verdere voorbereiding zijn nieuwe procesmiddelen nodig. Over de nadere verdeling van middelen tussen de Peelgemeenten, Provincie en MRE moeten nog nadere afspraken worden gemaakt. Afhankelijk van de bijdragen van Provincie en MRE voor deze bovenlokale opgave wordt daarmee de exacte bijdrage per gemeente vastgesteld. Deze middelen kunnen te zijner tijd worden ingebracht bij het openen van de grondexploitatie. Hierover zal op z'n vroegst in het eerste kwartaal 2027 een separaat voorstel naar de raden worden gestuurd.

Verbonden partijen

Bijdrage aan verbonden partijen

	Financiële bijdrage					Vorm	Aandeel
	2026	2027	2028	2029	2030		
Samenwerking Laarbeek	-497	-542	-542	-542	-542	GR	57,50%
Senzer	15.188	15.840	15.995	15.970	16.089	GR	9,24%
GR Peelgemeenten	3.517	3.594	3.594	3.594	3.594	GR	21,76%
Blink	3.248	3.460	3.460	3.460	3.460	GR	11,16%
GGD Brabant-Zuidoost	1.445	1.487	1.524	1.562	1.600	GR	4,01%
MRE	381	392	392	392	392	GR	2,82%
ODZOB	1.505	1.543	1.543	1.543	1.543	GR	4,60%
VRBZO	2.086	2.594	2.629	2.632	2.631	GR	3,59%
BSOB	636	652	652	652	652	GR	4,15%
Golfbaan Stippelberg	0	0	0	0	0	Stichting	nvt
Dimpact	6	6	6	6	6	Stichting	nvt
BIZOB	250	250	250	250	250	Stichting	nvt
Brabant Water	0	0	0	0	0	NV	nvt
BNG	55	99	99	99	99	NV	nvt
Garage Ruijschenberg	30	30	30	30	30	VVE	nvt
Parkeren Kruiseind	1	1	1	1	1	VVE	nvt
MFA De Sprank	37	37	37	37	37	VVE	nvt

Vermogen verbonden partijen

	Weerstandvermogen		Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Nodig	Aanwezig	1/1/2027	31/12/2027	1/1/2027	31/12/2027
Samenwerking Laarbeek	0	0	0	0	0	0
Senzer	9.470	9.571	21.445	21.656	23.500	23.500
GR Peelgemeenten	603	600	508	508	20.892	20.892
Blink	330	0	0	0	26.163	26.025
GGD Brabant-Zuidoost	2.400	2.327	5.590	5.800	26.220	32.781
MRE	1.200	1.450	21.564	20.248	63.226	64.095
ODZOB	1.500	2.000	4.492	4.492	3.769	3.769
VRBZO	4.500	650	353	353	41.022	41.022
BSOB	0	0	0	0	0	0
Golfbaan Stippelberg	0	0	-366	-366	3.434	3.365
Dimpact	0	0	880	880	6.134	6.134
BIZOB	913	841	841	841	2.049	2.049
Brabant Water	0	0	767.239	767.239	713.961	713.961
BNG	0	0	4.863.000	4.863.000	110.701.000	110.701.000
Garage Ruijschenberg	0	0	0	0	161	161
Parkeren Kruiseind	0	0	0	0	27	27
MFA De Sprank	0	0	0	0	14	14

Grondbeleid

§3.8 Grondbeleid

↑ De financiële belangen in de bouwgrondexploitatie zijn groot voor gemeenten. Daarom schrijft het BBV deze aparte paragraaf voor. In de paragraaf grondbeleid wordt inzicht gegeven in de lopende grondexploitaties van de gemeente, de risico's daarbij en hoe de exploitaties zijn berekend.

Wij voeren een dynamisch grondbeleid

De gemeente gebruikt grondbeleid om haar doelen te bereiken, zoals goede huisvesting, economie, natuur en een prettige leefomgeving. Grondbeleid is dus een hulpmiddel, geen doel op zich.

Per bouwplan bekijkt de gemeente welke rol ze aanneemt: faciliterend, actief faciliterend of actief grondbeleid. De gemeente kiest daarbij wat het beste past. Als een plan niet bijdraagt aan de doelen van de gemeente, geen prioriteit heeft of financieel niet haalbaar is, dan kan de gemeente ervoor kiezen om niet mee te doen.

Bij actief grondbeleid ontwikkelt de gemeente zelf. Gronden aankopen doet de gemeente daarbij tegen marktprijzen. Een onafhankelijke taxateur bepaalt de waarde. De (strategische) aankoop gebeurt alleen als:

- De gemeente veel invloed wil in een gebied;
- Het een prioriteit is;
- Er geld beschikbaar is.

Voor het beheersen van de risico's van aankopen zijn diverse maatregelen genomen. In het grondbeleid is vastgelegd dat de gemeente voor maximaal vijf miljoen euro aan strategische gronden op de balans mag hebben staan. Daarbij is er een limiet van maximaal tweeënhalf miljoen euro per transactie voor het college.

Verder is er een reserve Strategische grondaankopen en een daaraan verbonden voorziening ingesteld van maximaal € 3.500.000. Met deze reserve en voorziening wordt het verschil tussen aankoop prijs van de gronden en marktwaarde tegen huidige bestemming afgedekt. Als via raadsbesluit de gronden in exploitatie worden genomen vloeit het geld weer terug naar de reserve.

Nieuwe grondexploitaties in 2026 en 2027

In 2026 zijn drie nieuwe exploitaties geopend. Allereerst bedrijventerrein Buitenveld-Milheeze, in februari 2026 is dit besloten. In dezelfde vergadering is besloten de exploitatie Deelse Kampen Gemert te openen. Daarnaast zuidelijke uitbreiding Smartpark Gemert, dit is besloten in juli 2026. In 2027 verwachten we geen nieuwe grondexploitaties te openen.

Voor de verwachte verliezen is een voorziening Bouwgrondexploitatie aanwezig

De volgende complexen zijn in exploitatie bij de gemeente. De eindwaarde geeft daarbij het verwachte resultaat aan. De grondexploitaties zijn in februari 2026 opnieuw doorgerekend. De kosten voor bouwen en zijn begin 2026 geactualiseerd op het prijspeil van dat moment. Waar we een verlies verwachten is er in de Jaarstukken 2025 de (verplichte) voorziening getroffen.

Stand per januari 2026	Looptijd	Boekwaarde	Eindwaarde
Gemert Smartpark Gemert	2029	-434	367
Gemert Zuidelijke uitbreiding Smartpark Gemert	2032	0	1.456
Bakel Neerakker	2030	35	544
Bakel Bolle Akker, fase II	2030	-1.111	155
Milheeze De Berken	2028	-208	618
Milheeze Buitenveld	2032	0	131
Handel Heerebosch fase II	2026	149	17
Handel Heerebosch fase III	2030	-1.242	334
De Rips - uitbreiding Paterslaan	2029	-991	83
Elsendorp - Noord (2.0)	2034	-1.792	885
Totaal positieve exploitaties		-5.594	4.590

Grondbeleid

Stand per januari 2026	Looptijd	Boekwaarde	Eindwaarde
Handel Centrumplan	2028	-3.721	-3.461
De Mortel Centrumontwikkeling	2028	-1.318	-851
Keizersberg Elsendorp	2031	-6.804	-657
Totaal negatieve exploitaties		-11.843	-4.969

Waar ‘-’ staat betekent dit dat de gemeente meer kosten heeft dan opbrengsten.

Ruim 4,6 miljoen aan vorderingen op derden

Naast de eigen grondexploitaties zijn er grondexploitaties van derden. Dit is het faciliterend grondbeleid. Daarbij voert een andere de grondexploitatie zoals een projectontwikkelaar of een woningbouwcoöperatie. De kosten die de gemeente daarbij maakt, worden in rekening gebracht. Dit gaat via overeenkomsten of kostenverhaal. Per 1 januari 2026 is er een totale vordering aanwezig van afgerond € 4.608.000.

Winstnemingen in 2026 en 2027

Het is volgens het BBV verplicht de ‘Percentage of completion methode’ (POC) toe te passen bij tussentijdse winstnemingen op de complexen. Naarmate meer gronden zijn verkocht en kosten zijn gemaakt is er meer zekerheid over winst. De volgende winstnemingen worden verwacht in 2026 en 2027.

Winstnemingen (* € 1.000)	2026	2027
Gemert Smartpark Gemert	142	210
Gemert Zuidelijke uitbreiding Smartpark Gemert	0	78
Bakel Neerakker	55	193
Bakel Bolle Akker, fase II	0	52
Milheeze De Berken	369	34
Milheeze Buitenveld	0	5
Handel Heerebosch fase III	0	87
De Rips - uitbreiding Paterslaan	62	2
Elsendorp – Noord (2.0)	0	77
Totaal	628	738

Winstneming nemen we niet mee als voordeel in de begrotingen. De winstnemingen in 2027 voor een bedrag van per saldo € 738.000 worden pas een opbrengst bij realisatie in de Jaarstukken 2027.

Risicoreserve bouwgrondexploitatie is voldoende voor afdekken risico's

Een aantal projecten kent een hoger risico. Deze risico's zijn voor het laatst vastgesteld in de Jaarstukken 2025 op € 1.608.000. De drie bouwgrondexploitaties met een hoger risico zijn:

- Smartpark Gemert, gezien de omvang van het verhaal op derden;
- Keizersberg Elsendorp, gezien het hoge geïnvesteerde vermogen;
- Bedrijventerrein Bolle Akker, fase II vanwege de lopende ruimtelijke procedure;

Daarnaast is in 2024 een garantstelling van € 300.000 verleend op het regionaal bedrijventerrein. Bovenstaande risico's staan uitgebreider toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Grondbeleid

Stand reserves en voorzieningen bouwgrondexploitatie

Samengevat zijn de volgende reserves en voorzieningen aanwezig per 1 oktober 2026. Met de winstneming 2026 van € 628.000 is hierbij nog geen rekening gehouden. Daarmee rekening houdend komt de Risicoreserve Bouwgrondexploitatie uit op € 4.033.000.

	Lopende exploitaties		Strategische gronden	
Standen	Risicoreserve Bouwgrond- exploitatie	Voorziening Bouwgrond- exploitatie	Reserve Strategische grondaankopen	Voorziening Strategische grondaankopen
31 december 2025	3.631	4.969	2.374	1.126
Wijzigingen 2026	226N	0	0	0
1 oktober 2026	3.405	4.969	2.374	1.126

Vennootschapsbelasting (vpb)

Wij verwachten de komende jaren geen vennootschapsbelasting (vpb) te betalen. Sinds 2016 moeten gemeenten belasting betalen als ze winst maken met bedrijfsactiviteiten. Voor onze gemeente gaat het vooral om de verkoop van bouwgrond. Tussen 2016 en 2024 heeft de gemeente € 5.358.000 verlies gemaakt op deze activiteiten. Dat verlies mag eerst worden gebruikt om in de toekomst eventuele winsten mee te verrekenen. Daardoor verwachten we de komende jaren geen vennootschapsbelasting te betalen. In deze Begroting is daarom geen vpb last opgenomen.

Uitgangspunten grondexploitaties

De grondexploitaties zijn doorgerekend met een aantal uitgangspunten. Deze zijn de volgende:

Grondprijzen 2026

De grondprijzen zijn eind 2025 voor 2026 geactualiseerd. Daarbij is het grondprijzadvies van de ingestelde taxatiecommissie gevolgd.

Type woningbouwgrond	Prijs per m² exclusief btw			
	Gemert en Bakel (100%)	De Mortel en Handel (95%)	Milheeze en Elsendorp (90%)	De Rips (75%)
Grondwaarde vrijstaande woning	€ 435,00	€ 415,00	€ 390,00	€ 325,00
Grondwaarde tussenwoning	€ 535,00	€ 510,00	€ 485,00	€ 405,00
Grondwaarde hoekwoning	€ 475,00	€ 455,00	€ 430,00	€ 360,00
Grondwaarde Zonder1-kapwoning	€ 450,00	€ 425,00	€ 405,00	€ 335,00
appartementen	€ 490,00 per m² gbo	€ 465,00 per m² gbo	€ 440,00 per m² gbo	€ 370,00 per m² gbo

Sociale woningbouw

Sociale woningbouw eengezins	€ 253,00 per m²
Sociale woningbouw meergezins	€ 23.250,00 per wooneenheid

Type bedrijfsgrond	Prijs per m² exclusief btw		
	Gemert en Bakel	Milheeze en Elsendorp	
Bedrijfskavel regulier			€ 185,00 per m²
Bedrijfskavel regulier			€ 175,00 per m²
Bedrijfskavel woon-werk	Grond voor wonen	Tot 500 m²	€ 270,00 per m²
		Vanaf 500 m² (tot max 750 m²)	€ 220,00 per m²

Maatschappelijk voorziening	Prijs per m² bvo exclusief btw
Niet commerciële functie	€ 180,00 per m²
Commerciële functie	€ 23.250,00 per wooneenheid
Voorerfgebied	25% van de grondprijs vrijstaande woningen in de betreffende kern
Achtererfgebied	50% van de grondprijs vrijstaande woningen in de betreffende kern

Grondbeleid

In de doorrekening van de toekomstige inkomsten grondexploitatie is gerekend met de grondprijzen 2026. De grondprijzen 2027 worden eind 2026 vastgesteld door het college van B&W. De gemeenteraad ontvangt hierover dan een raadsinformatienota.

Overige uitgangspunten

	2026
Aantal uren naar grondexploitatie	Geen maximum
Rente	0,732%
Opbrengststijging	variabel
Inflatie kosten bouw- en woonrijpmaken	4,00%

Begrotingsuitgangspunten

§3.9 Investerings

De investeringen uit de vorige Begroting zijn onverkort doorgezet.

↑ In Begroting opgenomen investeringen	2027	2028	2029	2030	Bron
Commanderij College Macropedius*	-	-	44.453	-	IHP 2024
Jenaplanschool De Pandelaar**	-	-	7.794	-	IHP 2024 (Ruimte-OK)
Duo-school Doonheide permanent*	-	-	12.989	-	IHP 2024 (Ruimte-OK)
Totaal ⇨ Onderwijs (IHP)	0	0	65.236	0	
Centrumplan Milheeze	-	-	6.750	-	Raadsbesluit 2025
MFA Bakel	-	-	7.615	-	Raadsbesluit 2024
Onderhoud gebouwen	100	800	690	1.150	Beheerplan
Routekaart Duurzaamheid (vastgoed)	3.250	3.680	1.130	380	Begroting 2024
Nieuwe gemeentewerf	921	-	-	-	Begroting 2026
Totaal Gebouwen	4.271	4.480	16.185	1.530	
Sportparken	230	512	56	302	Beheerplan
Totaal Sport	230	512	56	302	
Bermverharding	527	527	-	-	Begroting 2025
Openbare verlichting	639	639	77	77	Beheerplan
Riolering	2.450	2.100	6.200	7.230	Beheerplan
Gemalen drukriolering	625	600	550	500	Beheerplan
Wegen	3.000	7.160	5.500	4.300	Beheerplan
Milieustraat	557	-	-	-	Begroting 2026
Spelen	480	200	540	395	Beleidsplan
Herinrichting Burgemeester Bekkerlaan	-	1.037	1.037	-	Begroting 2023
Tractie vrachtauto	250	-	-	-	Kadernota 2027
Totaal Openbare ruimte	8.528	12.263	13.904	12.502	
Bereikbaarheid Brainport KTM-hubs	36	36	36	36	Begroting 2024
Bereikbaarheid Brainport multimodale knoop	38	38	227	227	Begroting 2024
Snelfietsroute Eindhoven, Gemert-Laarbeek	289	-	-	-	Begroting 2020
Snelfietsroute naar Helmond	815	-	-	-	Begroting 2019
Leefbaarheid N279	-	-	472	-	Begroting 2020
Uitvoering voorkeursalternatief N272*	-	-	-	4.249	Begroting 2024 + 2025
Totaal Mobiliteit	1.178	74	735	4.512	
Informatisering & Automatisering	175	175	175	175	Kadernota 2027
Totaal	14.382	17.504	96.291	19.021	

De rente en afschrijving van al deze investeringen zijn geraamd in deze Begroting. Afschrijving start na jaar realisatie investering. Bedragen zijn inclusief subsidies, bijdrage van derden enzovoort.

*Autorisatie investeringskredieten

Het college mag bovenstaande investeringen direct uitvoeren. Soms staat er een sterretje (*) bij een investering. Dan mag het college die investering nog niet doen. Daarvoor moet de gemeenteraad op een later moment nog apart toestemming geven. Dat gebeurt via een raadsbesluit tot kredietvoting.

Begrotingsuitgangspunten

****Vorbereidingskrediet**

Via deze Begroting wordt een voorbereidingskrediet Jenaplanschool de Pandelaar ter beschikking gesteld van € 589.000. Afgelopen jaren zijn dergelijke voorbereidingskredieten gevraagd via een apart raadsbesluit. Deze nieuwe werkwijze is echter efficiënter. Voor de investering Jenaplanschool de Pandelaar zelf volgt overigens nog wel zoals gebruikelijk een raadsvoorstel.

Investerings zijn geïndexeerd

Sinds 2025 indexeren we alle investeringen. Met deze indexering blijven alle investeringsbedragen op peil. Voor 2027 hanteren wij een index van 2,30%, zoals opgenomen in §4.1 van de begrotingsuitgangspunten. Daarvoor is IBOI gebruikt, een index van het CPB voor investeringen van de collectieve sector.

Bij scholen gebruiken we de landelijke VNG indexatie schoolgebouwen, zoals vastgelegd in de verordening. Over 2027 is die VNG norm nog niet bekend, daarom is ook bij scholen 2,30% gehanteerd. De VNG norm over 2026 is inmiddels bekend, 6,52%. Daarop is in de Begroting 2027 een inhaalindexering verwerkt.

Reservering aflopende kapitaallasten voor herinvesteringen

Als een investering helemaal is afgeschreven, hoeft de gemeente geen rente en afschrijvingskosten meer te betalen. Dat financiële voordeel noemen we de “vrijval van kapitaallasten”. We zetten dat geld opzij voor toekomstige vervangingen. Zo blijven de voorzieningen in de gemeente op niveau én blijft de begroting flexibel. Dit is vastgelegd in de financiële kaders van de gemeente.

In de Begroting 2026 is besloten de stelpost voor 2027 te laten vervallen omdat deze niet nodig is voor dat jaar. De stelpost voor de jaren 2028 en daarna is blijven staan om wendbaar te blijven.

Jaarschijf	Stelpost
2027	€ 0
2028	€ 315.000
2029	€ 315.000
2030	€ 602.000

Investeringsquote afgelopen jaren boven adviesnorm VNG, onder landelijk gemiddelde

De investeringsquote laat zien hoe het gemeentelijk bezit zich ontwikkelt. Dat bezit wordt groter door nieuwe investeringen en kleiner door afschrijvingen. Deze quote laat zien of de gemeente genoeg investeert om voorzieningen op peil te houden. Om een goed beeld te krijgen, wordt gekeken naar een gemiddelde over vier jaar. Zo tellen pieken of dalen in één jaar niet te zwaar mee.

Bij de laatste meting die loopt tot en met 2024, was de investeringsquote voor Gemert-Bakel +/- 2,2%. Daarmee ligt het investeringsniveau boven het minimale advies van de VNG van +/- 1,0% maar onder het landelijke gemiddelde van +/- 3,6%. ⇨ Zie overzicht.

Waarom is de investeringsquote van belang

Gemeenten investeren in regel meer dan vroeger. Dat komt omdat het vervangen van bijvoorbeeld wegen en gebouwen steeds duurder wordt. Ook zijn extra investeringen nodig als de gemeente groeit.

Een netto investeringsquote die minimaal licht positief is, laat zien dat de gemeente voldoende investeert in zowel vervanging als groei. Is de investeringsquote te laag, dan kan dat betekenen dat investeringen worden uitgesteld. Dat kan wijzen op een minder gezonde financiële positie.

Investerings na 2030

De begroting heeft een doorkijk tot en met 2030. De gemeenteraad heeft bij het vaststellen van het IHP onderwijs in 2024 ook besloten tot renovatie of nieuwbouw van de scholen Petrus Donders en “t Einder. Bij elkaar een investering van afgerond ongeveer twaalf miljoen euro (prijsspeil 2024) waarvan de kapitaallasten van in totaal € 720.000 respectievelijk in 2034 en 2037 starten.

4. Financieel overzicht

§4.1 Begrotingsuitgangspunten

In de Kadernota 2027 is besloten met welke algemene uitgangspunten de Begroting 2027 wordt doorgerekend. Deze Kadernota is vastgesteld in de gemeenteraad van 2 juli 2026.

Uitgangspunt	Cijfer	Bron
Loonkostenontwikkeling	4,20%	Loonvoet sector overheid, CEP maart 2026
Pensioenpremie	4,20%	Loonvoet sector overheid, CPB
Sociale lasten	4,20%	Loonvoet sector overheid, CPB
Prijsontwikkeling tarieven	2,85%	Gewogen gemiddelde, CEP maart 2026
Prijsontwikkeling budgetten	2,10%	Overheidsconsumptie Imoc, CEP maart 2026
Inflatie investeringen	2,30%	Bruto overheidsinvesteringen (IBOI), CEP maart 2026
Inhaalindexering scholen*	6,52%	Index normbedragen onderwijshuisvesting, VNG 2026
Rente nieuwe investeringen**	3,75%	Financiële kaders gemeente/Kadernota 2027
Omslagrente	0,732%	Berekening uit voorschriften BBV
Rente grondexploitaties derden	2,829%	Berekening uit voorschriften BBV
Overheadpercentage	60%	Berekening uit voorschriften BBV
Areaaluitbreiding onderhoud	1,50%	Kadernota 2027
Index professionele instellingen	2,10%	Overheidsconsumptie Imoc, CEP maart 2026
Index leges	4,20%	Loonvoet sector overheid, CEP maart 2026
Maximale uren naar bouwgrond	€ 1.084.000	Financiële kaders gemeente/Kadernota 2027
Omvang post Onvoorzien	€ 70.000	Kadernota 2027

Een uitgebreidere onderbouwing van deze uitgangspunten is te vinden in de ⇒Kadernota 2027.

* De VNG heeft inmiddels de indexering van de normbedragen voor onderwijshuisvesting over 2026 vastgesteld op 6,52%. Bij de Begroting 2026 is gerekend met 3%. Het verschil van 3,52% is daarom als inhaalindexering verwerkt in de Kadernota 2027 en daarmee nu in de Begroting 2027.

** In de Kadernota 2027 is uitgegaan van een rente op nieuwe investeringen van 3,50%. Gezien de huidige renteontwikkeling wordt voorgesteld om dit te verhogen naar 3,75%.

Groei woningen -schaalsprong

De behoefte aan woningen in de gemeente is groot. In de regio Zuidoost Brabant staan we voor de uitdaging van een grote groei. Met de opkomst van kennisintensieve en maakindustrie is de vraag naar banen en woningen enorm. Wij gaan uit van een groei van het inwonersaantal naar 35.000 en een groei van het aantal woningen met 2.400 tot het jaar 2032.

Toepassing financiële kaders in deze Begroting

In 2021 zijn de “⇒Kaders voor een gezonde en duurzame financiële positie van de gemeente” vastgesteld. Ook wel financiële kaders genoemd. Doel is om de financiën van de gemeente op langere termijn gezond te houden. In de bijlage 16 staat hoe deze financiële kaders zijn toegepast in de Begroting.

Uitgangspunten voor het ramen van de drie decentralisatie staan hierna toegelicht

De uitgangspunten voor het ramen van de drie decentralisaties in het Sociaal Domein zijn gezien de omvang in de volgende aparte paragraaf toegelicht.

Uitgangspunten drie decentralisaties

§4.2 Uitgangspunten drie decentralisaties Sociaal Domein

De drie decentralisaties hebben veel invloed op de begrotingen van gemeenten. Daarom leggen we hier uit hoe we die uitgaven inschatten. Zo krijgt de gemeenteraad meer inzicht. Ook is het dan duidelijk voor de provincie, die toezicht houdt op de gemeentelijke begroting.

De provinciale richtlijnen voor het ramen van de 3d's worden gevolgd

De provincie heeft in het verleden richtlijnen gegeven hoe je de kosten van drie decentralisaties (3d's) in het Sociaal Domein in de Begroting moet opnemen. Dat om te voorkomen dat gemeenten grote tekorten krijgen in hun jaarstukken op de zorgkosten.

Richtlijnen provincie voor de drie decentralisaties in de Begroting:

1. Het is niet reëel de kosten voor 3d's gelijk te stellen aan de rijksinkomsten;
2. Vermeld in de Begroting duidelijk de uitgangspunten van de ramingen 3d's en vergelijk deze met de realisatie in de Jaarstukken;
3. Onderbouw een eventuele taakstelling 3d's realistisch in de Begroting.

De richtlijnen passen binnen onze eigen financiële kaders van reëel ramen.

We gaan uit van stijgende tarieven en stijgende aantallen in 2027 bij de 3d's

In onderstaande tabel staan de uitgangspunten voor indexering tarieven en aantallen cliënten opgenomen. In de tabel is ook het jaar 2026 vermeld om inzicht te geven in de groei.

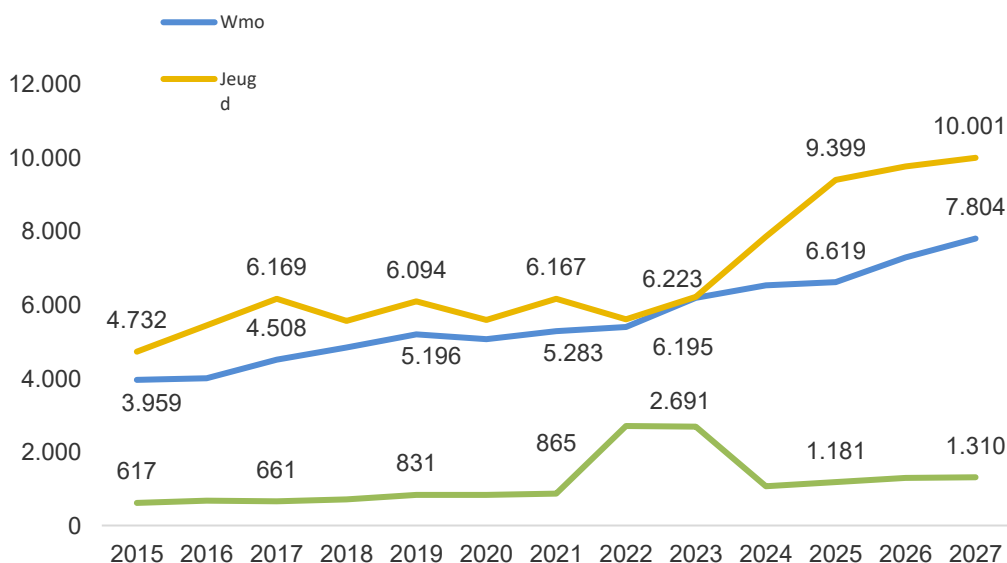
Voor de prognose Wmo is het actuele VNG voorspelmodel gebruikt. Daarbij is rekening is gehouden met de demografische ontwikkelingen.

Uitgangspunten prognose	2026		2027	
	Indexering	Aanwas	Aanwas	Indexering
Wmo				
Hulp bij het huishouden	5,13%	4,0%	4,50%	3,6%
Begeleiding	5,13%	4,8%	4,50%	4,1%
Rolstoelen	2,74%	0,0%	4,50%	0,0%
Vervoer	2,74%	1,3%	4,50%	0,8%
Woonvoorzieningen	2,74%	2,5%	4,50%	2,4%
Collectief vervoer	4,10%	0,6%	4,50%	0,3%
Medisch advies/eigen bijdrage	5,13%	1,2%	4,50%	0,9%
Jeugd	5,13%	0,0%	4,50%	0,0%
Jeugdbescherming en -reclassering	5,13%	0,0%	4,50%	0,0%
Veilig Thuis (AMK)	5,13%	0,0%	4,50%	0,0%
Spoed4Jeugd (SEZ)	5,13%	0,0%	4,50%	0,0%
Jeugdzorgplus	5,13%	0,0%	4,50%	0,0%
BMS	2,10%	0,0%	2,10%	0,0%

Het kabinet-Jetten wil met ingang van 2029 de Wmo hervormen blijkt uit het coalitieakkoord. Daarbij willen ze de huishoudelijke hulp uit de Wmo halen. Dit is nog niet uitgewerkt door het kabinet. Wel zijn we in de meicirculaire 2026 hiervoor gekort in het gemeentefonds vanaf 2029. Ter compensatie daarvan is een stelpost voor lagere kosten opgenomen in de Begroting, gelijk aan die korting.

Uitgangspunten drie decentralisaties

Verloop van de drie decentralisaties door de jaren heen

In cijfers ziet de ontwikkeling er als volgt uit. Daarbij zijn het tot en met 2025 werkelijke kosten en de jaren 2026 en 2027 recente prognoses.

Taak	2015	2017	2019	2021	2023	2024	2025	2026	2027
Wmo	3.959	4.508	5.196	5.283	6.195	6.531	6.619	7.288	7.804
Jeugd	4.732	6.169	6.094	6.167	6.223	7.863	9.399	9.771	10.001
BMS	617	661	831	865	2.691*	1.067	1.181	1.292	1.310
Totaal	9.308	11.338	12.121	12.315	15.108	15.461	17.199	18.351	19.115

* Door de energietoeslag waren de kosten BMS voor 2022 en 2023 incidenteel hoger.

In de Begroting 2027 is voor € 1.130.000 bijgeraamd voor de drie decentralisaties

In de Kadernota 2027 was uitgegaan van een stijging van € 767.000 voor de drie decentralisaties. Dat is in de Begroting nu verhoogd naar € 1.130.000. Dit heeft twee oorzaken:

- € 468.000 hogere kosten (nadeel) drie decentralisaties, nieuwe prognose van de programmakosten door GR Peeltgemeenten uit augustus 2026;
- € 105.000 eigen bijdrage (voordeel) Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV) binnen het Wmo. De rechter heeft uitgesproken dat deze eigen bedragen de gemeente toekomt. Zie ⇒ RIN. Daarom nemen wij dit nu weer als inkomsten op in de Begroting.

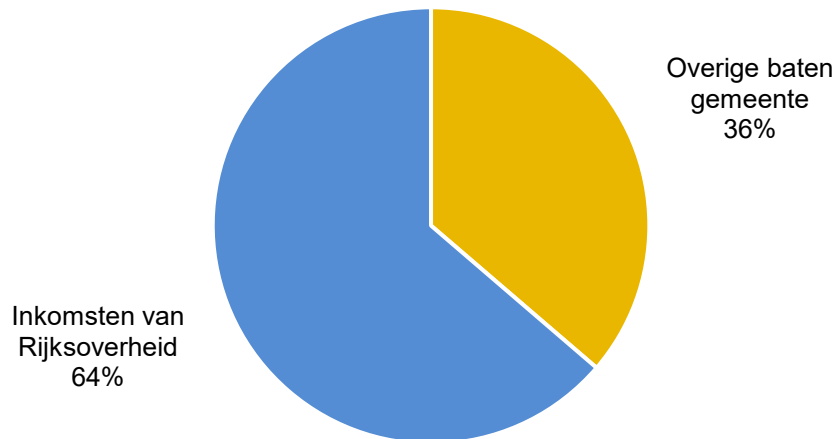
De stijging van de kosten Jeugdzorg is een landelijke trend. De reguliere vergoeding in het gemeentefonds voor deze medebewindstaak is niet toereikend. Voor de jaren 2026 en 2027 is bij de meicirculaire vorig jaar compensatie ontvangen, maar voor 2028 viel deze weer weg. VNG is continu in overleg met het Rijk over deze tekorten en de hervormingsagenda Jeugd. Begin 2027 verschijnt het 'zwaarwegende en maatgevende' landelijke rapport van de commissie van Ark over de tekorten.

In 2021 is een Risicoreserve 3d's opgericht, met een omvang van € 2.500.000. Uit deze reserve kunnen incidentele tekorten op de drie decentralisaties worden betaald. Structurele aanpassingen van het budget worden, zoals nu, verwerkt in het saldo van de Begroting.

Gemeentefonds

§4.3 Gemeentefonds

Het gemeentefonds is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente en goed voor ongeveer 64% van de totale inkomsten. De Begroting 2027 is sluitend. Vanaf 2028 is er financiële druk omdat de groei van het gemeentefonds achterblijft bij de ontwikkeling van de gemeentelijke taken en kosten. Om deze risico's op te vangen is een risicoreserve gevormd. Het gemeentefonds blijft daarmee de grootste financiële onzekerheid voor de jaren vanaf 2028.

De jaren vanaf 2028 staan bekend als de ravijnjaren, met twee oorzaken

- Ravijn 1: Overstap naar andere systematiek besloten door kabinet Rutte IV.
- Ravijn 2: Jeugdzorg.

Het is daarbij geen tijdelijke dip in 2028. Het ravijn is blijvend en wordt ieder jaar zelfs groter.

Eerste ravijn: nieuwe berekeningssystematiek

De regering Rutte IV heeft de manier veranderd waarop gemeenten geld krijgen. Het geld is voortaan afhankelijk van het achtjarige gemiddelde Bruto Binnenlands Product (BBP). Dit is in de plaats gekomen van een trap-op/trap-af systematiek waar het gemeentefonds meegroeide met de Rijksuitgaven. Bij deze overgang zijn gemeenten er landelijk 2,4 miljard euro op achteruit gegaan. Er zijn nog geen geluiden vanuit het Rijk dat dit geheel of gedeeltelijk wordt gecompenseerd.

Daarnaast blijkt de nieuwe systematiek onvoldoende aan te sluiten bij de werkelijke prijsontwikkeling. Hierdoor groeit het gemeentefonds onvoldoende mee met de inflatie, jaarlijks 400 miljoen euro. De Tweede Kamer heeft in juli 2026 in een ⇒ motie uitgesproken dat er nacalculatie moet komen op deze inflatie. De minister heeft een evaluatie hierover in 2027 en 2029 toegezegd. In 2029 volgt verder een volgende stap in de herverdeling van het gemeentefonds, tot voor kort was deze voorzien voor 2027

Tweede ravijn: Jeugdzorg

Verder stijgen de kosten voor Jeugdzorg harder dan het beschikbare geld in het gemeentefonds.

Begin 2027 komt er een rapport uit over deze tekorten door de Commissie van Ark. Dit advies wordt door kabinet en VNG als "zwaarwegend en maatgevend" beschouwd. Als uit het onderzoek blijkt dat aanvullende middelen nodig zijn, wordt besluitvorming hierover verwacht in de meicirculaire 2027.

Inzet VNG: Breng de taken en middelen van gemeenten in balans

Gemeenten moeten wettelijk gezien voldoende geld krijgen om hun taken uit te voeren. Voor een belangrijk deel zijn dit taken die wij in opdracht van het Rijk uitvoeren (=medebewind).

VNG is gestopt met de lobby 'ravijnjaren'. De lobby is nu '⇒taken en middelen in balans'. Dus welke taken voeren gemeenten uit, welke beleidsvrijheid is er en staan er voldoende passende middelen tegenover. Volgens onderzoeken 'afrekenen met disbalans' en 'meters maken met medebewind' van de Raad voor Openbaar Bestuur is die balans er niet. De minister erkent dat taken en middelen niet in balans zijn. Het is wachten op een vervolg.

Gemeentefonds

Stelposten in de Begroting 2027

In deze Begroting zijn enkele stelposten opgenomen die voortkomen uit het gemeentefonds. De provincie heeft gemeenten als toezichthouder gevraagd deze stelposten afzonderlijk toe te lichten.

Overzicht stelposten gemeentefonds	2027	2028	2029	2030
Stelposten voor verwachte voordelen				
Btw-compensatiefonds (75%)	250V	250V	250V	250V
Jeugdzorg: invoering eigen bijdrage in 2028	0	389V	389V	389V
Jeugdzorg: sturen op trajectduur verbeteragenda Jeugd	0	102V	102V	102V
Wmo: afschaffen huishoudelijke hulp met vangnet	0	0	1.274V	1.277V
CDOKE: dekking structurele lasten klimaat	0	640V	655V	640V
Stelpost voor verwachte nadelen				
Wmo: vergrijzing	0	93N	186N	291N

Hieronder een toelichting op deze stelposten. Al deze stelposten worden in hun toezichtkader en begrotingsbrief door de provincie als reëel beschouwd en zijn daarmee toegestaan.

Stelpost btw-compensatiefonds

Als gemeenten samen minder btw terugvragen uit het btw-compensatiefonds dan beschikbaar is, gaat het restant naar het gemeentefonds. Gemeenten ontvangen dit voordeel achteraf. Bij het ramen van het gemeentefonds voor toekomstige jaren mag hiermee wel rekening worden gehouden. Het geraamde voordeel mag daarbij niet hoger zijn dan het voordeel uit het laatste afrekeningsjaar (2025). Wij ramen dit voordeel. Uit voorzichtigheid beperken we dat tot 75%.

Stelposten Jeugdzorg

Vanaf 2028 wordt een eigen bijdrage ingevoerd voor bepaalde vormen van jeugdzorg. Daarnaast wordt binnen de Hervormingsagenda Jeugd gestuurd op kortere en passende hulptrajecten. Voor beide maatregelen zijn gemeenten al gekort op het gemeentefonds, terwijl de maatregelen nog niet zijn ingevoerd. Daarom is het toegestaan hiervoor een stelpost op te nemen.

Stelposten Wmo

Vanaf 2029 wil het Rijk de algemene aanspraak op huishoudelijke hulp beperken en meer richten op inwoners die deze ondersteuning echt nodig hebben. Voor inwoners die de hulp niet zelf kunnen organiseren of betalen, blijft een vangnet bestaan. Gemeenten zijn hiervoor al gekort op het gemeentefonds, terwijl de maatregel nog niet is ingevoerd. Daarom is een stelpost opgenomen. Deze is voorlopig gebaseerd op de korting op het gemeentefonds en niet op de daadwerkelijk te realiseren besparing op de kosten van huishoudelijke hulp.

Door de vergrijzing maken meer inwoners gebruik van Wmo-voorzieningen. Daarom heeft de gemeente in 2026 structureel extra geld ontvangen via het gemeentefonds. Dit bedrag loopt op met ongeveer € 100.000 per jaar. We hebben dit niet als voordeel in de begroting verwerkt, maar apart gezet als stelpost om jaarlijks een deel van de stijgende Wmo-kosten op te vangen.

Stelpost Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat (CDOKE)

CDOKE is een regeling waarmee gemeenten extra personeel kunnen aannemen en externe deskundigen kunnen inhuren voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid. Het geld is tot en met 2040 beschikbaar op de Rijksbegroting, maar om technische redenen alleen nog voor 2027 toegekend via de meicirculaire aan gemeenten. Voor ons was dat € 992.000 en dat geld zal ook komende jaren komen. Omdat gemeenten personeel in dienst hebben genomen mag je een stelpost opnemen ter dekking van de al aangegane kosten.

Nadere specificatie gemeentefonds in de bijlage

In bijlage 11 is een nadere specificatie van de berekening opgenomen van het gemeentefonds. Daarbij is aangegeven welke uitgangspunten worden gehanteerd.

Verwerking Kadernota 2027 in Begroting 2027

§4.4 Verwerking Kadernota 2027 in Begroting 2027

Alle bedragen uit de Kadernota 2027 zijn overgenomen in de Begroting 2027. Een drietal bedragen zijn daarbij geactualiseerd in deze Begroting, wat is toegelicht in paragraaf 4.5.

In de Kadernota 2027 stonden aanpassingen voor:

- Raadsbesluiten;
- Tarieven;
- Gemeentefonds;
- Verbonden partijen;
- Doorwerking Jaarstukken 2025;
- Kostenstijgingen;
- Verplichte bijstellingen;
- Bijstellingen uit bestaande budgetten of inkomsten Rijksoverheid.

Een uitgebreidere toelichting van de bijstellingen is te vinden in de ⇒Kadernota 2027.

De volgende raadsbesluiten met structurele gevolgen zijn genomen vanaf de Begroting 2026.

Raadsbesluiten	Datum besluit	2027	2028	2029	2030
Begroting 2026	13-11-2025	111V	5.293N	5.495N	4.540N
2 ^e financiële rapportage 2025	11-12-2025	9V	9V	9V	9V
Meerjarig onderhoud gebouwen	11-12-2025	0	0	94V	0
Uitbreiding griffie	12-02-2026	91N	91N	91N	91N
Locatiekeuze Macropedius	11-12-2025	0	2.391V	2.361V	60N

Veranderingen in de tarieven gaven de volgende effecten op de Begroting 2027.

Inkomsten tarieven	2027	2028	2029	2030
OZB	79V	84V	87V	90V
Verhuur gebouwen en sport	17V	17V	17V	17V
Toeristen- en hondenbelasting	4V	4V	4V	4V
Leges	102V	102V	102V	102V

In de Kadernota 2027 is een prognose gemaakt van de uitkomsten meicirculaire 2026.

Inkomsten gemeentefonds	2027	2028	2029	2030
Uitkomst decembercirculaire 2025	189N	172N	152N	152N
Lonen en prijzen meicirculaire 2026	2.000V	1.900V	1.900V	1.900V
Bijstelling btw-compensatiefonds	130N	130N	130N	130N
Klimaatmiddelen vrij besteedbaar	985V	0	0	0
Oormerken klimaatmiddelen	650N	0	0	0

Deze cijfers uit de Kadernota 2027 zijn verwerkt in deze Begroting aangevuld met de definitieve resultaten van de mei- en septembercirculaire 2026.

Verwerking Kadernota 2027 in Begroting 2027

Een aantal taken van de gemeente wordt in regionaal verband uitgevoerd door verbonden partijen. Deze verbonden partijen maken zelfstandig Begrotingen. De gemeentelijke bijdrage daaruit nemen wij een-op-een op in onze eigen Begroting.

Verbonden partij	2027	2028	2029	2030
BSOB	15N	15N	15N	15N
Blink overige taken niet zijnde afval	2N	2N	2N	2N
GGD	20V	20V	21V	20V
GR Peelgemeenten	137N	137N	137N	137N
Innovatiehuis De Peel*	0	0	0	0
MRE	11N	11N	11N	11N
ODZOB	37N	37N	37N	37N
Regionaal bedrijventerrein	0	0	0	0
Senzer	4N	144N	168N	195N
VRBZO	411N	404N	406N	406N
10 voor de Jeugd	0	0	0	0

*Innovatiehuis De Peel stopt. De middelen blijven in de begroting voor lokale economie.

Op basis van de Jaarstukken 2025 zijn een aantal aanpassingen op budgetten gedaan. Naast rente is de planning van de investeringen geactualiseerd. Mede op advies van de accountant en provincie.

Doorwerkingen Jaarstukken 2025	2027	2028	2029	2030
Rente	150V	150V	150V	150V
Jenaplanschool De Pandelaar	0	420V	420V	0
Duo-school Doonheide	0	0	710V	0
Centrumplan Milheeze	0	330V	330V	0
MFA Bakel	0	360V	360V	0
Werf	60V	0	0	0
Leefbaarheid N279	30V	30V	30V	0
Voorkeursalternatief N272	0	240V	240V	240V
Wegen	500V	0	0	0
Openbare verlichting	100V	50V	50V	0
Gebouwen	240V	470V	140V	0
Sport	30V	0	0	0

Verwerking Kadernota 2027 in Begroting 2027

In de Kadernota 2027 was rekening gehouden met de volgende kostenstijgingen.

Kostenstijging	2027	2028	2029	2030
Indexering 2027 salarissen	945N	945N	945N	945N
Belasting eigen panden	16N	16N	16N	16N
Indexering investeringen	0	54N	106N	256N
Rente van 3,25% naar 3,50%	0	89N	133N	256N
Indexering en areaal onderhoud	69N	69N	69N	69N
Indexering zwembad en buitensportverenigingen	14N	14N	14N	14N
Indexering professionele instellingen	287N	287N	287N	287N
Indexering en inhaalindexering diverse budgetten	44N	44N	44N	44N
Indexering automatisering en groei organisatie	81N	81N	81N	81N
Incidentele implementatiekosten ict	706N	0	0	0

Daarnaast zijn er in de Kadernota een aantal verplichte bijstellingen opgenomen en bijstellingen die gedekt worden uit bestaande budgetten of inkomsten Rijksoverheid. Genoemde bedragen zijn die uit de Kadernota 2027. De Rijksbedragen Uitvoeringskosten klimaat en cofinanciering VEX en de rente zijn in de Begroting 2027 wel geactualiseerd. Zie de volgende paragraaf 4.5.

Verplichte bijstellingen	2027	2028	2029	2030
ICT hard- en software (bovenop inflatie)	51N	73N	61N	61N
Uitbesteden systeem- en netwerkbeheer	160N	160N	160N	160N
Videotulen	25N	25N	25N	25N
Periodiek bepalen btw mengpercentage	7N	0	7N	0
Onderhoud en brandstof wagenpark	50N	50N	50N	50N
Storm	14N	14N	14N	14N
Tijdelijke expositieruimte	10N	0	0	0
Sportmaterialen Molenbroek en De Beek	30N	0	0	0

Dekking uit bestaande budgetten of Rijksoverheid	2027	2028	2029	2030
Uit bestaande budgetten				
Baby Thuiszorg (BTZ)	40N	40N	40N	40N
Leerplichtadvisering volledige schooluitval	8N	8N	8N	8N
Contracttaak VVE op maat GGD	5N	5N	5N	5N
Organisatie cultuurprijs	2N	2N	2N	2N
Deskundigheid leerlingenvervoer	7N	7N	7N	7N
IHP 2028-2043	20N	0	0	20N
Dementie netwerk Helmond De Peel	6N	6N	6N	6N
Voteren voorbereidingskrediet De Pandelaar	0	0	0	0
Uit inkomsten Rijksoverheid				
Uitvoeringskosten klimaat (CDOKE)	985N	0	0	0
Cofinanciering VEX	290N	97N	0	0
Realisatiestimulans (woningbouw)	PM	PM	PM	PM

Aanpassingen Begroting 2027 na Kadernota 2027

§4.5 Aanpassingen Begroting 2027 na Kadernota 2027

Na de Kadernota 2027 zijn er nog een aantal ontwikkelingen geweest. Hiervoor zijn aanpassingen doorgevoerd in de Begroting 2027. Deze worden hier toegelicht. Bij de Kadernota 2027 zijn er geen moties of amendementen met financiële gevolgen aangenomen.

	2027	2028	2029	2030
Structureel saldo Kadernota 2027	200V	2.547N	2.398N	6.289N

Ontwikkelingen gemeentefonds

Uitkomsten meicirculaire 2026 tov Kadernota 2027	130V	105N	218N	4V
Uitkomsten septembercirculaire 2026	853V	795V	852V	874V

Raadsbesluiten

1e Financiële rapportage 2026	31V	31V	31V	31V

Overige aanpassingen

Prognose drie decentralisaties GR Peelgemeenten	468N	468N	468N	468N
Eigen bijdrage Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV)	105V	105V	105V	105V
Toeristenbelasting op basis van realisatie 2024 en 2025	30N	30N	30N	30N
Rente van 3,50% naar 3,75%	0	89N	133N	256N
Diverse doorwerkingen Jaarstukken en ontwikkelingen	33N	33N	48N	61N
Open dag gemeente	25N	0	25N	0
Totaal aanpassingen na Kadernota 2027	563V	206V	66V	199V

Incidentele uitgaven telt niet mee in structureel saldo

Integraal Huisvestingsplan (IHP) sport en bewegen	45N	0	0	0

Uit bestaande budgetten of Rijksmiddelen

Samen Ondernemen Gemert-Bakel (SOGB)	60	60	60	60
NOVEX De Peel	20	20	20	20
Uitvoering klimaat (CDOKE) aanvulling Kadernota 2027	7	7	7	7
Cofinanciering VEX aanvulling Kadernota 2027	114	80	272	0

Financieel overzicht 2027

§4.6 Financieel overzicht 2027

Onderstaande tabel is een samenvatting van de financiële Begroting 2027.

Onderdeel	Lasten	Baten	Saldo
Lasten en baten			
1. Algemene zaken	9.860	957	-8.903
2. Zorg, Welzijn & Onderwijs	56.437	10.457	-45.979
3. Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën	12.250	9.824	-2.426
4. Economie, Duurzaamheid & Openbaar Beheer	19.037	6.398	-12.639
5. Wonen & Levendige Dorpscentra	7.071	4.210	-2.861
Algemene dekkingsmiddelen	1.122	85.301	84.179
Overhead	12.293	1.731	-10.562
Bedrag voor heffing vennootschapsbelasting	0	0	0
Onvoorzien	70	0	-70
Saldo van lasten en baten	118.140	118.879	739
Reserves			
Reserve automatisering	0	25	25
Risicoreserve bouwgrondexploitatie	640	0	-640
Reserve mobiliteit	0	39	39
Reserve overheveling	0	29	29
Saldo reserves	640	93	-547
Incidenteel saldo	118.780	118.972	192
Incidentele lasten	2.343	0	2.343
Incidentele baten	0	1.772	-1.772
Structureel saldo	116.437	117.200	763

Structureel sluitende Begroting 2027

De Begroting is structureel sluitend in 2027. Daarmee vallen we onder het normale toezicht van de Provincie. In [i](#) bijlage 4 is een toelichting opgenomen van de incidentele baten en lasten.

De gemeente heeft in deze Begroting geen bezuinigingen doorgevoerd of investeringen geschrapt. Wel is de gemeente terughoudend geweest in het opvoeren van nieuwe structurele uitgaven en nieuwe investeringen. Vanaf 2028 is er een tekort. Dat kunnen we in 2028 en 2029 dichten met inzet van de Risicoreserve Ravijnjaren. Vanaf 2030 zijn bij deze cijfers ombuigingsmaatregelen nodig. Daarbij kan de gemeente kiezen voor een sluitende jaarschijf 2030 of sluitende jaarschijf 2033.

Begroting naar taakvelden en EMU saldo

Om te zorgen dat gemeenten hun Begrotingen kunnen vergelijken schrijft het BBV een overzicht op taakvelden voor. Dat is de Begroting van de gemeente maar dan met een landelijk vaste indeling. Deze Begroting naar taakvelden is te vinden in [i](#) bijlage 6. In bijlage 7 is het verplichte overzicht van het [i](#) EMU-saldo opgenomen. Voor een gemeente heeft dit EMU-saldo geen waarde. Hierop wordt niet gestuurd.

Reserves & Voorzieningen

§4.7 Reserves & Voorzieningen

Verloop reserves

Reserves behoren tot het eigen vermogen van de gemeente. De middelen zijn vrij besteedbaar voor de gemeente. De gemeenteraad bepaalt de inzet van de reserves.

In onderstaande standen is verwerkt:

- Alle besluitvorming tot en met raadsvergadering juli 2026;
- De voorliggende Begroting 2027 met verwachte winstnemingen uit de paragraaf Grondbeleid.

Reserves (per 31 december)	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene reserves					
Algemene reserve	23.754	23.754	23.754	23.754	23.754
Risicoreserve Bouwgrond	4.033	4.672	5.628	6.433	7.151
Risicoreserve Drie decentralisaties	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Risicoreserve Ravijnjaren	15.154	15.154	15.154	15.154	15.154
Totaal Algemene reserves	45.441	46.080	47.036	47.841	48.559
Bestemmingsreserves					
Automatisering	40	15	0	0	0
Compensatie energiekosten maatschappelijke organisaties	1.594	1.594	1.594	1.594	1.594
Ecologische verbindingzones (EVZ)	134	134	134	134	134
Kapitaallasten wegen	1.614	1.614	1.614	1.614	1.614
Mobiliteit	1.326	1.287	1.249	1.021	793
Overheveling	1.847	1.818	1.739	1.678	1.678
Strategische grondaankopen (reserve)	2.374	2.374	2.374	2.374	2.374
Transitiefonds	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal Bestemmingsreserves	9.929	9.836	9.704	9.415	9.187
Totaal van alle reserves	55.370	55.916	56.740	57.256	57.746

De algemene reserves vormen de kern van onze reservepositie. Dit is de buffer die wij hebben om tegenvallers op te kunnen vangen. De gemeente heeft inmiddels ruim voldoende buffers.

In bijlage 15 zijn de doelen per reserve, wettelijke eisen en het gemeentelijk beleid beschreven.

We willen zo min mogelijk reserves

Uitgaven worden binnen Gemert-Bakel integraal afgewogen. In principe volstaat daarom één Algemene reserve voor de gemeente. Het vormen van een bestemmingsreserve is de uitzondering.

We halen niet structureel geld uit reserves

Investerings worden niet betaald uit reserves. We betalen investeringen uit de jaarlijkse Begroting. Dit is een bewuste keuze om de financiën ook op de lange termijn goed te houden. Ook voor andere posten in de Begroting halen wij niet structureel geld uit de reserves.

Investerings worden in bijna alle gevallen namelijk ooit vervangen. Het is afwachten of je dan voldoende geld in de reserves daarvoor hebt zitten. Door investeringen via kapitaallasten in je Begroting te verwerken heb je de vervanging financieel 'eeuwigdurend' geregeld.

Reserves & Voorzieningen

Verloop voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen. Het geld is niet vrij besteedbaar voor de gemeente. Het geld is bedoeld voor uitgaven die zeker gaan volgen en voor het afdekken van risico's. Het college kan zelfstandig over de voorzieningen beschikken.

In onderstaande standen is verwerkt:

- Alle besluitvorming tot en met raadsvergadering juli 2026;
- De voorliggende Begroting 2027.

Voorzieningen (per 31 december)	2026	2027	2028	2029	2030
Verplichtingen, verliezen en risico's					
Bouwgrondexploitatie	4.969	4.969	4.969	657	657
Opbouwen pensioenrechten wethouders	4.450	4.293	4.139	3.987	3.845
Strategische grondaankopen (voorziening)	1.126	1.126	1.126	1.126	1.126
Verlofsparen personeel	825	825	825	825	825
Wachtgeld voormalige bestuurders	0	0	0	0	0
WW-verplichtingen personeel	0	0	0	0	0
Egalisatie van onderhoud					
Onderhoud gebouwen	850	1.281	1.771	2.040	2.522
Onderhoud sport	598	412	488	536	527
Onderhoud wegen	2.436	1.868	1.329	1.007	952
Beklemden middelen van derden					
Afval	1.060	960	960	960	960
Gebiedsfonds	125	125	125	125	125
Herplant bomen en groen	110	110	110	110	110
IGP: Bakelse Plassen	305	214	194	134	50
Kwaliteitsimpuls landelijk gebied (RvR)	295	295	295	295	295
Transitiefonds	0	0	0	0	0
Parkeerfonds	98	98	98	98	98
Vervanging riolering	9.901	10.888	11.725	12.479	13.187
Waterberging	295	295	295	295	295
Totaal voorzieningen	27.443	27.759	28.449	24.674	25.574

In bijlage 15 zijn de doelen, wettelijke eisen en het gemeentelijk beleid verder omschreven.

Toelichting

De mutaties in deze Begroting zijn beperkt op het gebied van voorzieningen. De voorziening bouwgrondexploitatie loopt af. Dit komt de negatieve exploitatieplannen de komende jaren worden afgesloten. Dit heeft geen effect op het saldo van de Begroting. Voor die verwachte verliezen is namelijk de voorziening ingesteld.

Bij riolering sparen wij voor toekomstige uitgaven. Die voorziening groeit met afgerond tweeënhalve miljoen euro. Bij wegen zetten we de afgelopen jaren gespaarde bedragen juist grotendeels in.

Algemene dekkingsmiddelen

§4.8 Algemene dekkingsmiddelen

Gemeenten krijgen inkomsten die ze vrij mogen besteden, zoals geld uit belastingen of het gemeentefonds. Ook wel algemene dekkingsmiddelen genoemd. Dit geld is niet gekoppeld aan een specifieke taak of dienst, maar wordt elk jaar gebruikt om verschillende kosten te betalen.

Hoewel je hierover op meerdere plekken in de Begroting leest, zoals bij lokale heffingen of het gemeentefonds, verplicht het BBV dat er ook een apart overzicht komt. Dat helpt de gemeenteraad beter te begrijpen hoeveel geld beschikbaar is en hoe dit verdeeld wordt.

Algemeen dekkingsmiddel	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lokale heffingen						
OZB	10.362	10.698	11.178	11.592	12.013	12.443
Hondenbelasting	183	184	188	194	199	205
Toeristenbelasting	234	241	249	256	263	271
Precariobelasting	16	19	19	19	19	19
Gemeentefonds						
Algemene Uitkering (inclusief participatie, exclusief stelposten)	70.343	70.220	73.275	69.722	68.734	69.960
Overige						
Dividend BNG	114	55	99	99	99	99
Invorderingsopbrengsten BSOB	49	44	44	44	44	44
Totaal	81.301	81.461	85.052	81.926	81.371	83.041

Toelichting

De gemeente krijgt geld uit verschillende belastingen. De belangrijkste belasting hiervoor is de onroerendezaakbelasting (OZB), die mensen betalen voor hun huis of bedrijfspand. Dat geld is volledig vrij besteedbaar voor de gemeente. Ook toeristenbelasting en hondenbelasting vallen hieronder omdat de gemeente zelf mag bepalen waar ze dat geld aan uitgeeft. Precariobelasting is voor het gebruik maken van gemeentelijke gronden e.d. Bijvoorbeeld staanplaatsen en zendmasten.

Heffingen zoals die voor afval en riolering, zijn anders. Die mogen alleen gebruikt worden voor de kosten van respectievelijk het ophalen en verwerking van afval of het onderhoud van het riool. De gemeente mag daar dus geen ander doel voor kiezen. Daarom horen die heffingen niet bij het overzicht van geld dat vrij besteedbaar is.

Daarnaast ontvangt de gemeente jaarlijks geld via de Algemene uitkering uit het gemeentefonds dat is de grootste inkomstenpost. Er zijn ook Specifieke Uitkeringen (SpUk) van het Rijk, maar die zijn bedoeld voor specifieke doelen en vallen daarom buiten dit overzicht. De stelposten gemeentefonds zijn ook niet in dit overzicht opgenomen. Bijvoorbeeld een verwachte nabetaling van € 250.000 in 2027 voor het btw-compensatiefonds. Zie voor een overzicht van deze stelposten § 4.3 gemeentefonds.

Tot slot ontvangt de gemeente dividend van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), afhankelijk van de financiële resultaten. Er zijn daarnaast aandelen in Brabant Water, maar die leveren op dit moment geen dividend op. Invorderingsopbrengsten worden geïnd door de BSOB bij niet tijdig betalen belastingen (aanmaningen).

Prognosebalans

§4.9 Prognosebalans gemeente Gemert-Bakel

Op basis van de Begroting 2027 is een geschatte prognosebalans opgesteld. De cijfers zijn de standen per 31 december van dat jaar. 2025 is de werkelijke stand. Overige jaren betreffen schattingen.

Activa (in miljoenen €)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Immateriële vaste activa	2.718	2.535	2.352	2.169	1.986	1.803	1.620
Materiele vaste activa	91.014	98.942	109.742	118.665	129.640	218.812	226.248
Financiële vaste activa	19.256	17.876	16.496	15.116	13.736	12.356	10.976
Vlottende activa	41.914	42.257	44.100	43.100	42.100	41.100	40.100
Balanstotaal activa	154.902	161.610	172.690	179.050	187.462	274.071	278.944

Passiva (in miljoenen €)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal Eigen Vermogen	49.577	57.553	55.370	55.916	56.740	57.256	57.746
Totaal Voorzieningen	20.984	23.333	27.443	27.759	24.310	20.535	21.435
Totaal Langlopende schulden	68.194	61.452	70.477	75.975	87.012	176.880	180.363
Totaal Vlottende passiva	16.147	19.272	19.400	19.400	19.400	19.400	19.400
Balanstotaal passiva	154.902	161.610	172.690	179.050	187.462	274.071	278.944

Toelichting op de activa en passiva

Vanwege het investeringsprogramma van 147 miljoen euro neemt het bezit van de gemeente toe de komende jaren. Dat is te zien aan de balanspost "Materiele vaste activa".

Voor de financiering van het investeringsprogramma zal de gemeente voor een deel leningen moeten aantrekken. Met name vanaf 2029 vanwege alle investeringen in diverse onderwijsgebouwen. Daarom stijgen de schulden. Dat is te zien aan de balanspost "Langlopende schulden".

De voorziening (oud)-wethouderspensioenen zal in 2028 worden overdragen naar het ABP. Daar is in deze prognosebalans rekening mee gehouden.

Prognosebalans in vergelijking met werkelijke balans

De prognosebalans is een voorspelling. De afgelopen jaren zien we dat de werkelijke balans positiever uitpakt dan de prognosebalans. Dat heeft twee oorzaken gehad de afgelopen jaren.

Allereerst hebben we nu een aantal jaren achter de rug waarin gedurende het jaar grote meevallers vielen, met name uit achteraf toegekende Rijksmiddelen. Met deze meevallers is ons eigen vermogen versterkt en konden we bestaande leningen aflossen.

Daarnaast haalden we afgelopen jaren niet het geplande investeringsniveau. Hierdoor was het aantrekken van nieuwe leningen niet noodzakelijk en daalde de schulden van de gemeente.

Bijlagen Begroting 2027

Bijlage 1 Specificatie lokale heffingen

Bijlage 1: Specificatie lokale heffingen

↑ Tarieven

De tarieven hebben zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld.

Lokale heffing	2023	2024	2025	2026	2027
OZB woningen	0,125362%	0,122856%	0,121644%	0,111804%	NNB
OZB niet-woningen (eigenaren)	0,307802%	0,290069%	0,306997%	0,291974%	NNB
OZB niet-woningen (gebruikers)	0,219417%	0,199357%	0,212517%	0,204332%	NNB
Afvalstoffenheffing	€ 245	€ 251	€ 243	€ 259	€ 266
Rioolheffing	€ 210	€ 228	€ 245	€ 263	€ 284
Toeristenbelasting (overnachting)	€ 1,50	€ 1,55	€ 1,60	€ 1,65	€ 1,70
Hondenbelasting voor één hond	€ 61,65	€ 64,05	€ 65,45	€ 66,84	€ 68,76
BIZ horeca, detailhandel	€ 380	€ 380	€ 380	€ 430	€ 430
BIZ overige ondernemers	€ 280	€ 280	€ 280	€ 320	€ 320

NNB = nog niet bekend.

Alle opgenomen tarieven voor 2027 zijn indicatief. De gemeenteraad stelt deze tarieven vast in december 2026.

Bijlage 2 Specificatie risico's

Bijlage 2: Specificatie risico's

↑ In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is een overzicht opgenomen van de belangrijkste financiële risico's van de gemeente. In deze bijlage worden deze risico's toegelicht.

Risico	1. ↑ Projectrisico's bouwgrondexploitatie
Toelichting	De bouwgrondexploitatie kent drie projecten met een hoger risico • Smartpark Gemert, gezien de omvang van het verhaal op derden; • Keizersberg Elsendorp, gezien het hoge geïnvesteerde vermogen; • Bedrijventerrein Bolle Akker, fase II vanwege de lopende ruimtelijke procedure; Bij Smartpark Gemert zijn we afhankelijk van derden Dit plan kent vooral een marktrisico. Dat marktrisico zit hem in het ontvangen van de 'exploitatiebijdrage door derden' van afgerond € 4,7 miljoen. Deze exploitatiebijdrage is verschuldigd op het moment een omgevingsvergunning afgegeven wordt voor de gronden in het exploitatieplan. Er is echter geen tijdsverplichting voor het aanvragen van een omgevingsvergunning. Als we verwachten dat een omgevingsvergunning niet binnen tien jaar volgt moeten we de vorderingen op derden afboeken. Zo'n afwaardering is waarschijnlijk wel tijdelijk. De kavels hebben namelijk een economische waarde voor de ontwikkelaar. Ooit zal de omgevingsvergunning daarom wel worden aangevraagd. De kans wordt daarom op 10% ingeschat. Bij Keizersberg Elsendorp is het risico of je alle kavels verkocht krijgt Het risico voor dit plan bestaat met name uit renteverlies wanneer de verkoop van de kavels achterblijft ten opzichte van de prognose. Het plan bevat zestien woon-werkkavels. Geprognoseerd is dat alle kavels uiterlijk in 2029 verkocht zijn. Tot op heden is er één woon-werk kavel in het plan verkocht. Definitieve zekerheid is er echter pas op het moment de kavels daadwerkelijk worden afgenomen. Voor Bedrijventerrein Bolle Akker, fase II heeft de provincie een zienswijze ingediend bij de bestemmingsplanprocedure Voor de gronden van Bolle Akker, fase II is een bestemmingsplanprocedure gestart. Hier is door de provincie een zienswijze voor ingediend. Het risico bestaat hierdoor dat er geen bestemmingsplanwijziging komt. In dat geval dienen de gronden afgewaardeerd te worden naar de huidige bestemming 'Agrarisch'. De kans hierop wordt 75% geschat. Er is een garantstelling verleent voor het regionale bedrijventerrein In mei 2024 hebben de colleges van de Peelgemeenten positief besloten over het Convenant Regionaal Bedrijventerrein Brainport-Oost. In dit convenant is de intentie vastgelegd om de ontwikkeling van het Regionale Bedrijventerrein Brainport-Oost in een gezamenlijke samenwerking na te streven. Daarbij is per gemeente een garantstelling tot maximaal € 300.000 afgesproken in verband met de verwerving van onroerende goederen vanuit de Wvg-vestiging Varenschut/Lungendonk. Uit een recente actualisatie blijkt dat de grondexploitatie (grex) voor het Regionaal Bedrijventerrein Brainport-Oost (RBT) een tekort van € 19 miljoen vertoont, voornamelijk door gewijzigde economische omstandigheden en netcongestie. Hierdoor voldoet het project niet meer aan het raadskader (neutrale/positieve grex), waardoor het college de eerder voorgenomen Gemeenschappelijke Regeling (GR) op dit moment niet kan aangaan. Gezien het grote strategische belang, zoeken de zes betrokken gemeenten via bestuurlijk overleg met de Metropoolregio Eindhoven (MRE) naar mogelijkheden voor een financieel en organisatorisch verantwoorde doorstart. Daardoor wordt op dit moment geen beroep op gedaan de garantstelling.

Bijlage 2 Specificatie risico's

Kans	Hoge kans. Risicobedrag wordt zoals in de nota Grondbeleid 2023 bepaald op basis van project specifieke risico's. Dat bedraagt € 1.608.000. Het kans percentage wordt bepaald per risico. Daarnaast is er voor de garantstelling voor het regionale bedrijventerrein een bedrag van € 300.000 opgenomen.
Impact	€ 1.908.000 (incidenteel)

Risico 2. ↑ Decentralisatie taken Rijksoverheid

Toelichting In 2015 zijn drie decentralisaties ingevoerd. Het ging om de begeleiding/ dagbesteding uit de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ), de decentralisatie van de Jeugdzorg en invoering van de participatiewet.

Decentralisaties

Voor alle drie de decentralisaties betrof dat nieuwe taken en voor een deel onbekende doelgroepen. Voor de regelingen geldt dat zij zijn doorgevoerd met een efficiencykorting en dat een structurele verandering binnen het uitvoeringsstelsel vereist is. Om binnen de beschikbare budgetten te blijven, wordt de uitvoering van deze taken lokaal opgepakt waar het kan en regionaal waar het moet. Soberheid en sociale innovatie staan voorop, niettemin zijn er wettelijke grenzen aan de mate van soberheid waarmee een gemeente deze regelingen kan inrichten.

De zorgkosten zijn realistisch geraamd op basis van actuele prognoses waarbij rekening is gehouden met ontwikkelingen zoals prijsstijgingen, aanwas en er is gebruik gemaakt van het landelijk voorspelmodel Wmo.

Er blijven financiële risico's aanwezig omdat het veelal opneinde regelingen betreft van grote omvang.

Leerlingenvervoer

De kosten van leerlingenvervoer blijven altijd afhankelijk van het aantal leerlingen en is daarmee een opneinde regeling.

Risicoreserve Drie decentralisaties

Om te voorkomen dat de genoemde risico's de reguliere bedrijfsvoering onnodig belasten is de risicoreserve Drie decentralisaties ingericht. De reserve bedraagt op dit moment € 2.500.000. De reserve heeft daarmee zoals vastgelegd in de financiële kaders het maximale bedrag bereikt. Het betreft een reserve om incidentele tekorten op te vangen.

Kans	50%
Gevolg	€ 1.672.000 inschatting 10% begroting (decentralisaties zorgkosten, incidenteel); € 76.000 inschatting 10% begroting (leerlingenvervoer, structureel).
Impact	€ 836.000 (decentralisaties zorgkosten, incidenteel); € 38.000 (leerlingenvervoer, structureel).

Bijlage 2 Specificatie risico's

Risico	3. ↑ Stijgende bouwkosten
Toelichting	De gemeente heeft investeringen gepland voor de komende jaren. Deze zijn terug te vinden in de paragraaf Investerings. Door de ontwikkeling van prijsstijgingen in materiaal en bouwkosten is het mogelijk dat niet altijd binnen de begrote bedragen gewerkt kan worden. Dit is afhankelijk van diverse factoren. Is voor een project de aanbesteding al voltooid? Welke afspraken zijn gemaakt in de aanbesteding? Hoe zijn contracten opgesteld? Et cetera. Voor de komende vier jaar staat in de investeringsparagraaf dat er voor een afgerond bedrag van 147 miljoen euro zal worden geïnvesteerd. Als de kosten 10% hoger uit zouden vallen geeft dit structureel € 730.000 extra kapitaallasten per jaar. In de Begroting 2027 is rekening gehouden met indexeringen voor de bouwkosten, daarom is de kans ingeschaald op 50%.
Kans	50%
Gevolg	€ 730.000 (inschatting)
Impact	€ 365.000 (structureel)
Risico	4. ↑ Gemeentefonds regulier
Toelichting	In Nederland lopen belastingen grotendeels centraal via het Rijk. Gemeenten kunnen hun kosten daarom maar beperkt dekken uit lokale belastingen. Gemeenten dekken ongeveer 70% van hun kosten uit de inkomsten gemeentefonds. Dat maakt dat gemeenten sterk afhankelijk zijn van het Rijk. Ingroeipad herverdeling gemeentefonds In 2023 is het gemeentefonds opnieuw verdeeld. De totale hoeveelheid geld bleef hetzelfde, maar de verdeling tussen gemeenten veranderde. Gemert-Bakel was daarbij voordeelgemeente met € 67,50 extra per inwoner, dit is landelijk begrensd op € 37,50. Het ingroeipad is vanwege een vervolgonderzoek bevroren op het niveau van 2026. Voor het jaar 2027 is bij de meicirculaire 2026 besloten het huidige ingroeipad te handhaven op € 37,50, conform het jaar 2025 en 2026, en geen indexatie toe te passen. Uiterlijk op Prinsjesdag (15 september 2026) wordt bekend hoe met de indexatie van het ingroeipad om te gaan voor het jaar 2028. De volgende stap in het ingroeipad is nu voorzien per 1 januari 2029. Geen geld in het vooruitzicht vanuit het Rijk voor het dichten van de 'ravijnjaren' Vanaf 2028 worden gemeenten gekort in het gemeentefonds, ook wel 'ravijnjaren' genoemd. Dat tekort hebben we al verwerkt in onze begroting. Er is geen enkele indicatie dat dit gat op korte termijn wordt gedicht door het Rijk. Verdeling gemeentefonds gaat via maatstaven Het gemeentefonds verdeelt geld over gemeenten op basis van twee uitgangspunten. Het moet aansluiten bij de kosten die een gemeente maakt. Anderzijds moet het Rijk via de verdeling niet teveel invloed hebben op lokaal beleid. De verdeling gebeurt via maatstaven, bijvoorbeeld het aantal inwoners, de sociale structuur en of een gemeente een regionale centrumfunctie heeft. Elke maatstaf heeft een vast gewicht. De gegevens die bij die maatstaven horen veranderen continu, zoals het inwonersaantal. Bij elke nieuwe circulaire worden die cijfers opnieuw bekeken, waardoor de verdeling per gemeente telkens kan verschillen. Afronding van de maatstaf huishoudens lage inkomens met drempel Eén van de maatstaven waarmee de algemene uitkering wordt berekend is de

Bijlage 2 Specificatie risico's

maatstaf huishoudens met een laag inkomen. Het Rijk rond dit af op honderdtallen. Afronding naar onderen of boven heeft een effect van € 500.000 meer of minder in de algemene uitkering. Om deze maatstaf stabiel te maken heeft het ministerie besloten om vanaf 2026 over te stappen naar een driejarig gemiddelde.

Kans	50%
Gevolg	€ 700.000 > 1% van de totaalinkomsten van € 69.951.000 jaar 2026 uit de meicirculaire 2026.
Impact	€ 350.000 (structureel, regulier)

Risico 5. ↑ Rentestijging

Toelichting Van extreem lage rentepercentages zoals enkele jaren geleden is geen sprake meer. Het huidige rentepercentage fluctueert tussen de 3,6% voor vijf jaar en 4% bij 50 jaar. Bij het daadwerkelijk opvragen van offertes komt het percentage nog een- of tweetienden lager uit is de ervaring.

In de Begroting 2027 wordt voor de berekening van rentelasten voor nieuwe investeringen, uitgegaan van een rente van 3,75%.

De gemeente heeft een flink investeringsprogramma gepland staan voor de komende vier jaar van afgerond 147 miljoen euro. Als de rente boven de 3,75% stijgt, raakt dit onze begroting. De kapitaallasten (rente en afschrijving) van investeringen gaan in dat geval stijgen. Bij riool wordt dat verwerkt in de tarieven. Bij de overige investeringen geeft dat structurele hogere kosten in de begroting.

Kans	50%
Gevolg	€ 600.000 (inschatting) bij stijging van 0,5%
Impact	€ 300.000 (structureel)

Risico 6. ↑ Golfbaan

Toelichting De gemeente heeft de gronden van de golfbaan in bezit en is voor de exploitatie van de baan een erfpachtovereenkomst aangegaan met de beheerstichting Golfbaan Stippelberg. Daarnaast heeft de gemeente een hypothecaire geldlening verstrekt aan de beheerstichting voor het clubhuis.

Het totale geïnvesteerde vermogen van de gemeente is afgerond twaalfeneenhalf miljoen euro. Het risico bestaat dat de waarde van de gemeentelijke bezittingen in waarde dalen als de golfbaan structureel verliezen maakt door bijvoorbeeld dalende ledenaantallen of wanneer ze minder greenfee verkopen. In dat geval vermindert ook de inbaarheid van de erfpacht, hypotheek, boeterente en betalingsachterstanden tot en met 2014.

De golfbaan heeft een verzoek gedaan tot het aanpassen van deze overeenkomst en de hypotheekovereenkomst om de positieve financiële lijn van afgelopen jaren bestendig te kunnen doorzetten. Dit heeft geleid tot een voorstel vanuit de gemeente in april 2024. Dit voorstel is door de golfbaan afgewezen. Daarna is een beroep gedaan op artikel zes van de erfpachtovereenkomst. Deze schrijft voor dat in dat geval een deskundige of groep van deskundigen de jaarlijkse erfpacht bepalen. Deze commissie gaat eind oktober 2026 uitspraak doen. Het raadsbesluit van april 2024 gaf een nadeel van € 78.000 per jaar en dit bedrag is toen structureel ingeboekt in de Begroting.

Bijlage 2 Specificatie risico's

Het genoemde structurele risicobedrag van € 50.000 is het risico voor de gemeente op een verlaging van de erfpacht bovenop deze € 78.000 of het noodzakelijk moeten verstrekken van een exploitatiesubsidie.

Kans	50%
Gevolg	€ 100.000
Impact	€ 50.000 structureel

Risico 7. ↑ (voormalige) wethouders pensioenen

Toelichting

Gemeenten zijn verplicht om op hun balans aan te geven hoeveel pensioen zij moeten uitbetalen aan voormalige en huidige wethouders. Dit komt doordat wethouders niet zijn aangesloten bij een landelijke pensioenregeling, zoals ambtenaren dat wel zijn. Elke gemeente moet daarom zelf zorgen voor hun pensioenvoorziening. Wanneer een wethouder vertrekt en een nieuwe baan krijgt, kan hij of zij vragen om het opgebouwde pensioen mee te nemen naar het nieuwe pensioenfonds. Dat betekent dat de gemeente op dat moment het bedrag moet overdragen. Dit soort overdrachten moet ook zichtbaar zijn op de balans van de gemeente.

De gemeente dient over een toereikende voorziening te beschikken voor de op dat moment al opgebouwde pensioenverplichtingen van de Algemene pensioen- en uitkeringswet politieke ambtsdragers (APPA). De hoogte van de voorziening is gelijk aan de aanspraken.

Andere systematiek in verband met Wet toekomst pensioenen

Het Ministerie van BZK gaat de pensioenen van de wethouders onder brengen bij het pensioenfonds voor overheid en onderwijs, beter bekend als ABP.

Per 1-1-2028 worden de pensioenen dan vanuit het ABP ingevaren in het nieuwe pensioenstelsel WTP. De overgang naar een ABP-pensioen heeft gevolgen. Of dit voordelig of nadelig uitpakt is nu nog onbekend. De voorziening is nu toereikend en berekend op basis van de actuariële waarde berekeningen opgemaakt door Visma (BZK methode) en verhoogd met de dekkingsgraad van het ABP (dec. 2025). Er is nu geen inschatting te maken van het verschil tussen de waardering in de jaarrekening per 31-12-2025 en het bedrag wat per 31-12-2027 moet worden overgedragen aan het ABP. Vanaf 2026 gaan we de inschatting maken op basis van een jaarverslag dat wordt uitgebracht door onze berekenaar Visma Idella per 31 december 2026. Het jaarverslag is gebaseerd op de WTP (Wet Toekomst Pensioenen) en de overdracht van de APPA-pensioenen naar ABP.

Kans	50%
Gevolg	€ 245.000 -> het jaarlijkse bedrag van de pensioenverplichtingen
Impact	€ 123.000 (structureel)

Bijlage 2 Specificatie risico's

8. ↑ Informatiebeveiliging en datalekken	
Risico	Datalekken
Toelichting	Op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) geldt een meldplicht in geval van een datalek. Bij een datalek gaat het om toegang tot of vernietiging, wijziging of vrijkomen van persoonsgegevens zonder dat dit de bedoeling is. Of zonder dat dit wettelijk is toegestaan. De meldplicht houdt in dat uiterlijk binnen 72 uur, de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) op de hoogte moet worden gesteld van een datalek dat waarschijnlijk een risico oplevert voor de rechten en vrijheden van betrokkenen (de mensen van wie de persoonsgegevens zijn gelekt). En soms moet het datalek ook gemeld worden aan die betrokkenen. Alle meldenswaardige datalekken die onder verantwoordelijkheid van de gemeente vallen dienen gemeld te worden. Dat kunnen dus ook datalekken zijn van gemeenschappelijke regelingen of ICT-bedrijven. Onder de AVG kan de AP boetes opleggen tot €20 miljoen of 4% van de jaarlijkse wereldwijde omzet per overtreding. Tot op heden zijn dergelijke boetes door de AP slechts in enkele gevallen opgelegd, daarom is het moeilijk een inschatting te maken hoe groot de kans is van een boete. Door de aangestelde Functionaris Gegevensbescherming en Privacy Officer wordt de organisatie actief gewezen op naleving van de privacyregels en de eventuele gevolgen als daaraan niet wordt voldaan. Hierdoor wordt het risicobewustzijn van de organisatie verder vergroot. Informatiebeveiliging Ook alle andere informatie die valt onder het beheer van de gemeente moet goed beschermd worden. Informatie is één van de voornaamste bedrijfsmiddelen van de gemeente. Het gevaar van cyberaanvallen is altijd aanwezig. Het verlies van gegevens, uitval van ICT, of het door onbevoegden kennismaken of manipuleren van bepaalde informatie kan ernstige gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering en daardoor leiden tot (hoge) kosten. Ook kan het leiden tot imagoschade.
Kans	50%
Gevolg	€ 1.250.000
Impact	€ 625.000
9. ↑ Verbonden partijen	
Toelichting	De gemeente is financieel gebonden aan de verbonden partijen. Dit brengt risico's met zich mee. Bijvoorbeeld op het moment dat een dergelijke partij verliezen lijdt of fors moet inkrimpen. Gemeenten zijn achtervang voor deze risico's. Verbonden partijen hebben in de meeste gevallen zelf weerstandsvermogen. Hiermee worden de risico's grotendeels afgedekt. De Begrotingen 2027 van de verbonden partijen geven het volgende beeld: • Senzer nodig € 9.470.000, aanwezig € 9.571.000; • GR Peelgemeenten nodig € 603.000, aanwezig € 600.000; • GGD nodig € 2.400.000, aanwezig € 2.327.000; • MRE nodig € 1.200.000, aanwezig € 1.450.000; • ODZOB, nodig € 1.500.000, aanwezig € 2.000.000; • VRBZO, nodig € 4.500.000, aanwezig € 650.000; • BSOB, nodig € 300.000 (schatting), aanwezig € 68.000. Verbonden partijen zonder aanwezig weerstandsvermogen • Blink, risico's worden afgedekt met de voorziening afval; • Beheerstichting Golfbaan Stippelberg.

Bijlage 2 Specificatie risico's

Door de goede resultaten in 2025 zien we als algemene trend dat het eigen vermogen van gemeenschappelijke regelingen groeit en ze daardoor beter in staat zijn eigen risico's af te dekken. Maar niet iedere gemeenschappelijke regeling heeft dus afdoende weerstandsvermogen. De gemeente staat daar bij 'garant' voor haar aandeel via de verdeelsleutel binnen die gemeenschappelijke regeling. Voor Gemert-Bakel komt dat neer op € 151.000 aan restrisico's. Dit is als risicobedrag opgenomen in het gemeentelijke weerstandsvermogen. Het grootste gedeelte van dit risicobedrag heeft betrekking op het weerstandsvermogen van de VRBZO. Het risico golfbaan is apart toegelicht in deze paragraaf.

Een algemeen risico bij gemeenschappelijke regelingen is dat je gebonden bent aan de collectieve besluitvorming binnen zo'n regeling. Bijvoorbeeld een besluit tot aanpassing van de verdeelsleutel tussen deelnemers. Dat kan voor Gemert-Bakel dan (structureel) positief of negatief uitvallen.

Gevolg	€ 151.000
Kans	25%
Impact	€ 38.000 (incidenteel)

Risico	10. ↑ Verstrekte geldleningen en hypotheek

Toelichting	De gemeente heeft in het verleden leningen verstrekt aan een zorginstelling, werknemers, ondernemers, starters op de woningmarkt en verschillende stichtingen en verenigingen. Als financier loopt de gemeente hierover risico's. De gemeente heeft per 31 december 2026 ongeveer € 16,84 miljoen aan leningen uitstaan. Bij de gevolgbepaling is het risico op 1% van de uitstaande leningen gesteld, met een kans van 50% dat het risico van niet aflossen zich voordoet.

Gevolg	50%
Kans	€ 168.000 -> 1% van de uitstaande leningen
Impact	€ 84.000 (incidenteel)

Bijlage 2 Specificatie risico's

↑ Overige en vervallen risico's

Risico	↑ MACE
Toelichting	MACE heeft in 2014 aangekondigd bij de gemeente een aansprakelijkheidsstelling van zes miljoen euro te willen indienen. In juli 2014 heeft de gemeente de aansprakelijkheidsstelling afgewezen. In september 2016 heeft MACE schriftelijk laten weten dat ze de aansprakelijkheidsstelling onverkort handhaven. In september 2021 is weer zo'n brief van MACE ontvangen. Wij wachten hun verdere reactie af.
↑ Omgevingswet welke op 1 januari 2024 in werking is getreden	
Toelichting	bestemmingsplannen hebben afgerond en tegelijkertijd het tijdelijk omgevingsplan wijzigen voor nieuwe gebiedsontwikkelingen. Daarnaast zijn we volop bezig met de transitie naar één nieuw omgevingsplan. Hiervoor hebben we ondersteuning gekregen van een externe partij omdat het een enorme opgave is, die veel capaciteit en kennis vraagt. Het is inmiddels technisch wel mogelijk om dagelijks meerdere besluiten te publiceren. Nu wordt onderzocht of dat ook juridisch is toegestaan. Gemeenten hebben tot 2032 de tijd gekregen om het definitieve omgevingsplan vast te laten stellen door de raad.
<i>Heffing van milieuleges</i>	
Voor vergunningaanvragen van milieubelastende activiteiten mogen sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1-1-2024 milieuleges worden geheven. Tot op heden is hier echter niets van gerealiseerd, met name vanwege de invloed van de stikstofproblematiek op de vergunningverlening. Omdat deze situatie nog niet is opgelost zijn er in 2026 geen inkomsten uit milieuleges gekomen.	
↑ Vervallen risico's	
Toelichting	In de Begroting 2027 zijn ten opzichte van de vorige Begroting 2026 geen risico's komen te vervallen

Bijlage 3 Specificatie onderhoud kapitaalgoederen

Bijlage 3: Specificatie onderhoud kapitaalgoederen

Beschrijving per categorie

↑ De kapitaalgoederen vindt u hieronder per beheerplan weergegeven.

Beheerplan	↑ Riool en water
Beleidskader	Gemeentelijk watertakenplan 2019-2023 (verlengd tot en met 2026)
Actualisatie beheerplan	Beheerplan Riolering: december 2026
Toelichting	Aanleg en beheer van riolering zijn gemeentelijke taken. Met het Gemeentelijk Watertakenplan 2019-2023 (GWTP) gaf de gemeente invulling aan de verplichting tot het hebben van een actueel gemeentelijk rioleringsplan (GRP), waarin de zorg voor afval-, hemel- en grondwater is opgenomen. Het Gemeentelijk watertakenplan is op 13 december 2018 door de gemeenteraad vastgesteld en is een samenvoeging van het oorspronkelijke waterplan en het verbreed gemeentelijk rioleringsplan. Op 14 december 2023 is het GWTP 2019-2023 verlengd met twee jaar tot en met 2025 en het is bij de begroting van 2026 met nog een jaar verlengd. Vanaf 1 januari 2024 is met de invoering van de Omgevingswet de verplichting tot het opstellen van een Gemeentelijk Rioleringsplan vervallen. Beleid en regels worden geborgd in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Daarnaast kan de gemeente facultatief een Water- en Rioleringsprogramma opstellen. In het Gemeentelijk Watertakenplan 2019-2023 is weergegeven hoe we de rioleringstaak in de planperiode wordt vormgegeven. Hierbij houden we rekening met de gevolgen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Wet gemeentelijke watertaken (Wgw), welke (deels) is opgegaan in de Omgevingswet. In het bijbehorende kostendekkingsplan staat hoe we alle kosten door middel van een rioolheffing dekken. De totale riolering houden we in stand met klein en groot onderhoud. Beheer Op grote lijnen is de leeftijd van riolering bepalend voor de vervanging van riolering. Riolering gaat tussen de 60 en 80 jaar mee. De eerste vervangingspiek ligt vanaf 2030. Om een zo goed mogelijk inzicht te krijgen in de kwaliteit van de riolering, worden er jaarlijks camera-inspecties uitgevoerd. De inspectiecyclus is 10 jaar. Op basis hiervan passen wij het theoretische vervangingsplan van de riolering aan, in combinatie met maatregelen in het wegbeheer. Riolering is één van de belangrijkste kostendragers voor reconstructies. Naast vervanging kijken we jaarlijks op basis van de uitgevoerde inspectie naar het planmatig onderhoud. Uitvoering beheerplan Binnen het beschikbare budget in de Begroting voeren we noodzakelijke herstelmaatregelen uit. Andere onderhoudsmaatregelen die we jaarlijks uitvoeren zijn onder andere: kolken zuigen, het reinigen van gemalen en

Bijlage 3 Specificatie onderhoud kapitaalgoederen

drainage, rioolinspectie, het maaien van wadi's en sloten (waterafvoer, drainage en infiltratie) en onderhoud van hoofdgemalen, randvoorzieningen en mechanische riolering.

Meten en monitoren

Om beter inzicht te krijgen in het functioneren van het grondwatersysteem hebben we in 2022 een basismetnet ingericht. Bij het beheer van het grondwater-metnet worden we ondersteund door het waterschap Aa en Maas en Brabant Water.

Portefeuille

Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

Achterstallig onderhoud

Geen

Verloop voorziening	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
In	782	1.185	697	987	837	754	708
Uit	0	0	0	0	0	0	0
Stand voorziening einde jaar	7.237	8.019	9.204	9.901	10.888	11.725	13.187

Verklaring verloop

De jaarlijkse storting is afhankelijk van het verschil tussen uitgaven en inkomsten dat jaar. Dit kan fluctueren. Bij riool sparen we voor investeringen in de toekomst. Verloop voorziening wijzigt vanuit het in december 2026 vast te stellen het beheerplan Riolering.

Beheerplan ↑ Wegen

Beleidskader Beleidsplan 2018-2027, Wegenbeheerplan 2024-2027

Actualisatie beheerplan 2027

Toelichting In september 2024 heeft de gemeenteraad het herijkte Wegenbeheerplan 2024-2027 vastgesteld. Hiermee voldoet de gemeente binnen de planperiode aan de richtlijnen van de provincie voor goed beheer. Als kwaliteitsniveau voor de wegen en fietspaden is 'basis' (B) afgesproken. Voor voetpaden en centra is kwaliteitsniveau A 'hoog' vastgesteld, rekening houdend met het feit dat we ouder worden en langer thuis blijven wonen.

Naast het in stand houden van de openbare ruimte wordt gekeken naar verbetering van toekomstig gebruik, klimaat en beleving. Projecten worden zoveel mogelijk gebiedsgericht en integraal met andere vakdisciplines aangepakt.

Portefeuille

Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

Achterstallig onderhoud

Bij de inspectie in 2024 werd 13,5% van onze wegen aangeduid met kwaliteitsniveau D. Bij een aandeel wegen op niveau D dreigt kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties.

Bijlage 3 Specificatie onderhoud kapitaalgoederen

Naar aanleiding hiervan heeft de gemeente het onderhoud afgelopen jaren geïntensiveerd en aanvullende middelen beschikbaar gesteld. Dit heeft ertoe geleid dat het aandeel wegen met kwaliteitsniveau D bij de recente inspectie in 2026 behoorlijk is gedaald, naar 6,6%.

Verloop voorziening		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	In	945	945	945	945	945	945	945
	Uit	752	813	1.558	1.513	1.484	1.268	1.000
Stand voorziening einde jaar		2.917	3.049	2.436	1.868	1.329	1.007	952

Verklaring verloop

De storting is bij raadsbesluit in september 2024 op basis van de financiële herijking wegenbeheerplan vastgesteld op € 945.000 per jaar.

Beheerplan	↑ Sportparken
Beleidskader	Beheerplan sportparken 2025
Actualisatie beheerplan	2029
Toelichting	In de Begroting is in de exploitatierekening gehouden met een realisatie op de SpUK-subsidies van 75%. De sportgebouwen maken geen onderdeel uit van dit beheerplan maar van het Beheerplan gebouwen.
Portefeuille	Economie, Duurzaamheid & Openbaar beheer

Achterstallig onderhoud

Geen

Verloop voorziening		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	In	97	97	122	122	122	122	122
	Uit	143	71	132	308	46	74	131
Stand voorziening einde jaar		582	608	598	412	488	536	528

Verklaring verloop

De storting is gebaseerd op het actuele Beheerplan Sportparken 2025. Naast deze onderhoudskosten zijn er kosten voor vervangingsinvesteringen. Daarvoor staan stelposten voor afschrijving en rente in de Begroting opgenomen. Dat loopt niet via de voorziening.

Bijlage 3 Specificatie onderhoud kapitaalgoederen

Beheerplan		↑ Gebouwen						
Beleidskader	Beleidsplan gebouwen 2017, Meerjarig onderhoudsplan gebouwen 2026 Routekaart Duurzaam Maatschappelijk vastgoed							
Actualisatie beheerplan	2030							
Toelichting	De gebouwen in de gemeente Gemert-Bakel worden meestal intensief gebruikt. Het is van belang dat gebouwen hun functionele kwaliteit behouden en blijvend voldoen aan de behoefte van de gebruiker. Het Meerjarig Onderhoudsplan Gebouwen 2026 is vastgesteld om het onderhoud aan gebouwen inzichtelijk te maken, inclusief de financiële consequenties die dit onderhoud met zich meebrengt en de daaraan verbonden uitvoeringsplanning. Het onderhoudsplan is een nadere uitwerking van de “Beleidsnota Gebouwen 2017” (vastgesteld op 20 april 2017) waarin een vertaalslag wordt gemaakt van wetgeving, regelgeving en beleid naar operationeel beheer van de gebouwen. De in het beheerplan opgenomen onderhoudsmaatregelen en renovaties van de gebouwen zijn noodzakelijk om de kwaliteit en veiligheid te waarborgen. In april 2023 heeft de gemeenteraad de Routekaart Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed vastgesteld. De middelen hiervoor zijn opgenomen in de Begroting. Hiermee worden de gemeentelijke panden verduurzaamd.							
Portefeuille	Zorg, Welzijn & Onderwijs							
Achterstallig onderhoud								
Geen. Wij hebben op dit moment geen gebouwen in conditie 5 (slecht) of conditie 6 (zeer slecht).								
Wel is bij een aantal panden onderhoud uitgesteld in afwachting van besluitvorming over de toekomst van die betreffende locatie(s). Uitgangspunt is dat bij uitstel van bepaald onderhoud de veiligheid voor de gebruikers niet in gevaar komt.								
Verloop voorziening		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	In	603	281	665	665	665	665	661
	Uit	273	255	989	233	175	396	180
Stand voorziening einde jaar		1.147	1.173	849	1.281	1.771	2.040	2.522
Verklaring verloop		Vanaf 2026 is de reguliere storting verhoogd van € 281.000 naar € 665.000 vanwege het nieuwe beheerplan Gebouwen. In 2024 heeft er een eenmalige bijstorting van € 322.000 plaatsgevonden.						
		Voor de Routekaart Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed zijn kapitaallasten opgenomen in deze Begroting, die investeringen verlopen niet via deze voorziening.						

Bijlage 3 Specificatie onderhoud kapitaalgoederen

Beheerplan ↑ Spelen	
Beleidskader	Beleidsplan Speel- en beweegvriendelijke ruimte 2024-2033
Actualisatie beheerplan	2027
Toelichting	Het beheerplan speel- en beweegvriendelijke ruimte dat op 6 juli 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld is gericht op het versterken van centrale plekken om ruimte te bieden voor bewegen, ontmoeten, spelen en sporten middels extra investeringen. Hiermee kunnen meer speel- en sportvarianten op één centrale plek gerealiseerd worden en kan er beter worden ingespeeld op de wensen vanuit de wijk zoals 'grotere' toestellen om in te spelen, meer ruimte om te sporten of te verblijven om zo andere kinderen en ouders te ontmoeten. De hierbij behorende onderhouds- en renovatiebehoefte zijn meegenomen in de begroting. Er is geen voorziening groot onderhoud.
Portefeuille	Wonen & Levendige Dorpscentra
Achterstallig onderhoud	
Geen	

Beheerplan ↑ Groen	
Beleidskader	Groenbeleidsplan in 2024, Groenbeheerplan in 2025
Actualisatie beheerplan	2029
Toelichting	Het gewenste kwaliteitsniveau is B. Controle hierop vindt plaats via een beeldschouw op onderhoud. Met het huidige budget kan aan dit niveau voldaan worden. Vanuit het beleidsplan is er voor periode 2025 tot en met 2027 een impuls voor het vergroenen opgenomen van € 32.000 per jaar. Het groenstructuur en beleidsplan is op 5 februari 2024 vastgesteld.
Portefeuille	Wonen & Levendige Dorpscentra
Achterstallig onderhoud	
Geen	

Bijlage 3 Specificatie onderhoud kapitaalgoederen

Beheerplan ↑ Openbare verlichting	
Beleidskader	Beleidsplan Openbare Verlichting 2020-2028, Beheerplan 2026-2029
Actualisatie beheerplan	2029
Toelichting	Voor de komende vier jaar is er, samen met de gemeente Laarbeek, een raamovereenkomst afgesloten. In deze raamovereenkomst is zowel het beheer en onderhoud als ook het projectmatig vervangen van de openbare verlichting opgenomen. In het beheerplan 2026-2029 is op basis van de arealen het benodigde onderhoudsbudget én vervangingsbudget opgenomen.
Portefeuille	Wonen & Levendige Dorpscentra
Achterstallig onderhoud	
Geen	

Beheerplan ↑ Bomen	
Beleidskader	Beleids- en beheerplan 'Bomen geven karakter' 2025
Actualisatie beheerplan	2036
Toelichting	In 2025 is het Bomenplan vastgesteld. Met het nieuwe bomenbeleid wordt beoogd een antwoord te bieden aan de uitdagingen van de huidige tijd. Met het nieuwe beleidsplan wordt een toekomstbestendig plan voorgelegd, dat zich richt op het behouden en versterken van de waarden van bomen, het creëren van kansen voor duurzame groei, en het bieden van voldoende aandacht voor de hedendaagse uitdagingen op het gebied van bomen en hun beheer. Het Bomenplan bestaat uit twee delen. Het eerste deel betreft het beleid en het tweede het beheer van de gemeentebomen. Het beheerplan beschrijft de manier waarop wij onze bomen beheren, onderhouden en vervangen. Het volgt uit de eerder in het bomenbeleidsplan opgenomen doelstellingen over beheer van de gemeentelijke bomen. Vanaf 2026 is structureel € 102.000 extra opgenomen voor onderhoud bomen op basis van het op 25 september 2025 vastgestelde Bomenplan.
Portefeuille	Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën
Achterstallig onderhoud	
Geen	

Bijlage 4 Specificatie incidentele baten en lasten

Bijlage 4: Specificatie incidentele baten en lasten

↑ Je mag geen structurele kosten dekken met incidentele inkomsten.

De gemeenteraad heeft de wettelijke taak een Begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. De structurele baten en lasten omvatten het overgrote deel van de Begroting. Wordt de Begroting in alle jaren sluitend gemaakt met incidentele voordelen dan vormt dat een belangrijk risico voor de langere termijn. Als de incidentele voordelen eindigen heb je geen dekking meer voor de structurele uitgaven.

Deze bijlage is met name bedoeld voor de provincie. In hun rol als toezichthouder op de gemeentelijke financiën toetsen zij of een Begroting structureel in evenwicht is. Daarom vraagt de provincie om alle incidentele baten en lasten in detail toe te lichten. Dat doen we in deze bijlage.

Wat zijn incidentele en structurele baten/lasten

Worden uitgaven of inkomsten vier jaar geraamd dan zijn ze in principe structureel. Alleen heeft de wetgever daarin een aantal uitzonderingen gemaakt. Deze uitzonderingen zijn hieronder beschreven.

Stelregel: Incidenteel = raming van één tot drie jaar. Structureel = raming van vier jaar.

Uitzonderingen	Incidenteel saldo	Structureel saldo
Verkopen bezit zoals gronden en gebouwen	X	
Onttrekkingen aan reserves voor uitgaven	X	
Eenmalige ontvangsten gemeentefonds		X
Eenmalige uitgave voor wettelijke verplichting		X
Verplichte eenmalige uitgave op basis verordening		X
Intensivering van bestaand beleid		X
Eenmalig inhalen achterstallig onderhoud		X
Intentie om uitgave structureel te maken (zoals pilot)		X

Structureel saldo Begroting 2027

Het structurele saldo is als volgt opgebouwd.

Begrotingsjaar	2027	2029	2029	2030
Incidenteel saldo Begroting 2027	192V	1.990N	2.115N	5.934N
Incidentele lasten	2.343	639	1.316	228
Incidentele baten	1.772	990	1.533	384
Incidentele lasten grondexploitatie (neutraal)	5.103	4.776	8.985	4.477
Incidentele baten grondexploitatie (neutraal)	5.103	4.776	8.985	4.477
Structureel saldo Begroting 2027	763V	2.341N	2.332N	6.090N

In 2021 is gezamenlijk door de provincies een handreiking verduidelijkend structurele en incidentele baten en lasten gepubliceerd. Deze handreiking is gebruikt bij deze Begroting.

Ondergrens

Het BBV stelt dat er een ondergrens moet zijn bij de beoordeling van begrotingsposten of deze incidenteel of structureel zijn. Dit om lange lijsten te voorkomen. In de Financiële verordening is deze grens op € 10.000 gesteld.

Bijlage 4 Specificatie incidentele baten en lasten

↑Onderbouwing incidentele baten en lasten

In de Begroting 2027 zijn de volgende incidentele lasten opgenomen.

	2027	2028	2029	2030	Bron
Incidentele lasten					
Promotie en citymarketing	20	0	0	0	2 ^e financiële rapportage 2025
Bijdrage Knoop XL	39	39	228	228	Begroting 2026
IHP Sport en Bewegen	45	0	0	0	Begroting 2027
Beethoven Wonen VEX-regeling	1.523	600	1.088	0	Kadernota 2027
Incidentele implementatiekosten ICT	706	0	0	0	Kadernota 2027
Tijdelijke expositieruimte	10	0	0	0	Kadernota 2027
Totaal incidentele lasten	2.343	639	1.316	228	

In de Begroting 2027 zijn de volgende incidentele baten opgenomen.

	2027	2028	2029	2030	Bron
Incidentele baten					
Verkoop gronden	56	56	56	56	Vast item
Opbrengsten zandwinning	100	100	100	100	Begroting 2020
VEX Beethoven	1.142	450	816	0	Kadernota 2027
Realisatiestimulans woningbouw	381	250	272	0	Kadernota 2027
Onttrekking Reserve Automatisering	25	15	0	0	Begroting 2022
Onttrekking Reserve Overheveling	29	80	61	0	2 ^e fin rap 2025/Raadsbesluit
Onttrekking Reserve Mobiliteit	39	39	228	228	Begroting 2026
Totaal incidentele baten	1.772	990	1.533	384	

Toelichting incidentele lasten en baten per post voor de provincie als toezichthouder

Hieronder de verplichte toelichting. Deze is bedoeld voor de provincie die als financieel toezichthouder de incidentele baten en lasten dan kan beoordelen op juiste toepassing van de regelgeving.

Zoals op de vorige pagina gemeld nemen wij onze grondexploitaties altijd neutraal op in de Begroting. Daarom wordt dit verder niet meer toegelicht.

Promotie en citymarketing

Bij de 2^e financiële rapportage 2025 € 20.000 overgeheveld naar 2027 voor incidentele promotie en citymarketing.

Bijdrage Knoop XL

Knoop XL is het gebied rondom NS station Eindhoven Centraal. Overeengekomen is dat de regiogemeenten hierin ook een bijdrage doen. Daarvoor is een betaalschema opgenomen. Gezien het eindige karakter van deze uitgave zien we het als incidenteel.

IHP Sport en Bewegen

Een IHP sport en bewegen is strategisch langetermijnplan van een gemeente voor de ontwikkeling en renovatie van al haar sport- en beweegvoorzieningen. In het coalitieakkoord is de wens uitgesproken om meer structuur aan te brengen in de planning en duidelijke afspraken te maken over de volgorde waarin accommodaties voor groot onderhoud in aanmerking komen. Een dergelijk IHP is niet wettelijk verplicht of verplicht op basis van een eigen verordening. Daarom aangemerkt als incidenteel.

Bijlage 4 Specificatie incidentele baten en lasten

Beethoven Wonen VEX-regeling (lasten)

De Financiële Bijdrage Woningbouwversnelling Beethoven Vastgoed Exploitatie Metropoolregio Eindhoven (VEX) biedt een financiële bijdrage voor woningbouwprojecten met een onrendabele top in de vastgoedexploitatie. Deze bijdrage verstrekken we door aan Goed Wonen Gemert. Voor de gemeentelijke begroting is er geen financieel effect. Deze uitgave is aangemerkt als incidenteel.

Implementatiekosten ICT

Voor vervanging van systemen dienen implementatiekosten gemaakt te worden. Hetzelfde gaat op voor uitbesteding van het systeem- en netwerkbeheer. Dit is eigen beleid en geen directe verplichting uit wet of verordening. Daarom incidenteel.

Tijdelijke expositieruimte

In december 2024 is een motie aangenomen om de oude Dominee Swildenschool aan de Valeriusstraat tijdelijk te gebruiken als tentoonstellingsruimte. Inmiddels zit in deze ruimte Museum Gemert. Voorlopig is er nog geen zicht op woningbouw op deze locatie. Om te zorgen dat ook in 2027 het museum kan open blijven is eenmalig extra geld ter beschikking gesteld in deze Begroting.

Verkoop gronden

Al vanaf 2008 staat er jaarlijks € 56.000 geraamd als opbrengst verkoop gronden. Deze opbrengst is ook ieder jaar sindsdien (ruimschoots) gerealiseerd. Door de aard van de opbrengst merken wij deze echter als incidenteel aan. Een bezit kun je maar één keer verkopen. Dat is eindig.

Opbrengsten zandwinning

Voor zandwinning Bakelse plassen staat al jaren een opbrengst in de Begroting geraamd en deze opbrengst wordt ook steeds gerealiseerd. De opbrengst werd tot en met 2021 gestort in de voorziening IGP op basis van het convenant met zandwinnaar, Waterschap en gemeente. Eind 2021 was het convenant afgelopen. In de Begroting 2020 is besloten de opbrengst vanaf 2022 ten gunste te brengen van het begrotingssaldo. De zandwinning loopt af. Daarom is toen in de meerjarenraming de oorspronkelijke opbrengst van € 200.000 vanaf 2027 teruggebracht naar € 100.000 per jaar. Door de aard van de opbrengst merken wij deze namelijk als incidenteel aan. Een bezit kun je maar één keer verkopen. Dat is eindig. D

Beethoven Wonen VEX-regeling (baten)

De Financiële Bijdrage Woningbouwversnelling Beethoven Vastgoed Exploitatie Metropoolregio Eindhoven (VEX) biedt een financiële bijdrage voor woningbouwprojecten met een onrendabele top in de vastgoedexploitatie. Deze bijdrage ontvangen wij en verstrekken we direct door aan Goed Wonen Gemert. Zie ook incidentele lasten. Voor de gemeentelijke begroting is er geen financieel effect.

Realisatiestimulans woningbouw

De realisatiestimulans woningbouw is een financiële regeling van het Rijk waarbij gemeenten een vaste bijdrage van € 7.000 ontvangen voor elke gestarte betaalbare woning 2025–2029. De regeling wordt nog verlengd tot en met 2035. Wij gebruiken de inkomsten om de incidentele eigen bijdrage VEX Beethoven te voldoen.. Mede daarom zien we deze inkomsten daarom nu ook als incidenteel om disbalans in het structurele saldo van de Begroting te voorkomen.

Onttrekking Reserve Automatisering

Wij egaliseren de kosten voor automatisering over de jaren heen. Zowel stortingen en onttrekkingen aan de reserve zijn incidenteel. Vanaf 2023 onttrekken wij aan die reserve. Dit eindigt in 2028. Dergelijke onttrekkingen zijn per definitie incidenteel.

Onttrekking Reserve Overheveling

Bij vaststelling van het beheerplan gebouwen in de gemeenteraad van december 2025 is besloten een voordeel op gebouwenbeheer in 2026 te egaliseren over de jaren 2027 tot en met 2029. Verder is bij de 2^e financiële rapportage 2025 € 20.000 overgeheveld naar 2027 voor promotie en citymarketing. Dit verloopt allemaal via Reserve Overheveling. Dergelijke onttrekkingen zijn per definitie incidenteel.

Onttrekking Reserve Mobiliteit

Knoop XL is het gebied rondom NS station Eindhoven Centraal. Overeengekomen is dat de regiogemeenten hierin ook een bijdrage doen. Daarvoor is een betaalschema opgenomen. Dit onttrekken wij aan de daarvoor gevormde Reserve Mobiliteit.

Bijlage 5 Definities streefwaarden en indicatoren

Bijlage 5: Definities streefwaarden en indicatoren

↑ Hier staan per portefeuille de definities van de streefwaarden en kengetallen opgenomen. Dit is gedaan om meerdere redenen:

- Transparantie;
- Controleerbaarheid;
- Eenduidigheid over de jaren heen;
- Verantwoording in het jaarverslag wordt eenvoudiger.

Portefeuille Algemene Zaken

	Streefwaarde/indicator	Definitie	Bron
1.1	↑ Het huidige aantal houden we in stand	Geen aanvullende definitie.	Eigen registratie
1.1	↑ De First Responder blijft actief in onze gemeente	First Responders zijn kleinschalig opererende, zeer snel inzetbare teams die als eerste op locatie arriveren.	Eigen registratie
1.1	↑ Aantal meldingen incidenten – Veilig Publieke Taak	Agressie en geweld tegen medewerkers met een publieke taak.	Aantal gemelde incidenten in het Gemeentelijke Incidenten Register (GIR) door medewerkers Gemert-Bakel.
1.2	↑ Er zijn blauwe boa's (domein I) zichtbaar in de kernen en wijken	Blauwe buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) zijn werkzaam in de kernen.	Eigen registratie
1.2	↑ Er zijn groene boa's (domein II) zichtbaar in het buitengebied	Groene buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) zijn werkzaam in het buitengebied.	Eigen registratie
1.2	↑ We zorgen voor een afvaardiging vanuit Gemert-Bakel in het Peelland Interventie Team	Het Peelland Interventie Team (PIT) is een interventieteam onder de regie van de zes Peelgemeenten; Gemert-Bakel, Asten, Deurne, Helmond, Laarbeek en Someren, waarbij de aansturing op één centraal punt ligt. Het PIT speelt een belangrijke rol bij de integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit, handavingsknelpunten en bij overlast.	Eigen registratie
1.2	↑ Controle Toezicht Bouw/Ruimtelijke Ordening	Integrale handhaving Wabo. In het Besluit Omgevingsrecht (Bor) staan de kwaliteitseisen genoemd.	Eigen registratie
1.2	↑ Aantal PIT acties in Gemert-Bakel	Het PIT kijkt naar brandveiligheid, boekhouding, illegale bewoning, vergunningen, inschrijving BRP (Basisregistratie Personen),	Eigen registratie

Bijlage 5 Definities streefwaarden en indicatoren

		mensenhandel, prostitutie, drugs, sociale zekerheidsfraude en andere overtreding van wet- en regelgeving.	
1.3	⬆De Elsendorp heeft een noodsteunpunt (pilotkern)	Een veilige, centrale locatie in te richten waar inwoners tijdens een grote crisis of ramp (zoals een langdurige stroom- of telecomstoring) terecht kunnen voor actuele informatie.	Eigen registratie
1.3	⬆We organiseren bewustwordingscampagnes digitale weerbaarheid	Het vermogen om online dreigingen zoals phishing, hacks en oplichting te herkennen, te voorkomen en de gevolgen ervan te herstellen.	Eigen registratie
1.3	⬆Aangifte digitale criminaliteit	Vorm van criminaliteit waarbij computers, het internet of digitale systemen worden gebruikt om strafbare feiten te plegen.	⇒Waar staat je gemeente
1.4	⬆Openingstijden zonder afspraak per jaar	Geen aanvullende definitie.	⇒Gemeentearchief
1.4	⬆Digitaal raadpleegbare archiefbronnen	Een archiefbron is digitaal raadpleegbaar als niet alleen de beschrijving, maar ook scans van de originele bron digitaal beschikbaar zijn. Op grond van de Auteurswet zijn sommige digitale archiefbronnen uitsluitend raadpleegbaar via intranet; bezoekers kunnen deze in de studiezaal wel digitaal raadplegen. Deze archiefbronnen worden wel meegeteld in het aantal digitaal raadpleegbare bronnen. De bronnen worden getoond in het publieksporaal.	⇒Erfgoed Gemert-Bakel
1.4	⬆Aantal archiefbezoeken (fysiek)	Geen aanvullende definitie.	⇒Gemeentearchief
1.4	⬆Aantal m1 beheerde archieven en collecties	Geen aanvullende definitie.	⇒Gemeentearchief
1.4	⬆Aantal opgevraagde archiefbronnen	Geen aanvullende definitie.	⇒Gemeentearchief
1.4	⬆Aantal verzoeken tot digitalisering	Geen aanvullende definitie.	⇒Gemeentearchief
1.4	⬆Aantal schriftelijke informatieverzoeken	Geen aanvullende definitie.	⇒Gemeentearchief

Bijlage 5 Definities streefwaarden en indicatoren

Streefwaarde/indicator		Definitie	Bron
2.1	↑ Meer huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum maken gebruik van de regeling Maatschappelijke Participatie.	Bij de ⇨ regeling maatschappelijke participatie gaat het om een vergoeding voor maatschappelijke, educatieve, sportieve of culturele activiteiten.	CBS, GR Peelgemeenten (Jaarverslag Peel)
2.1	↑ Meer huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum maken gebruik van de individuele inkomenstoeslag.	De ⇨ individuele inkomenstoeslag is een jaarlijkse, eenmalige toeslag als aanvulling op het inkomen. De toeslag is bedoeld voor mensen die langdurig een laag inkomen hebben.	CBS en GR Peelgemeenten (Jaarverslag Senzer)
2.1	↑ Aantal bezoeken Programma "School en mijn Kind" neemt per jaar toe.	Ouders leren in een informele en laagdrempelige setting wat zij kunnen doen om hun kind te ondersteunen in de taalontwikkeling en op school.	Eigen registratie
2.1	↑ Uitgaven per inwoner aan bijzondere bijstand in Gemert-Bakel	Geen aanvullende definitie.	Jaarverslagen Bijzondere Bijstand (Senzer)
2.1	↑ Uitgaven per inwoner aan bijzondere bijstand GR Peelgemeenten	Geen aanvullende definitie.	Jaarverslagen Bijzondere Bijstand (Senzer)
2.1	↑ Aantal inwoners in schuldhulpverlening	Geen aanvullende definitie.	Onview Peelgemeenten
2.1	↑ Aantal ondernemers in schuldhulpverlening	Geen aanvullende definitie.	Senzer DVO Peelgemeenten
2.1	↑ Kinderen bereikt door Stichting Leergeld	⇨ Leergeld Gemert e.o. wil voorkomen dat kinderen uit gezinnen met minimale financiële middelen uitgesloten worden. Ze bieden kansen aan kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar om te kunnen deelnemen aan allerlei activiteiten.	⇨ Jaardocumenten Stichting Leergeld
2.2	↑ Overgewicht jongeren (groep 7) neemt af	Gemeten waarde van de JGZ GGD onderzoek groep 7 in schooljaar 2024-2025	Opgevraagde cijfers JGZ
2.2	↑ Het aantal kinderen dat voldoet aan de beweegrichtlijn neemt toe	Beweegrichtlijn is dagelijks minimaal 60 min per dag matig tot zwaar intensief, en 3 x per week activiteiten die botten en spieren versterken	GGD Jeugdmonitor 2025
2.2	↑ % inwoners dat vindt dat de buurt aantrekkelijk is om te bewegen	Uitvraag in de volwassen en ouderen monitor	GGD volwassen en ouderenmonitor 2024

Bijlage 5 Definities streefwaarden en indicatoren

2.3	↑Inwoners 18-64 jaar dat vrijwilligerswerk	Uitvraag in de volwassen en ouderen monitor	GGD volwassen en ouderenmonitor 2024
2.3	↑Inwoners 65+ dat vrijwilligerswerk doet	Uitvraag in de volwassen en ouderen monitor	GGD volwassen en ouderenmonitor 2024
2.3	↑Betrokkenheid bij de buurt neemt toe (18-64 jarigen)	Uitvraag in de volwassen en ouderen monitor	GGD volwassen en ouderenmonitor 2024
2.3	↑Vergrijzing inwoners 65+	Percentage aantal 65+	Cbs Ouderen CBS
2.3	↑Aantal mantelzorgers 15+	Aantal mantelzorgers 15 jaar en ouder	Ouderen monitor GGD=BZO 2024
2.3	↑Aantal mantelzorgers 65+	Percentage ouderen dat aangeeft mantelzorg te geven	Ouderen monitor GGD=BZO 2024
2.3	↑Kosten Gemert-Bakel Wmo	Totale kosten WMO	Jaarrapportage peelgemeenten 2025
2.3	↑Kosten Gemert-Bakel Jeugd	Totale kosten Jeugd	Jaarrapportage Peelgemeenten 2025
2.4	↑Realisatie van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP)	IHP 2024 raadsbesluit april 2024	Eigen registratie
2.4	↑Voortijdige schoolverlaters	Jongeren die het onderwijs verlaat zonder een startkwalificatie.	⇒ CBS

Portefeuille Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

Streefwaarde/indicator		Definitie	Bron
3.1	↑We begeleiden 10 bedrijven naar een toekomstbestendige bedrijfsvoering	Geen verder aanvullende definitie.	Eigen registratie
3.1	↑Het aantal bedrijven dat ons benadert voor het realiseren van een toekomstbestendige invulling	Geen verder aanvullende definitie.	Eigen registratie
3.1	↑Aantal veehouderijen	Voor de definitie van een veehouderij sluiten we aan bij de begrenzing (bedrijfsmatige) veehouderij binnen het landelijk onderzoek naar Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (⇒ VGO): een bedrijf wordt als veehouderij aangemerkt bij een ⇒ minimaal aantal dieren per bedrijf.	⇒CBS
3.1	↑Aantal agrarische bedrijven	Kolom 1: Aantal veehouderijen; Kolom 2: Agrarische bedrijven in de gemeente Gemert-Bakel met een milieutoestemming om landbouwhuisdieren te houden; Kolom 3: Kernregistratie	⇒Waarstaatjegemeente

Bijlage 5 Definities streefwaarden en indicatoren

Dierverblijven (KRD) .			
3.2	↑Verbeteren omgevingskwaliteit in Gemert-Bakel: Aantal geurgevoelige objecten/woningen dat niet voldoet aan de gemeentelijke geurnormen achtergrondbelasting (ernstig gehinderden) verminderen	Geen verdere definitie	Eigen registratie
3.2	↑Totale ammoniakemissie (kg/jr) uit stallen voor het houden van dieren	Totale hoeveelheid ammoniak gas die per jaar uit een dierenverblijf vrijkomt.	Eigen registratie
3.2	↑Ingetrokken ammoniakemissies (kg/jr)	Geen verder aanvullende definitie.	Eigenregistratie
3.3	↑Aanleg natuurgebieden en landschapselementen	Geen verder aanvullende definitie.	Eigenregistratie
3.3	↑Realiseren ontbrekende gedeelten ecologische verbindingzones (EVZ) en natuurvriendelijke oever (NVO)	Geen verder aanvullende definitie.	Eigenregistratie
3.3	↑Aantal erven dat bijdraagt aan de verbetering van het leefgebied van erfbewonende soorten	Geen verder aanvullende definitie.	Eigenregistratie
3.3	↑Aantal overnachtingen (toeristenbelasting)	Verblijf met overnachting binnen de gemeente door personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de basisregistratie personen zijn ingeschreven. Onder de naam 'toeristenbelasting' wordt hiervoor een directe belasting geheven.	Jaarstukken gemeente (met als onderliggende bron de aanslagen opgelegd door de BSOB)
3.3	↑Aantal gebruikers regionale website	Het aantal unieke gebruikers van de website Land van de Peel.	Land van de Peel: jaaroverzicht
3.4	↑Weerstandratio	De verhouding tussen aanwezig weerstandsvermogen en benodigd weerstandsvermogen per 31 december. In Gemert-Bakel is afgesproken dat risico's dubbel afgedekt worden. Dat is dan een weerstandratio van 2,0. Nulmeting is de stand per 2021 zoals opgenomen in de financiële kaders.	Begroting gemeente
3.4	↑Solvabiliteitspercentage	De verhouding tussen eigen vermogen en balanstotaal per 31 december. Hoeveel van het bezit is betaald met eigen middelen in	⇒VNG ⇒Waarstaatjegemeente

Bijlage 5 Definities streefwaarden en indicatoren

plaats van schulden. Nulmeting is de stand per 2021 zoals opgenomen in de financiële kaders.

3.4	↑Schuldenquote	De verhouding tussen jaaromzet en de schulden (inclusief doorgeleende gelden) per 31 december. Nulmeting is de stand per 2021 zoals opgenomen in de financiële kaders.	⇒VNG ⇒Waarstaatjegemeente
3.4	↑OZB verhoging bovenop inflatie	Jaarlijks wordt in de Kadernota inflatie berekend. Het betreft bij deze streefwaarde de verhoging van OZB bovenop de inflatie.	Eigen berekening
3.4	↑Risicoreserve Ravijnjaren	Reserve gevormd met het oog op de ravijnjaren om eventuele begrotingstekorten tijdelijk te dekken.	Jaarstukken Gemert-Bakel
3.4	↑Aanwezig weerstandsvermogen	Aanwezige vrije besteedbare reserves waarmee risico's kunnen worden afgedekt per 31 december. In Gemert-Bakel is afgesproken dit conservatief te doen. Het weerstandsvermogen bestaat enkel uit de algemene reserves (inclusief risicoreerves) en een eventueel begrotingsoverschot van het komende jaar. Dit betekent dat post Onvoorzien, de onbenutte belastingcapaciteit, bestemmingsreserves en stille reserves niet betrokken worden bij de berekening van het aanwezige weerstandsvermogen.	Jaarstukken gemeente voor de jaren tot en met 2022. Voor 2023 e.v. de financiële rapportages en de Begroting.
3.4	↑Benodigd weerstandsvermogen	Hoeveel weerstandsvermogen is nodig om de risico's af te dekken. Daarbij is voor Gemert-Bakel afgesproken dat risico's dubbel afgedekt worden. Het benodigde weerstandsvermogen zijn de berekende risico's maal twee.	Begroting gemeente
3.4	↑Aanwezige weerstandsratio	Het aanwezige weerstandsvermogen gedeeld door de gecalculerde risico's. In 2023 is (op basis van de Begroting 2024) er een weerstandsratio aanwezig van 3,17. Dit betekent dat de risico's ruim drie keer zijn afgedekt.	Begroting gemeente
3.4	↑Vaste geldleningen	Alle aangegane leningen met een looptijd langer dan één jaar. Alle standen betreffen die per 31 december.	Jaarstukken gemeente voor de jaren tot en met 2022. Voor 2023 e.v. de financiële rapportages en de Begroting.

Bijlage 5 Definities streefwaarden en indicatoren

3.4	↑Belastingcapaciteit	De mate waarin je bij een financiële tegenvaller het jaar daarop de belastingen kunt verhogen zonder al te veel uit de pas te lopen met het landelijk gemiddelde. Hoe lager hoe beter. Alle standen betreffen die per 31 december.	⇒VNG ⇒FINDO
3.4	↑Investeringsquote	De investeringsquote is bedoeld om te beoordelen of een gemeente voldoende investeert voor het behoud van een aanvaardbaar voorzieningenniveau. Bij een quote van 0% investeert de gemeente financieel net zoveel als ze jaarlijks afschrijven. Echter bij een quote van 0% ga je theoretisch gezien op je voorzieningenniveau achteruit. Allereerst zijn huidige investeringen door inflatie duurder dan al gedane investeringen in het verleden. Daarnaast groeit de gemeente, wat nieuwe investeringen vereist. De VNG hanteert daarom een investeringsquote van 1% als 'ondergrens'.	⇒VNG ⇒Waarstaatjegemeente

Portefeuille Economie, Duurzaamheid & Recreatie

Streefwaarde/indicator		Definitie	Bron
4.1	↑Behoefte aan werklocaties bij ondernemers	Werklocaties zijn plekken waar mensen werken: waar bedrijven zijn en bedrijvigheid plaatsvindt. Denk aan bedrijventerreinen, kantoorlocaties of detailhandel (winkels). Het zijn dynamische plekken die van grote waarde zijn voor de economie. Er wordt meerwaarde gecreëerd voor innovatie, concurrentiekracht en werkgelegenheid.	⇒Provincie Noord-Brabant
4.1	↑Oppervlakte werklocaties	Werklocaties zijn plekken waar mensen werken: waar bedrijven zijn en bedrijvigheid plaatsvindt. Denk aan bedrijventerreinen, kantoorlocaties of detailhandel (winkels). Het zijn dynamische plekken die van grote waarde zijn voor de economie. Er wordt meerwaarde gecreëerd voor innovatie, concurrentiekracht en werkgelegenheid.	⇒Provincie Noord-Brabant
4.1	↑Aantal arbeidsplaatsen	Vestigingen en werkgelegenheid uit het Landelijk InformatieSysteem	⇒Waarstaatjegemeente

Bijlage 5 Definities streefwaarden en indicatoren

		Arbeidsplaatsen (LISA). Dit is verdeeld naar Landbouw, Industrie, Handel, Zakelijke dienstverlening, Collectieve dienstverlening en Overige dienstverlening. Peildatum 1 april.	
4.1	↑Aantal bedrijfshuisvestingen	Geen verder aanvullende definitie	⇒CBS
4.2	↑Deelnemers aan Samen Ondernemen Gemert-Bakel	Geen verder aanvullende definitie	Eigen registratie
4.2	↑Deelnemers aan diverse lokale samenwerkingsverbanden en verenigingen	Geen verder aanvullende definitie	Opgave door verenigingen + eigen opgave
4.3	↑Woningen die zijn geïsoleerd met gemeentelijke subsidie	Het energielabel geeft aan hoe energiezuinig een woning is. Hoe minder fossiele energie er wordt gebruikt, hoe beter het energielabel. De normering loopt van A t/m G. A++++ is het hoogst haalbare. Op ieder label staat aangegeven welke mogelijkheden er zijn om de woning energiezuiniger te maken.	⇒Waarstaatjegemeente
4.3	↑Energieverbruik	Het totale gas- en elektraverbruik in de gemeente.	⇒Waarstaatjegemeente
4.3	↑CO ₂ uitstoot	Totaal bekende CO ₂ uitstoot voor aardgas, elektra, stadswarmte woningen en voertuigbrandstof.	⇒Klimaatmonitor
4.4	↑Hernieuwbare elektriciteit	Energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld.	⇒Klimaatmonitor
4.4	↑CO ₂ uitstoot	Totaal bekende CO ₂ uitstoot voor aardgas, elektra, stadswarmte woningen en voertuigbrandstof.	⇒Klimaatmonitor
4.5	↑CO ₂ reductie in % tov nulmeting	Geen verder aanvullende definitie.	⇒Klimaatmonitor
4.5	↑Behoudt bovengemiddelde aantal sportende inwoners	Geen aanvullende definitie.	⇒GGD monitor 2020
4.6	↑Percentage inwoners is aangesloten bij een sportvereniging	Het aantal inwoners van de gemeente dat een lidmaatschap heeft bij één of meer sportbonden, gedeeld door het totale aantal inwoners in de gemeente.	⇒Waarstaatjegemeente
4.6	↑Aantal inwoners sport	Geen aanvullende definitie	⇒GGD monitor 2021 0-11 en

Bijlage 5 Definities streefwaarden en indicatoren

wekelijks		12-18 ⇒GGD monitor 2020 en 2022 18-64 ⇒GGD monitor 2020 en 2022 65+
4.6	↑Aantal inwoners voldoet aan bewegingsrichtlijn	Voor 0-18 jaar dagelijks 1 uur per dag. Voor 18 jaar en ouder 2,5 uur per week en minstens 2x per week spier- en botversterkende activiteiten. ⇒GGD monitor 2021 0-11 en 12-18 ⇒GGD monitor 18+
4.6	↑Percentage inwoners is aangesloten bij een sportvereniging	Het aantal inwoners van de gemeente dat een lidmaatschap heeft bij één of meer sportbonden, gedeeld door het totale aantal inwoners in de gemeente. ⇒Waarstaatjegemeente

Portefeuille Wonen & Levendige Dorpscentra

Streefwaarde/indicator		Definitie	Bron
5.1	↑Omvang aantal inwoners	Aantal inwoners per 31 december. Bron CBS.	⇒Waarstaatjegemeente ⇒ Provincie Noord-Brabant
5.1	↑Aantal woningen	Aantal geregistreerde woningen binnen de gemeente zoals vastgelegd in Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) per 31 december. Alle verblijfsobjecten met minimaal een woonfunctie en eventueel 1 of meer andere gebruiksfuncties worden als woning aangemerkt.	⇒Waarstaatjegemeente ⇒ Provincie Noord-Brabant
5.1	↑Aantal inwoners (tot en met nu)	Aantal inwoners per 31 december. Bron CBS.	⇒Waarstaatjegemeente ⇒ Provincie Noord-Brabant
5.1	↑Aantal woningen (tot en met nu)	Aantal geregistreerde woningen binnen de gemeente zoals vastgelegd in Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) per 31 december. Alle verblijfsobjecten met minimaal een woonfunctie en eventueel 1 of meer andere gebruiksfuncties worden als woning aangemerkt.	⇒Waarstaatjegemeente ⇒ Provincie Noord-Brabant
5.1	↑Aantal huishoudens	Personen die alleen of samen in een woonruimte wonen en zelf in hun dagelijkse behoeften kunnen voorzien, vormen een particulier huishouden (definitie CBS).	⇒Waarstaatjegemeente ⇒ Provincie Noord-Brabant

Bijlage 5 Definities streefwaarden en indicatoren

5.2	↑ Leegstand winkelvloeroppervlakte Gemert	Percentage leegstand winkelvloeroppervlakte.Gemert	⇒ Waarstaatjegemeente
5.2	↑ Leegstand winkelvloeroppervlakte Bakel	Percentage leegstand winkelvloeroppervlakte.Bakel	⇒ Waarstaatjegemeente
5.3	↑ Uitrol van deelmobiliteit in Gemert-Bakel: aantal deelauto's	Deelauto's is een systeem dat mensen in staat stelt lokaal beschikbare auto's te huren op elk gewenst moment en voor elke tijdsduur.	Eigen registratie
5.4	↑ Aantal aanvragen subsidieregeling Waterschap Aa en Maas (afkoppelen en groene daken particulier)	Scheiden van schoon regenwater en vuil afvalwater, zodat regenwater van daken of andere verharde oppervlakken niet langer direct in het riool stroomt. Platte of hellende daken met begroeiing	Eigen registratie
5.4	↑ m ² Hemelwater afkoppelen bij reconstructies	Scheiden van schoon regenwater en vuil afvalwater, zodat regenwater van daken of andere verharde oppervlakken niet langer direct in het riool stroomt.	Eigen registratie
5.4	↑ Subsidie groene daken	Platte of hellende daken met begroeiing	Eigen registratie
5.4	↑ Subsidie afkoppelen hemelwater	Scheiden van schoon regenwater en vuil afvalwater, zodat regenwater van daken of andere verharde oppervlakken niet langer direct in het riool stroomt.	Eigen registratie

Bijlage 6 Begroting naar taakvelden BBV

Bijlage 6: Begroting naar taakvelden BBV

↑ Dit is de verplichte Begroting op taakvelden. Hiermee kunnen Begrotingen van gemeenten met elkaar vergeleken worden.

	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo
0	Bestuur en ondersteuning			
0.1	Bestuur	2.861	6	-2.855
0.10	Mutaties reserves	639	92	-547
0.2	Burgerzaken	2.154	755	-1.399
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	899	318	-581
0.4	Overhead	12.293	1.731	-10.562
0.5	Treasury	523	98	-425
0.61	OZB woningen	22	7.342	7.320
0.62	OZB niet-woningen	0	3.836	3.836
0.64	Belastingen overig	672	500	-172
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	73.525	73.525
0.8	Overige baten en lasten	670	15	-655
1	Veiligheid			
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.742	100	-2.642
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.376	70	-1.306
2	Verkeer, vervoer en waterstaat			
2.1	Verkeer en vervoer	6.374	632	-5.742
2.2	Parkeren	235	12	-223
2.5	Openbaar vervoer	2	0	-2
3	Economie			
3.1	Economische ontwikkeling	419	5	-413
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.424	1.392	-33
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	134	66	-68
3.4	Economische promotie	334	17	-317
4	Onderwijs			
4.2	Onderwijshuisvesting	2.754	138	-2.616
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.294	667	-1.627
5	Sport, cultuur en recreatie			
5.1	Sportbeleid en activering	324	109	-215
5.2	Sportaccommodaties	2.351	563	-1.788
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	835	73	-762
5.4	Musea	704	27	-677
5.5	Cultureel erfgoed	239	6	-233
5.6	Media	944	1	-943
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.533	224	-5.309

Bijlage 6 Begroting naar taakvelden BBV

6	Sociaal Domein			
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.789	818	-3.971
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	1.630	1	-1.629
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	2.543	76	-2.467
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	1.106	0	-1.106
6.3	Inkomensregelingen	13.580	8.132	-5.448
6.4	WSW en beschut werk	4.238	0	-4.238
6.5	Arbeidsparticipatie	471	0	-471
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	2.402	114	-2.287
6.712	Begeleiding (WMO)	358	0	-358
6.713	Dagbesteding (WMO)	3.219	112	-3.107
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	1.499	0	-1.499
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	880	0	-880
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	0	0
6.791	PGB WMO	5.462	0	-5.462
6.792	PGB Jeugd	1.372	0	-1.372
6.821	Jeugdbescherming	2.340	0	-2.340
6.91	Coördinatie en beleid WMO	247	0	-247
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	142	0	-142
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	24	0	-24
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	427	0	-427
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	39	0	-39
7	Volksgezondheid en milieu			
7.1	Volksgezondheid	1.930	8	-1.922
7.2	Riolering	3.091	3.862	771
7.3	Afval	3.683	4.587	904
7.4	Milieubeheer	3.097	367	-2.730
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	54	21	-33
8	Volkshuisvesting, leefomgeving, stedelijke vernieuwing			
8.1	Ruimte en leefomgeving	2.403	309	-2.094
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.831	4.350	519
8.3	Wonen en bouwen	4.172	3.895	-276
	Totaal	118.780	118.972	192

Bijlage 7 Specificatie EMU-saldo

Bijlage 7: Specificatie EMU-saldo

↑ In de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF) zijn afspraken gemaakt over het toegestane jaarlijkse EMU-tekort bij gemeenten, provincies en waterschappen.

De begroting van een gemeente is gebaseerd op het gebruikelijke stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo kijkt juist naar wat er daadwerkelijk aan geld in- en uitgaat.

Het EMU-saldo is ingesteld vanwege de Europese regels waaraan het Rijk moet voldoen. De Europese Unie stelt een maximale grens van drie procent van het bruto binnenlands product voor het begrotingstekort van Nederland. Daarbij worden de begrotingen van Rijk, gemeenten en provincies bij elkaar opgeteld. Daarom geeft het Ministerie van Financiën per gemeente een richtlijn. Voor Gemert-Bakel in 2026 een bedrag van € 5.276.000. Deze richtlijn is geen harde eis, maar een inschatting van het aandeel dat een gemeente mag innemen binnen de nationale norm.

Voor het beoordelen van de gemeentebegroting speelt dit overzicht geen directe rol. Het wordt pas belangrijk als Nederland boven de drieprocentsgrens uitkomt. Dan kan het Rijk maatregelen nemen om gemeenten te laten besparen. Zo'n situatie is sinds 2004 echter nog niet voorgekomen.

↑ Berekening EMU-Saldo	2026	2027	2028
1 + Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-/- 866	739	-/- 1.348
2 - Mutatie (im)materiële vaste activa	10.617	8.740	10.792
3 + Mutatie voorzieningen	4.110	316	690
4 - Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1.843	-/- 1.000	-/- 1.000
5 + Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
EMU Saldo	15.704	8.795	9.134

Bijlage 8 Specificatie aanpassingen na Kadernota 2027

Bijlage 8: Specificatie aanpassingen Begroting 2027 na Kadernota 2027

↑ In deze bijlage staat een nader toelichting op alle aanpassingen van de Begroting 2027 na de Kadernota 2027.

Aanpassing ↑ Uitkomsten meicirculaire 2026 ten opzichte van Kadernota 2027	
Toelichting	In de Kadernota 2027 was een prognose van de meicirculaire 2026 opgenomen. Deze meicirculaire 2026 is in 2027 gunstig uitgevallen ten opzichte van deze prognose en in 2028 en 2029 minder gunstig. Daarop is de Begroting bijgesteld.
Aanpassing ↑ Uitkomsten septembercirculaire 2026	
Toelichting	Op Prinsjesdag is de septembercirculaire 2026 verschenen. Deze is verwerkt in de Begroting. In bijlage 11 is deze septembercirculaire verder in detail toegelicht.
Aanpassing ↑ 1e Financiële rapportage 2026	
Toelichting	Op 2 juli 2026 heeft de gemeenteraad de ⇒ 1^e financiële rapportage 2026 vastgesteld. Deze rapportage kende een aantal structurele bijstellingen. Er waren voordelen op energielasten (aanbesteding) en vergoeding huisvesting Lumens. Nadelen op de 1^e begrotingwijziging 2026 GR Peelgemeenten, pachtopbrengsten, contributie VNG/GGU, dividend BNG en wedstrijdverlichting 3^e kunstgrasveld VV Gemert. Per saldo een voordeel van € 31.000 structureel.
Aanpassing ↑ Prognose drie decentralisaties GR Peelgemeenten	
Toelichting	In augustus 2026 heeft de GR Peelgemeenten bij de 2^e kwartaalrapportage 2026 een nieuwe prognose voor 2027 afgegeven. Deze is nu verwerkt in de Begroting. De prognoses voor 2027 zijn bij de 2^e kwartaalrapportage bijgesteld op basis van de uitgaven over het eerste halfjaar 2026. Daarnaast zijn de actuele bekende indexaties meegenomen en de groei van het cliëntenbestand. Tenslotte is voor de prognoses gebruik gemaakt van het VNG voorspelmodel Wmo welke inmiddels geactualiseerd is. De aanpassingen zijn voornamelijk hogere verwachte kosten Wmo met € 372.000 en hogere kosten Bijzondere bijstand, Minimabeleid en Schulddienstverlening (BMS) met € 119.000.
Aanpassing ↑ Eigen bijdrage Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV)	
Toelichting	In 2023 is met taxibedrijf Van Helvoort een overeenkomst gesloten voor de uitvoering van het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV). Tussen partijen bestond verschil van inzicht over de vraag aan wie de door reizigers betaalde eigen bijdragen toekomen: de gemeente of de vervoerder. De rechter heeft hierin duidelijkheid verschaft en vastgesteld dat de eigen bijdragen aan de gemeente toekomen. Daarom worden de opbrengsten uit eigen bijdragen vanaf deze Begroting weer geraamd. Zie voor verdere toelichting de ⇒ RIN.
Aanpassing ↑ Toeristenbelasting op basis van realisatie 2024 en 2025	
Toelichting	In 2024 zijn de geraamde opbrengsten uit de toeristenbelasting structureel verhoogd met € 100.000, op basis van de verwachte realisatie in 2023. Op grond van de opbrengsten in 2024 en 2025 wordt deze raming nu structureel met € 30.000 neerwaarts bijgesteld. In de Begroting 2027 is nog geen rekening gehouden met extra opbrengsten uit

Bijlage 8 Specificatie aanpassingen na Kadernota 2027

toekomstige ontwikkelingen, zoals de Rooije Asch. Zodra deze opbrengsten worden gerealiseerd, is dat een nieuw bijstellingsmoment.

Aanpassing	↑ Rente van 3,50% naar 3,75%
Toelichting	In de Kadernota 2027 is de rente op nieuwe investeringen verhoogd van 3,25% naar 3,50%. Sindsdien is de rente verder gestegen. Daarom is de rente voor nieuwe investeringen in de Begroting 2027 nu gesteld op 3,75%.
Aanpassing	↑ Diverse doorwerkingen Jaarstukken 2025 en ontwikkelingen 2026
Toelichting	Bij de Begroting worden alle budgetten op detailniveau beoordeeld en afgestemd op de huidige ontwikkelingen. Belangrijke bron daarbij is de realisatie van de budgetten in de Jaarstukken 2025 en de ontwikkelingen op basis van prijsindexeringen contracten. Denk aan onderhoudsbudgetten, belastingen op eigen panden, enzovoort. Daarnaast is voor 2029 en 2030 een correctie toegepast op de uitgaven voor de Rijkssubsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA). Deze stonden niet juist in de Begroting opgenomen.
Aanpassing	↑ Open dag
Toelichting	In het coalitieakkoord is opgenomen dat we eens in de twee jaar een open dag voor inwoners gaan organiseren. Daarvoor is nu budget opgenomen. Deze raming is op basis van de uitgaven bij de laatste open dag in 2018 vermeerderd met inflatie door de jaren heen.
Aanpassing	↑ Integraal huisvestingsplan (IHP) sport en bewegen
Toelichting	Veel sportaccommodaties zijn toe aan (groot) onderhoud, en de benodigde werkzaamheden zijn inmiddels grotendeels in beeld. Een IHP sport en bewegen is strategisch langetermijnplan van een gemeente voor de ontwikkeling en renovatie van al haar sport- en beweegvoorzieningen. In het coalitieakkoord is de wens uitgesproken om meer structuur aan te brengen in de planning en duidelijke afspraken te maken over de volgorde waarin accommodaties voor groot onderhoud in aanmerking komen. Dit zorgt voor transparantie en voorspelbaarheid richting verenigingen. Daarnaast is de ⇒ Regionale Uitvoeringsstrategie Voorzieningen MRE aan gemeenten verzocht een IHP sport en bewegen op te stellen. Het IHP sport en bewegen is een incidentele uitgave en deze € 45.000 telt daarom niet mee in het structurele saldo van de Begroting.
Aanpassing	↑ Samen Ondernemen Gemert-Bakel (SOGB)
Toelichting	In de Begroting 2027 is nu structureel € 60.000 opgenomen voor Samen Ondernemen Gemert-Bakel (SOGB) gedekt uit de middelen innovatiehuis van € 130.000. Dit in lijn met het ⇒ amendement "Samen Ondernemen Gemert-Bakel" welke de gemeenteraad in november 2025 heeft aangenomen. De resterende € 70.000 aan middelen innovatiehuis zijn in de detailbegroting herbenoemd tot "Lokale innovatie".

Bijlage 8 Specificatie aanpassingen na Kadernota 2027

Aanpassing ↑ NOVEX De Peel	
Toelichting	De Peel staat voor grote, verweven opgaven. Daarom werken Rijk en regio binnen NOVEX De Peel aan een integrale, lange termijnkoers: het Perspectief De Peel 2050. Dit perspectief bundelt de uitdagingen in drie ontwikkellijnen: de natuurlijke Peel, de leefbare Peel en de ondernemende Peel. Het Rijk stelt € 300 miljoen beschikbaar omdat De Peel een van de meest urgente gebieden is waar stikstof- en natuurherstelopgaven samenkomen. De professionalisering van de aanpak binnen Novex gebied de Peel vraagt een jaarlijkse bijdrage van ingeschat € 20.000 per jaar. Dit wordt betaald uit bestaande middelen in de Begroting.
Aanpassing ↑ Uitvoeringskosten klimaat (CDOKE) aanvulling Kadernota 2027	
Toelichting	Bij de Kadernota 2027 is voorgesteld de in 2027 van het Rijk te ontvangen CDOKE-middelen te bestemmen voor de uitvoering van het klimaatbeleid. Destijds werd deze bijdrage ingeschat op € 985.000. Bij de meicirculaire 2026 is duidelijk geworden dat de uitkering € 992.000 bedraagt. Het verschil van € 7.000 is toegevoegd aan het beschikbare budget voor 2027.
Aanpassing ↑ Cofinanciering VEX aanvulling Kadernota 2027	
Toelichting	Bij de Kadernota 2027 is aangegeven dat een subsidieaanvraag is ingediend voor de regeling Woningbouwversnelling Beethoven Vastgoedexploitatie MRE (VEX-regeling) ten behoeve van het versneld realiseren van betaalbare woningen. De subsidie wordt beschikbaar gesteld aan woningcorporatie Goed Wonen Gemert voor de bouw van sociale huurwoningen. Een voorwaarde voor subsidieverlening is dat de gemeente 25% van het subsidiebedrag cofinanciert. Bij de Kadernota is al aangegeven dat deze gemeentelijke bijdrage wordt gedekt uit de middelen die de gemeente in de komende jaren ontvangt via de Realisatiestimulans. Op basis van de meest recente inzichten zijn de geraamde bedragen in deze Begroting geactualiseerd. Daarbij is tevens rekening gehouden met € 25.000 aan uitvoeringskosten die samenhangen met de uitvoering van de regeling. Bij de definitieve vaststelling van de financiële bijdrage door het Dagelijks Bestuur van Metropool Regio Eindhoven wordt rekening gehouden met de feitelijke uitvoering van de projecten.

Bijlage 9 Specificatie leges, afval en riool

Bijlage 9: Specificatie leges, afval en riool

↑ Met deze kostenonderbouwing wordt een inzicht gegeven in kostentoerekening van de activiteiten die een direct verband hebben met de te leveren diensten waarvoor via de verordening bijdragen worden gevraagd.

Leges

De uitgangspunten voor de leges zijn als volgt:

- Leges mogen maximaal kostendekkend zijn op begrotingsbasis (baten gedeeld door lasten maximaal 100%);
- De lasten betreffen zowel ambtelijke inzet als externe kosten;
- De eis van maximale kostendekkendheid voor de legestarieven geldt binnen de totale legesverordening (kruissubsidiëring tussen hoofdstukken mogelijk);
- Daarnaast geldt op grond van de werkingssfeer van de Europese Dienstenrichtlijn bij hoofdstuk 3 de eis van kostendekkendheid voor de legestarieven per paragraaf;
- Voor reisdocumenten en rijbewijzen is de gemeente gebonden aan de maximale tarieven die het Rijk daarvoor jaarlijks vaststelt;
- Kosten van werkzaamheden die geen verhaalbare (belastbare) dienst zijn, worden niet toegerekend waaronder;
  - Kosten van beleid;
  - Kosten van handhaving, toezicht en controle (met uitzondering van eerste controle na oplevering) voor wat betreft hoofdstuk 2.
- De gecompenseerde btw op kosten (btw-compensatiefonds), wordt als kostenpost meegenomen;
- Overhead wordt als kostenpost meegenomen;
- De kosten worden afgezet tegen een opbrengstenraming. Daarin wordt op basis van de diverse bronnen (zoals woningbouwprogramma, gemeentelijk investeringsprogramma, prognose bedrijventerreinen) welke leges we kunnen verwachten in 2026.
  - Voor een nauwkeurige raming worden bij een aantal grotere legesopbrengsten een % gehanteerd hoe waarschijnlijk die legesopbrengst in 2026 is.

Bijlage 9 Specificatie leges, afval en riool

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing (huishoudens) en reinigingsrechten (bedrijven) zijn belastingen voor het ophalen, afvoeren en verwerken van afval. De heffing bestaat uit een vast deel en een variabel deel. De variabele afvalstoffenheffing wordt geheven op de inzameling van restafval aan huis waarbij per geleedigde container of storting van liter zak in een verzamelcontainer een bedrag in rekening wordt gebracht. Daarnaast is een variabele heffing van toepassing bij de milieustraat. De tarieven worden jaarlijks via een verordening door de gemeenteraad bepaald.

De beleidsuitgangspunten ten aanzien van de heffing en tariefberekening zijn als volgt:

- Het uitgangspunt bij afval is dat deze volledig kostendekkend is; de inkomsten uit de afvalstoffenheffing dekken alle kosten;
- De meeste kosten worden verantwoord onder taakveld 7.3 afval in de programmabegroting. De inzameling en verwerking vindt voor een groot deel plaats via onze GR Blink. Daarnaast bestaan de directe kosten onder ander uit personeelskosten en kapitaalslasten, waarbij de omslagrente wordt toegerekend over activa van het taakveld afval;
- De kosten van kwijschelding, verantwoord onder taakveld 6.3 (minimabeleid), worden doorberekend aan de heffing.
- Bij straatvegen wordt ook zwerfafval verzameld. Daarom ook een deel (30%) van deze kosten, verantwoord onder taakveld 2.1 verkeer en vervoer doorberekend aan de berekening van de heffing;
- Het heffen en innen wordt uitgevoerd door de GR BSOB (Belastingsamenwerking Oost-Brabant). Een deel van de begrote kosten voor heffen en innen wordt op basis van de productiecijfers van de BSOB aan de heffing toegerekend;
- De tarieven worden bepaald door de toe te rekenen directe kosten te verhogen met een opslag voor overhead en de toerekening van de te compenseren BTW.
- In 2027 wordt er incidenteel € 100.000 onttrokken aan de voorziening afvalstoffen te dekking van de lasten. Daarmee beperken we de stijging van de afvalstoffenheffing tot het inflatiepercentage 2027 van 2,85%;
- Als het jaarresultaat van de gesloten financiering afval in een jaar positief of negatief is, wordt dit verrekend met de voorziening afval.

↑ Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing	2027
Kosten taakveld afval	3.609
Kosten kwijschelding	65
Kosten straatvegen	50
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-584
Netto kosten taakvelden	3.140
<i>Toe te rekenen kosten</i>	
Kosten heffen en innen	51
Overhead	132
BTW	606
Totaal toe te rekenen kosten	789
Onttrekking voorziening afvalstoffen	-100
Totale kosten	3.829
Opbrengst heffingen	3.829
Dekkingspercentage	100%

Bijlage 9 Specificatie leges, afval en riool

Rioolheffing

De beleidsuitgangspunten ten aanzien van de heffing en tariefberekening zijn als volgt:

- De directe kosten worden budgettair verwerkt in het taakveld riolering in de begroting. Dit zijn kosten voor reinigen van de riolering, energielasten voor het gebruik van de gemalen en onderzoekskosten aan het rioolsysteem en de waterketen;
- De kapitaallasten betreffen de rente en afschrijving van in de rioolheffing opgenomen (vervangings)investeringen. Hierbij wordt de omslagrente gehanteerd;
- De kosten van kwijtschelding, verantwoord onder taakveld 6.3 (minimabeleid), worden doorberekend aan de heffing.
- Door straatvegen komt minder vuil in de riolering terecht, waardoor minder verstoppingen optreden, zodat minder kosten behoeven te worden gemaakt ter zake van onderhoud van de riolering en het leegzuigen van straat- en trottoirkolken. Daarom wordt een deel (30%) van deze kosten, verantwoord onder taakveld 2.1 verkeer en vervoer, doorberekend aan de berekening van de heffing;
- Vanwege de samenhang met de gemeentelijke waterzorgplicht wordt een gedeelte van de kosten maaien sloten onder taakveld 5.7 Openbaar groen, toegerekend aan de rioolheffing.
- Het heffen en innen wordt uitgevoerd door de GR BSOB (Belastingsamenwerking Oost-Brabant). Een deel van de begrote kosten voor heffen en innen wordt op basis van de productiecijfers van de BSOB aan de heffing toegerekend;
- De tarieven worden bepaald door de toe te rekenen directe kosten te verhogen met een opslag voor overhead en de toerekening van de te compenseren BTW. De BTW wordt berekend over de exploitatiekosten én afschrijvingslasten;
- Kosten en opbrengsten worden over de jaren verevenend via een voorziening. Er is sprake van lange termijn investeringen. We gaan uit van een gelijkmatig stijgende rioolheffing door de jaren heen en voorkomen via de voorziening een sterk fluctuerend tarief.

↑ Kostendekkendheid Rioolheffing	2027
Kosten taakveld riolering	2.090
Kosten kwijtschelding	75
Kosten straatvegen	50
Kosten maaien sloten	66
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-3
Netto kosten taakvelden	2.278
<i>Toe te rekenen kosten</i>	
Kosten heffen en innen	31
Overhead	267
BTW	282
Totaal toe te rekenen kosten	580
Toevoeging voorziening vervanging riolering	986
Totale kosten	3.844
Baten heffingen	3.844

Bijlage 10 Kerngegevens

Bijlage 10: Kerngegevens

Kerngegevens per 1 januari	2024	2025	2026
Sociale structuur			
Aantal inwoners:	31.438	31.540	31.808
Waarvan:			
Van 0 t/m 19	7.109	6.726	6.768
Van 20 t/m 49	11.004	11.001	11.223
Van 50 t/m 59	4.630	4.365	4.164
Van 60 t/m 65	2.339	2.473	2.452
65+	6.356	6.975	7.201
Aantal bijstandsgerechtigden	332	353	353
Aantal personen in sociale werkvoorziening	128	176	152
Fysieke structuur			
Oppervlakte gemeente ha	12.192 ha	12.192 ha	12.192 ha
Waarvan:			
Binnenwater	146 ha	148 ha	148 ha
Historische dorpskern	8	8	8
Aantal woonruimten	12.989	13.110	13.239
Inwoners per woonruimte	2,42	2,41	2,40

Bijlage 10 Kerngegevens

Kerngegevens per 1 januari (x € 1.000)	2024	2025	2026
Financiële structuur			
Lasten			
Exploitatie-uitgaven (exc. Bouwgrond)	110.719	117.697	126.981
Exploitatie-uitgaven per inwoner	3,52	3,73	3,99
Opbrengsten			
Heffing OZB	9.559	9.623	10.343
Heffing OZB per inwoner	0,30	0,31	0,33
Algemene uitkering gemeentefonds	52.843	58.815	64.419
Algemene uitkering per inwoner	1,68	1,86	2,03
Balans			
Balanstotaal	150.667	154.901	161.609
Vaste geldleningen	77.292	68.045	61.303
Vaste geldleningen per inwoner	2,46	2,16	1,93
Algemene reserves (exclusief rekeningsaldo)	21.023	32.379	42.996
Bestemmingsreserves	12.749	9.384	10.585
Voorzieningen (inclusief voorzieningen bouwgrondexploitatie)	46.637	26.225	28.302
Totaal reserves en voorzieningen	58.409	67.988	81.882
Totaal reserves en voorzieningen per inwoner	1,86	2,16	2,57

Bijlage 11 Specificatie gemeentefonds

Bijlage 11: Specificatie gemeentefonds

Het gemeentefonds is in Begroting 2027 berekend zoals voorgaande jaren

We rekenen het gemeentefonds technisch hetzelfde door als voorgaande jaren:

- De septembercirculaire 2026 wordt gebruikt in de Begroting 2027;
- Het gemeentefonds wordt geraamd op prijspeil 2027 (constante prijzen);
- We ramen 75% van de ruimte onder het btw-compensatiefonds.

Hiermee volgt de gemeente een consistente lijn. Dat is ook een vereiste vanuit de provincie als toezichthouder. Het is niet toegestaan bij de ene Begroting uit te gaan van de meicirculaire en bij een volgende Begroting van de septembercirculaire. De gemeente Gemert-Bakel gaat altijd uit van de septembercirculaire.

Uitkomsten septembercirculaire 2026

↑ Na Prinsjesdag is de septembercirculaire 2026 verschenen. Deze pakt als volgt uit. De cijfers zijn verwerkt in de nu voorliggende Begroting 2027. Bedragen zijn inclusief stelposten die voortkomen uit het gemeentefonds.

Gemeentefonds	2027	2028	2029	2030
Stand meicirculaire 2026	72.403	69.411	69.547	70.652
Stand na septembercirculaire 2026	73.525	70.370	70.565	71.694
Verschil mei- en septembercirculaire 2026	1.122	959	1.018	1.042

Oormerken

Wet Versterking regie volkshuisvesting	140	141	142	144
Openbare bibliotheken	105	0	0	0
BO problematische schulden	24	24	24	24
Septembercirculaire 2026 vrij te besteden	853	794	852	874

Algemene rekenregels (bij benadering) op basis van de actuele circulaires

Voor het eenvoudig inschatten van de landelijke ontwikkelingen in het gemeentefonds voor Gemert-Bakel zijn dit de algemene rekenregels.

- 1 punt uitkeringsfactor gemeentefonds is € 48.000 voor Gemert-Bakel;
- 1% nominale compensatie landelijk is € 678.000 voor Gemert-Bakel;
- 100 miljoen euro gemeentefonds landelijk staat voor € 154.000 in Gemert-Bakel.

Voor specifiek toegekende bedragen zoals Jeugd zijn de algemene rekenregels geschikt maar grover. Voor een meer exacte voorspelling wordt gekeken dan gekeken naar het specifieke cluster.

Bijlage 12 Financiële kengetallen in hun samenhang

Bijlage 12: Financiële kengetallen in hun samenhang

↑De zes kengetallen bezien in hun samenhang

Gemeenten staan voor grote, integrale en complexe opgaven. Denk aan woningbouw, duurzaamheid, mobiliteit, bestaanszekerheid. Daarbij zijn er onzekerheden over de economie en financiën. Er zijn veel extra taken met extra specifiek geld vanuit het Rijk. Arbeidscapaciteit staat structureel onder druk en er is vaak sprake van complexe wet- en regelgeving.

Dit vraagt om opgavegericht sturen. Flexibiliteit in het inzetten van geld en middelen is nodig. Samenwerking met verbonden partijen wordt steeds belangrijker.

De zes kengetallen in samenhang geven een beter inzicht in de financiële positie van de gemeente. Het gaat dan over zowel de weerbaarheid als wendbaarheid van de gemeentelijke financiën.

Weerbaarheid

Met weerbaarheid wordt bedoeld of de gemeente tegen een stootje kan. De schuldquote's, solvabiliteit en het kengetal over de grondexploitaties zeggen iets over de weerbaarheid.

Wendbaarheid

Met wendbaarheid wordt bedoeld of de gemeente binnen de Begroting zich relatief snel kan aanpassen aan veranderende omstandigheden. De kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit zeggen daar iets over.

Weerbaarheid en wendbaarheid Gemert-Bakel

De provincies hebben per kengetal een bandbreedte aangegeven wanneer gemeenten meer of minder risico lopen. Zie ⇒ pagina 25 van het provinciaal toezichtskader.

Gemert-Bakel	Minder risico	Neutraal	Meer risico
Weerbaarheid			
Netto schuldquote	X		
Netto schuldquote zonder doorleningen	X		
Solvabiliteitsratio		X	
Grondexploitatie	X		
Wendbaarheid			
Structurele exploitatieruimte	X		
Belastingcapaciteit			X

De doelen van 90% schuldenquote en 15% solvabiliteit zijn behaald bij de Jaarstukken 2022 en hebben zich daarna verder positief doorgezet. De verwachting is dat de schuldenquote echter weer zal stijgen door de investeringsagenda in de komende vier jaar.

Het weerstandsvermogen in deze Begroting is op peil. Risico's zijn ruimschoots afgedekt. De risico's in de bouwgrondexploitatie zien we ieder jaar dalen. Er zijn veel kavels verkocht. We gaan weer een actiever grondbeleid voeren. Dat geeft risico's. In de nota grondbeleid uit 2023 zijn maatregelen genomen om deze risico's beheersbaar te houden om grote verliezen te voorkomen.

Er is een Risicoreserve Ravijnjaren gevormd. Dit geeft ruimte om de landelijke ontwikkelingen rond het gemeentefonds en de ravijnjaren verder af te wachten. Mochten bezuinigingen uiteindelijk toch noodzakelijk blijken dan hoeven deze maatregelen pas bij de Begroting 2030 genomen te worden.

Wat betreft lokale lasten zitten we hoger dan het Nederlandse gemiddelde. Dat maakt de Begroting theoretisch gezien minder wendbaar. De mate waarin een gemeente haar belastingen verhoogd is wel een eigen bevoegdheid, daarin zijn geen wettelijke grenzen.

Bijlage 13 Beleidsindicatoren Gemert-Bakel door de jaren

Bijlage 13: Beleidsindicatoren Gemert-Bakel door de jaren

↑ De beleidsindicatoren zijn sinds 2017 verplicht. Daarom kan nu een overzicht worden gegeven in het verloop over meerdere jaren. Daarmee krijgt de gemeenteraad een beter inzicht.

Niet van alle jaren is het cijfer gepubliceerd. Indien dit het geval is staat er een (-) teken.

Indicator-eenheid	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Formatie-fte per 1.000 inwoners -	5,11	5,10	5,72	5,79	5,77	6,07	7,40	7,39
Bezetting-fte per 1.000 inwoners -	5,19	5,47	5,58	5,78	5,56	5,44	6,11	6,87
Apparaatskosten—kosten per inwoner - €	444	436	377	408	496	587	653	720
Externe inhuur – kosten als % totale loonsom	6,9 %	10,2%	7,8%	7,2%	10,5%	20,7%	24,2%	28,9%
Overhead - % van de totale lasten	6,5 %	6,4%	8,4%	7,3%	8,3%	7,4%	7,2%	8,7%
Aantal verwijzingen Halt *	24	26	17	50	23	17	18	20
Winkeldiefstallen-per 1.000 inwoners	0,8	0,7	0,8	0,3	0,5	0,8	0,8	0,8
Geweldsmisdrijven-per 1.000 inwoners	3,3	3,1	3,1	2,4	3,1	3,2	3,2	3
Diefstallen uit woning-per 1.000 inwoners	2	1,6	1,5	1,8	1,1	1,4	1	1,3
Vernielingen-per 1.000 inwoners	5	3,3	4,1	3,9	3,6	4,5	4,5	3,8
Functiemenging-%	48,1	48,8	49,2	48,9	49,5	49,5	50	-
Bedrijfsvestigingen-per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar	151,1	154,9	163,3	168,9	175,2	182,7	187,5	-
Absoluut verzuim-per 1.000 leerlingen	0,5	-	2,2	1,8	1,1	3,8	7	4,9
Relatief verzuim-per 1.000 leerlingen	6	7	13	10	4	9	9	10
Vroegtijdig schoolverlaters (vsv-ers)-%	1,1%	1,1%	1,5%	1,0%	1,4%	1,7%	2%	1,5%
Niet-sporters-%-2020	-	-	-	43,1%	-	49,1%	-	43,5%
Banen-aantal per 1.000 inwoners van 15-74 jaar	596,3	612,6	625,8	611,7	630,8	653,9	661,7	-
Jongeren met een delict voor de rechter-%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	-
Kinderen in uitkeringsgezin-%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	-
Netto arbeidsparticipatie-%	71%	71,2%	72,3%	71,8%	72,8%	74,1%	74,5%	74,9%
Werkloze jongeren-%	2%	1%	1%	2%	1%	1%	1%	-
Bijstandsuitkeringen-per 10.000 inwoners	225,4	210,2	208,8	271,3	221,7	199,7	189,8	189,6
Lopende re-integratievoorzieningen-per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	-	-	40,7	50,7	66,4	56,2	76,4	81,8
Jongeren met jeugdhulp-%	9%	8,6%	8,6%	8%	9%	8,5%	9,5%	11,7%
Jongeren met jeugdbescherming-%	0,7%	0,7%	1,1%	1,2%	1,2%	0,8%	0,6%	0,6%
Jongeren met jeugdreclassering-%	0,3%	0,3%	-	-	-	0,2%	-	0,2%
Cliënten maatwerk Wmo-per 10.000 inwoners	360	710	730	660	670	660	670	690
Omvang huishoudelijk restafval-kg per inwoner	46	45	45	50	-	43	53	53
Hernieuwbare elektriciteit-%	4,2%	5,9%	10,1%	17,6%	25,2%	37,5%	-	-

Bijlage 13 Beleidsindicatoren Gemert-Bakel door de jaren

Gemiddelde WOZ waarde-x €1.000	-	-	274	301	309	340	386	407
Nieuwbouwwoningen-per 1.000 woningen	7,1	6,2	14,8	7,9	14,8	6,1	9,6	-
Demografische druk-%	68,3%	69,3%	70,4%	71,5%	72,3%	73,7%	75,3%	75,9%
Gemeentelijke woonlasten een-persoonhuishoudens -€	730	713	745	826	865	973	991	1031
Gemeentelijke woonlasten meer-persoonhuishoudens-€	820	736	768	849	891	1004	1022	1062
Index: Eenpersoonshuishouden	100	97,7	102,1	113,2	118,5	133,3	135,8	141,2
Index: Meerpersoonshuishouden	100	89,8	93,7	103,5	108,7	122,4	124,6	129,5

* Aantal verwijzingen Halt: de aantallen verwijzingen Halt komen uit de database van Halt. Deze gegevens komen niet overeen met de gegevens van de site "waarstaatjegemeente". Bij de overige gemeenten zijn de aantallen verwijzingen Halt dus niet ingevuld omdat ze niet te vergelijken zijn.

Bijlage 14 Liquiditeitsprognose

Bijlage 14: Liquiditeitsprognose 2027

↑ In de financiële kaders is bepaald dat er liquiditeitsoverzicht in de Begroting en Jaarstukken wordt opgenomen. Daarbij kijkt het overzicht in de Begroting vooruit naar het komende jaar en die van de Jaarstukken achteruit naar het afgelopen jaar.

Ervaring leert dat hoe verder een liquiditeitsprognose in de toekomst kijkt hoe onzekerder deze wordt. Dit hangt vooral samen met de verkopen in de bouwgrondexploitatie (in welk jaar vallen die) en of investeringen zoals gepland worden uitgevoerd.

Onderdeel		2027
Baten Begroting voor mutatie reserves		118.879
Lasten Begroting voor mutatie reserves		118.140
Saldo van baten en lasten	+/+	739
Af: aflossing leningen door gemeente aan BNG	-/-	4.363
Af: investeringen	-/-	14.382
Af: te verstrekken leningen	-/-	0
Subtotaal	-/-	18.006
Bij: afschrijvingen	+/+	4.430
Bij: aflossingen leningen door derden aan gemeente	+/+	1.200
Bij: netto-opbrengsten bouwgrondexploitatie	+/+	3.108
Bij: overige mutaties reserves en voorzieningen	+/+	235
Kasstroom 2027	-/-	9.033

Ontwikkeling schuldenpositie

Op basis van deze prognose zal de gemeente een nieuwe lening moeten aantrekken van afgerond negen miljoen euro in 2027. Ook de jaren daarna zal er gezien het investeringsprogramma een financieringsbehoefte zijn.

Of het aantrekken van een lening daadwerkelijk nodig is zal afhankelijk zijn van verschillende ontwikkelingen. Met name het tempo van grondverkopen bouwgrondexploitatie, mate van realisatie investeringen en het resultaat van tussentijdse rapportages en Jaarstukken.

Bijlage 15 Omschrijving reserves en voorzieningen

Bijlage 15: Omschrijving reserves en voorzieningen

In de “⇒Nota reserves en voorzieningen” zijn de doelen per reserves en voorzieningen benoemd. Daarnaast zijn in deze nota de beleidslijnen vastgelegd. De doelen en beleidslijnen worden in deze bijlage herhaald.

↑ Reserves

Voor reserves gelden de volgende wettelijke eisen en beleidslijnen:

- Gemeenteraad is bevoegd orgaan voor uitgaven doen uit reserve (wettelijk);
- Positief saldo vereist in reserve (wettelijk);
- Het aantal reserves wordt beperkt (eigen beleid);
- Voor risicovolle onderwerpen worden risicoreserves ingesteld (eigen beleid);
- We dekken geen structurele lasten uit reserves (eigen beleid);
- We voegen geen rente toe aan reserves (eigen beleid).

Algemene reserves	Doel algemene reserve
Algemene reserve	Buffer voor risico's
Risicoreserve Bouwgrond	Opvangen risico's bouwgrondexploitatie
Risicoreserve Drie decentralisaties	Opvangen risico's 3d's
Risicoreserve Ravijnjaren	Opvangen van de eerste begrotingstekorten in de Ravijnjaren. Deze reserve wordt gevuld vanuit overschotten uit de Begroting of Jaarstukken

Bestemmingsreserves	Doel bestemmingsreserve
Automatisering	Egaliseren kosten automatisering over de jaren heen. Eindigt in 2028.
Compensatie energiekosten maatschappelijke organisaties	Tegemoetkoming voor verenigingen en maatschappelijke organisatie voor de gestegen energiekosten
Ecologische verbindingzones (EVZ)	Geplande investeringen uit gemeentelijk watertakenplan in diverse EVZ's
Kapitaallasten Wegen	Betalen van investeringen wegen uit reserves. Dat is niet meer het beleid en daarmee heeft deze reserve een slapend bestaan
Overheveling	Tijdelijk overhevelen van middelen van het ene naar het andere boekjaar
Strategische grondaankopen (reserve)	Dekking voorziening Strategische grondaankopen. Die is bedoeld voor (tijdelijk) opvangen verschil tussen aankoopwaarde strategische gronden en de marktwaarde van deze gronden
Transitiefonds	Financiële steun aan projecten die de kwaliteit van het buitengebied verbeteren. In de Begroting 2026 is hiervoor € 1 miljoen ter beschikking gesteld.

Bijlage 15 Omschrijving reserves en voorzieningen

↑ Voorzieningen

Voor voorzieningen gelden de volgende wettelijke eisen en eigen richtlijnen. Een gemeente kan bij voorzieningen slechts beperkt eigen beleid voeren.

- College is bevoegd orgaan voor het doen van uitgaven uit voorziening (wettelijk);
- Positief saldo vereist in voorziening (wettelijk);
- Overschotten/tekorten komen ten gunste/laste van de Begroting (wettelijk);
- We voegen geen rente toe aan voorzieningen (wettelijk);
- Groot onderhoud kapitaalgoederen wordt geëgaliseerd via voorzieningen (eigen beleid).

Voorzieningen	Doel voorziening
Verplichtingen, verliezen en risico's	
Bouwgrondexploitatie	Afdekken gecalculeerde verliezen bouwgrondexploitaties
Opbouwen pensioenrechten wethouders	Afdekken toekomstige pensioenverplichtingen (oud-) wethouders. Jaarlijkse beoordeling mutaties bij Jaarstukken. Komt vanaf 2028 over naar het ABP.
Strategische grondaankopen (voorziening)	(tijdelijk) opvangen verschil tussen aankoopwaarde strategische gronden en de marktwaarde van de strategische gronden
Verlofsparen personeel	Afdekken mogelijk aanspraak op door de cao bepaalde verlofsparen personeel. Jaarlijkse beoordeling mutaties bij Jaarstukken.
Wachtgeld voormalig bestuurders	Afdekken wachtgeldverplichtingen voormalige bestuurders
WW-verplichtingen personeel	Afdekken toekomstige WW-verplichtingen personeel
Egalisatie van onderhoud	
Onderhoud gebouwen	Het egaliseren van kosten groot onderhoud gebouwen
Onderhoud sport	Het egaliseren van kosten groot onderhoud sportaccommodaties
Onderhoud wegen	Het egaliseren van kosten groot onderhoud wegen.
Beklemden middelen van derden	
Afvalstoffen	Toekomstige tekorten afval (uit afvalstoffenheffing)
Gebiedsfonds	Toekomstige uitgaven proeftuin Elsendorp (uit bijdragen initiatiefnemers)
Herplant bomen en groen	Toekomstige uitgaven bomen en groen (uit bijdragen initiatiefnemers)
IGP: Bakelse Plassen	Toekomstige uitgaven en risico's IGP (uit zandwinning)
Kwaliteitsimpuls landelijk gebied (RvR)	Toekomstige uitgaven verbetering buitengebied (uit Provinciale middelen)
Transitiefonds	Financiële steun aan projecten die de kwaliteit van het buitengebied verbeteren (uit bijdragen initiatiefnemers)
Parkeerbonds	Toekomstige uitgaven parkeren (uit bijdragen initiatiefnemers)
Vervanging riolering	Toekomstige uitgaven riolering (uit rioolheffing)
Waterberging	Toekomstige uitgaven waterberging (uit bijdragen initiatiefnemers)

Bijlage 16 Toepassing financiële kaders

Bijlage 16: Toepassing financiële kaders

↑ In 2021 zijn de “⇒Kaders voor een gezonde en duurzame financiële positie van de gemeente” vastgesteld. Doel hiervan is om de financiën van de gemeente op langere termijn gezond te houden.

In deze bijlage rapporteren wij over de toepassing van deze financiële kaders in de Begroting 2027.

Uitgangspunt	Achtergrond uitgangspunt	Toepassing Begroting 2027
1. Klimaattransitie Wij zijn risicomijdend bij financierings- en investeringsverzoeken naar aanleiding van de klimaattransitie.	We bouwen bij de transities geen risicovolle posities op. Hiermee houden we de gemeentelijke financiële balans ook op langere termijn gezond.	✓ Er zijn geen leningen verstrekt en is er niet geparticipeerd in investeringen.
2. Transitie buitengebied Bij de transitie landelijk gebied kopen wij geen gronden of panden. Als een bijdrage gewenst is gebeurt dat op basis van maximaal 25% cofinanciering en vanuit de dan beschikbare budgetten in de Begroting.	We bouwen bij de transities geen risicovolle posities op. Hiermee houden we de gemeentelijke financiële balans ook op langere termijn gezond.	✓ In 2023 is eenmalig € 500.000 ter beschikking gesteld voor cofinanciering transitie buitengebied. Bij een eventueel voorschot op dit budget zal worden voorgesteld dit overschot over te hevelen naar 2027.
3. Grondexploitaties Bij situationele grondpolitiek geen financiële vermenging van bouwgrondexploitatie met andere doeleinden.	In 2013 zijn grote verliezen geleden op de grondexploitaties. Met dit uitgangspunt worden de risico's aanvaardbaar gehouden.	✓ Wij houden geldstromen strikt gescheiden. Investerings worden bijvoorbeeld niet betaald uit toekomstige grondexploitaties.
4. Grondaankopen Wij gaan terughoudend om met 'warme gronden'. De totale maximale omvang hiervan op de gemeentelijke balans bedraagt € 1.000.000. Aangekochte gronden worden uiterlijk binnen twee jaar in exploitatie genomen.	In 2013 zijn grote verliezen geleden op de grondexploitaties. Met dit uitgangspunt worden de risico's aanvaardbaar gehouden.	✓ Op de gemeentelijke balans wordt deze maximale omvang niet overschreden. De raad heeft in 2023 wel een ruimer regime vastgesteld gezien de opgaven in de woningbouw.

Bijlage 16 Toepassing financiële kaders

5. Omgevingswet

We nemen de financiële gevolgen van de Omgevingswet reëel op in onze Begroting.

De Omgevingswet is complexe wetgeving waarbij het Rijk oorspronkelijk heeft aangegeven dat dit minimaal budgetneutraal door gemeenten kan worden uitgevoerd. Eerdere ervaringen op andere beleidsvelden (zoals drie decentralisaties) hebben geleerd dat dergelijke voorspellingen van het Rijk niet altijd juist zijn.

✓ Wij hebben € 218.000 structureel in de Begroting opgenomen voor de implementatie omgevingswet. Dit kan gebruikt worden om negatieve gevolgen op te vangen, zoals minder legesopbrengsten of hogere kosten.

6. Sociaal Domein

We begroten reëel in het sociaal domein. Prognoses zijn op basis van Q (=aantallen) * P (=prijs). Daarbij betrekken we nog nadrukkelijker ontwikkelingen zoals veranderingen in wetgeving en demografie.

De drie decentralisaties zijn omvangrijke begrotingsposten die daarnaast allen een open einde hebben. Om tekorten in de Jaarstukken te voorkomen is een reële Begroting nodig.

✓ Wij hanteren het prognosemodel VNG. Dit werkt op basis van $Q \cdot P$ waarbij rekening wordt gehouden met demografische ontwikkelingen. Het extra geld wat we vorig jaar hebben gekregen voor de Wmo (landelijk oplopend tot 425 miljoen euro in 2031) is gereserveerd voor de oplopende kosten van de vergrijzing.

7. Onderhoud

Beheerplannen voor onderhoud kapitaalgoederen zijn maximaal vier jaar oud en kijken minimaal tien jaar vooruit.

We willen genoeg geld hebben om onze kapitaalgoederen (zoals wegen, gebouwen) goed te kunnen onderhouden nu en in de toekomst. Daarvoor is actueel plan nodig wat ver genoeg vooruitkijkt zodat tijdig geld opzijgezet kan worden.

■ Het watertakenplan is ouder dan vier jaar. Via raadbesluit is dat verlengd tot en met 2026. Een nieuw plan wordt aangeboden voor de raad van december 2026. Alle andere beheerplannen zijn op dit moment actueel.

8. Kapitaallasten

Alle vrijvallende kapitaallasten voor fysieke voorzieningen standaard via een stelpost reserveren in de Begroting voor later gebruik.

We willen financiële ruimte in de Begroting houden voor vervangingsinvesteringen. Vrijvallende kapitaallasten na afloop van een investering worden daarom niet ten gunste van het begrotingssaldo gebracht maar voor later gebruik apart gezet.

✓ Ook in de Begroting 2027 is dit weer toegepast. De omvang van deze stelpost loopt op tot € 602.000 in 2030 en staat verder toegelicht in de paragraaf investeringen.

9. Schulden

We streven naar een 'minder risicovolle' netto schuldquote van maximaal 90% in 2030.

Met een lagere netto schuldquote verminderen we de rentekosten in de Begroting

✓ Gerealiseerd bij de Jaarstukken 2022.

Bijlage 16 Toepassing financiële kaders

Dit betreft de netto schuldquote inclusief doorleningen.

en worden de risico's bij rentestijgingen lager.

10. Solvabiliteit

We streven naar een solvabiliteitsratio van minimaal 15% in 2030.

Met een hogere solvabiliteit kan de gemeente financieel beter tegen een stootje.

✓ Gerealiseerd bij de Jaarstukken 2022.

11. Uitleeningen

Er worden geen nieuwe garantstellingen of geldleningen verleend.

Hiermee beperken we de risico's van de gemeente en vermijden we in de toekomst een beroep op het weerstandsvermogen.

✓ Er zijn afgelopen jaren geen nieuwe leningen verstrekt met uitzondering van een uitbreiding De Groene Zone (zonnepanelen) waarop de risico's laag zijn.

12. Herfinanciering

Herfinancieren overwegen bij concrete financieringsbehoefte. Daarbij kiezen voor couponrente. Voordelen uit herfinancieren niet verwerken in het begrotingsresultaat maar in een reserve storten.

Bij herfinanciering in een markt met lage rentes kan een stabielere rentelast door de jaren heen worden gecreëerd. Herfinanciering geeft daarbij over de totale looptijd geen voordeel, wel in de eerste jaren (schijnvoordeel).

✓ Er hebben zich in 2026 financieringsbehoefte voorgedaan. Deze zijn opgelost met kort geld. Daarnaast biedt herfinanciering bij de huidige (hogere) rentetarieven geen voordelen meer.

13. Rekenrente

In de Begroting en beheerplannen minimaal een rentepercentage hanteren van 2,5%.

In de Begroting worden investeringen geraamd voor de verdere toekomst. Het is een risico voor de Begroting als historisch lage rentes (zoals in 2021) voor alle jaren worden gehanteerd. Daarom een minimumgrens van 2,5%.

✓ In deze Begroting hanteren we een rente van 3,75%. Omdat we in verleden zijn uitgegaan van een ondergrens van 2,50% is het effect van de rentestijgingen afgelopen jaren relatief gering.

14. Rentebeheer

In de basis zoveel mogelijk financieren met kort geld maar indien aantrekkelijk omzetten in een lange geldlening ter verbetering van de kort geld ratio.

Rentes voor leningen met een korte looptijd zijn in de regel goedkoper. Daarvan kun je financieel profiteren. Bij lage rentes is het wel een overweging dit om te zetten in een langlopende lening om dit financieel voordeel voor meerdere jaren vast te zetten.

✓ Er hebben zich in 2026 financieringsbehoefte voorgedaan. Deze zijn opgelost met kort geld. Daarnaast biedt herfinanciering bij de huidige (hogere) rentetarieven geen voordelen meer.

15. Investeringsplafond

In de Begroting een jaarlijks investeringsplafond opnemen. Dit plafond bedraagt jaarlijks gemiddeld netto € 8 miljoen en kan periodiek in de Begroting worden bijgesteld op basis van een liquiditeitsprognose.

Door een investeringsplafond worden de schulden van de gemeente beperkt.

▣ Gezien de ambities van de gemeenteraad is besloten dit plafond niet te hanteren.

Bijlage 16 Toepassing financiële kaders

16. Verkoop panden

Beleid verkoop vastgoed verder voortzetten, binnen de kaders van het beleidsplan gebouwen.

Met verkoop van (overbodig) vastgoed kan de financiële gemeentelijke balans versterkt worden en daarnaast is er meer tijd beschikbaar voor beheer van het resterende vastgoed.

✓ Waar mogelijk verkopen we vastgoed. In deze Begroting hebben we verder niet gerekend met voordelen hieruit uitgezonderd de standaardpost van € 56.000 hiervoor.

17. Kasbeheer

Standaard opnemen van een liquiditeitsoverzicht in de Begroting en Jaarstukken. Daarbij kijkt het overzicht in de Begroting vooruit naar het komende jaar en die van de Jaarstukken achteruit naar het afgelopen jaar.

Hiermee wordt het inzicht en bewustzijn over de gemeentelijke kastromen en het effect op de leningen vergroot.

✓ Een dergelijk overzicht is opgenomen in de bijlage van deze Begroting. In de Jaarstukken is nog geen liquiditeitsoverzicht opgenomen.

18. Weerstandsratio

De weerstandsratio wordt gesteld op 'ruim voldoende' dit betekent tussen de 1,4 en 2,0. Als meer dan tweemaal het benodigde weerstandsvermogen is bereikt dan zijn de middelen boven de ratio 2,0 vrij besteedbaar voor andere doeleinden.

Een juiste balans tussen het afdekken van risico's enerzijds en het 'onnodig' oppotten van publieke middelen anderzijds.

✓ Gerealiseerd bij de Jaarstukken 2022.

19. Weerstandsvermogen

Het aanwezige weerstandsvermogen wordt conservatief berekend en bestaat enkel uit de algemene reserves en een eventueel begrotingsoverschot van het komende jaar.

Weerstandsvermogen dient naar visie van Gemert-Bakel direct beschikbaar te zijn. Als risico's zich voordoen moet dit opgevangen kunnen worden zonder bijvoorbeeld verhoging van OZB of verkoop van (belangrijke) panden.

✓ Wij berekenen het weerstandsvermogen conform deze rekenmethode.

20. Reserves kapitaallasten

Wij bouwen de nog aanwezige reserves kapitaallasten op natuurlijke momenten af.

Via een reserve kapitaallast wegen worden investeringen niet betaald uit de Begroting maar uit de reserves. Met een reserve kapitaallasten daalt je solvabiliteit en daarnaast is er later bij vervanging van de investering geen geld meer beschikbaar daarvoor.

✓ Er is nog enkel een Reserve Kapitaallasten Wegen. Deze wordt niet actief ingezet.

21. Algemene reserve

Iedere financiële meevaller dient ten gunste te komen van het weerstandsvermogen, binnen de kaders van het

Hiermee versterken we de financiële balans van de gemeente.

✓ Dit is het uitgangspunt gedurende het jaar.

Bijlage 16 Toepassing financiële kaders

besluit Begroting en
verantwoording (BBV).

22. Risicoreserves

Voor risicovolle begrotingsonderwerpen vormen wij een risicoreserve. Dit dient in zeer beperkte mate te gebeuren, enkel bij de omvangrijke posten.

We dekken hiermee de risico's bij grotere begrotingsonderwerpen af, maar zijn selectief daarin om een wirwar van potjes te voorkomen.

✓ Er zijn drie risicoreserves aanwezig. Een voor grondexploitaties, een voor de drie decentralisaties en een voor de ravijnjaren.

23. Reëel ramen

We begroten reëel en vermijden grote onzekerheden in de ramingen.

Hiermee willen we tekorten in de jaarstukken en daarmee verslechtering van de gemeentelijke financiële balans voorkomen.

✓ Wij hanteren de landelijke indexen van het CPB voor kosten en bij de inkomsten gaan we uit de huidige situatie in plaats van mogelijke extra's in de toekomst.

24. Sluitende jaarschijven

De eerste jaarschijf van de Begroting is altijd structureel sluitend. Verder streven we naar een sluitende meerjarenbegroting voor minimaal het laatste jaar.

Je moet de lasten kunnen betalen in het komende jaar maar ook op langere termijn. Voor de provincie als financieel toezichthouder is een structureel sluitende eerste jaarschijf voldoende maar het beleid van Gemert-Bakel gaat daarin verder.

▣ De laatste drie jaarschijven zijn structureel niet sluitend als gevolg van de 'ravijnjaren'. Daarbij kunnen 2028 en 2029 wel sluitend worden gemaakt met inzet van de Risicoreserve Ravijnjaren.

25. Uren grondexploitatie

Maximaal wordt € 858.000 aan ambtelijke uren naar de grondexploitatie geschreven (prijspeil 2021).

Dit uitgangspunt is bedoeld om het geïnvesteerde vermogen van de grondexploitatie niet bovenmatig te laten toenemen. Daarmee beperken we de risico's op lange termijn. Het geïnvesteerde vermogen moet namelijk terugverdiend worden met verkopen.

▣ In deze Begroting schrijven wij voor € 1.084.000 naar de grondexploitatie. Dit is € 151.000 meer dan het uitgangspunt uit de financiële kaders. Gezien de woningbouwopgave vinden wij dit een aanvaardbare afwijking.

26. Rentevoordelen

Rentevoordelen in een Begroting eerst inzetten om lagere toerekening rentelasten aan de bouwgrondexploitatie te compenseren.

Als de grondpositie daalt kan ook minder rente worden toegeschreven aan de bouwgrond. Dit kan een risico vormen in de meerjarenraming als daar onvoldoende rekening mee wordt gehouden.

✓ Dit uitgangspunt passen we toe in de Begroting. Daarbij is dit risico verminderd. Allereerst omdat er door nieuwe regelgeving minder rente naar de bouwgrondexploitatie wordt geschreven. Daarnaast zijn er nieuwe eigen grondexploitaties geopend.

Bijlage 17 Afkortingenlijst

Bijlage 17: Afkortingenlijst

Afkorting	Betekenis
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
AI	Artificial Intelligence
APPA	Algemene Pensioen- en Uitkeringswet Politieke Ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AZWA	Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BCF	BTW-compensatiefonds
BIZ	Bedrijveninvesteringszone
BIZOB	Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost-Brabant
BKG	Bedrijven Kontakt Gemert-Bakel
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BSOB	Belastingsamenwerking Oost-Brabant
BZT	Baby Thuiszorg
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CDOKE	Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CRM	Customer Relationship Management
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer
DBA	Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties
DUMAVA	Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed
EMU	Economische en Monetaire Unie
EVZ	Ecologische Verbindingszone
FIDO	Wet Financiering decentrale overheden
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GIR	Gemeentelijk Incidenten Register
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GWTP	Gemeentelijk Watertakenplan

Bijlage 17 Afkortingenlijst

HOK	Handelse Ondernemers Klub
HR21	Functie- en waarderingssysteem HR21 (personeelsalarissen)
IBOI	Index Bruto Overheidsinvesteringen
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
KRD	Kernregistratie Dierverblijven
KRW	Kaderrichtlijn Water
KTM	Korte Termijn Maatregelen (mobiliteit)
LISA	Landelijk Informatiesysteem Arbeidsplaatsen
MFA	Multifunctionele accommodatie
MJOP	Meerjarig Onderhoudsplan
MOR	Meldingen Openbare Ruimte
MRE	Metropoolregio Eindhoven
NIS2	Europese richtlijn netwerk- en informatiebeveiliging
NOVEX	Nationale Omgevingsvisie Extra
NVO	Natuurvriendelijke oever
ODZOB	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant
OVB	Ondernemersvereniging Bakel
OVE	Ondernemersvereniging Elsendorp
OVM	Ondernemersvereniging Milheeze
OZB	Onroerendezaakbelasting
P&C	Planning en Control
PGB	Persoonsgebonden Budget
PIT	Peelland Interventie Team
RAS	Regionale arbeidsmarktstrategie
RBT	Regionaal bedrijventerrein
RES	Regionale energiestrategie
SaaS	Software as a Service
SIEM	Security Information and Event Management
SISA	Single Information Single Audit
SMP	Soortenmanagementplan
SOC	Security Operations Center
SOGB	Samen Ondernemen Gemert-Bakel
SPO	Strategische personeelsontwikkeling
SPP	Strategische personeelsplanning

Bijlage 17 Afkortingenlijst

SpUK	Specifieke uitkering
STORM	Schoolprogramma mentale gezondheid jongeren
VEX	Vastgoedexploitatie
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VGO	Veehouderij en Gezondheid Omwonenden
VRBZO	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
WBTR	Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOO	Wet Open Overheid
WPG	Wet politiegegevens
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WTP	Wet Toekomst Pensioenen
ZLTO	Zuidelijke land- en tuinbouworganisatie